

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra bezpečnostních studií

**Přístupy států Evropské unie k monitorování projevů
extremismu a radikalizace ve věznicích**

Diplomová práce

**Approaches of European Union states to monitoring extremism
and radicalisation inside prisons**

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Ondřej KOLÁŘ, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Mgr. Ivana STRÁNSKÁ

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 27. 8. 2024

Mgr. Ivana Stránská

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu Mgr. Ondřeji Koláři, Ph.D. za jeho odborné vedení a fundované poznatky, kterými mě při psaní práce podpořil. Mé upřímné poděkování patří také zaměstnancům a příslušníkům Vězeňské služby České republiky, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenské republiky a Probační a mediační služby České republiky bez jejichž pomoci bych nemohla uskutečnit svůj empirický výzkum. V neposlední řadě mé poděkování náleží také mým dětem, které mě během celého studia neustále podporovaly.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá příčinami a důsledky radikalizace a extremismu osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Cílem práce je tuto problematiku analyzovat ve věznicích EU a provést komparaci přístupů k monitorování radikalizace a extremismu v souvislosti se vzděláváním vězeňského personálu. Dílčím cílem je analyzovat systém práce s radikalizovanými jedinci. Úvodní část práce poskytuje strukturovaný vhled do zkoumané problematiky. Teoretická část práce se týká obsahové analýzy, metodiky a základní terminologie. V praktické části se autorka zaměřuje na empirický výzkum – ke sběru dat používá on – line dotazník, metodami jsou zejména analýza, dedukce, komparace a syntéza. Závěr diplomové práce obsahuje možná opatření na snížení radikalizačních tendencí v českém vězeňství.

KLÍČOVÁ SLOVA

deradikalizace * detekční nástroj * násilný extremismus * odpojení * Systém Analytické Identifikace Radikalizace Osob * terorismus * RAN * zahraniční terorističtí bojovníci *

ANNOTATION

The Master thesis deals with causes and consequences of radicalization and extremism of individuals, who serve a prison sentence. The aim of the thesis is to analyze the issue of radicalization and extremism inside EU prisons and compare approaches to monitoring radicalization and extremism in connection with prison staff training. A sub – objective is to analyze a work system with radicalized individuals. In the introduction, structured insights are provided. As follows, the theoretical part is relating to content analysis, methodology and basic terminology. In the practical part, the author focuses on an empirical research, using an on – line questionnaire tool for data gathering and methods e. g. : analysis, deduction, comparison and synthesis. In conclusion, possible deradicalization recommendations are proposed for the Czech prison system.

KEYWORDS

deradicalization * detection tool * disengagement * violent extremism * foreign
terrorist fighters * System of Analytical Identification of Radicalized Personnels
* terrorism * Radicalisation Awareness Network *

Obsah

Úvod	8
1 TEORETICKO METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA	14
1.1. Koncepce	19
1.2. Struktura	20
1.3. Základní terminologie	23
2 PROCES RADIKALIZACE VĚZNĚNÝCH OSOB	28
2.1. Příčiny radikalizace vězněných osob	30
2.2. Důsledky radikalizace vězněných osob	33
3 PŘÍSTUPY ZEMÍ EU V BOJI PROTI RADIKALIZACI	35
3.1. Detekční, analytické nástroje radikalizace – komparace	53
4 KOMPARACE PŘÍSTUPŮ K MONITOROVÁNÍ EXTREMISMU V EU	57
4.1. Kriminologické, sociologické a politologické vymezení extremismu	57
4.2. Základní dělení extremismu	60
4.3. Monitoring extremismu ve věznicích	60
4.4. Pex a paramilitantní skupiny	64
4.5. Strategie prevence států k potírání extremismu – DG HOME	65
Praktická část	67
5 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR	67
5.1. Probační a mediační služba ČR	73
5.2. Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenské republiky	74
EMPIRICKÝ VÝZKUM	75
ZÁVĚR	131
Seznam monografií a internetových zdrojů	132
6 Seznam příloh	143
6.1. Příloha č. 1 – Seznam zkratk	144
6.2. Příloha č. 2 – Seznam tabulek	145
6.3. Příloha č. 3 – Seznam grafů	146
6.4. Příloha č. 4 – on line struktura dotazníku	148

Úvod

Téma této diplomové práce s názvem „Přístupy států Evropské unie k monitorování projevů extremismu a radikalizace ve věznicích“ si autorka vybrala záměrně, neboť se o bezpečnost nejen svou a svých nejbližších dlouhodobě zajímá a není jí tedy lhostejná nutnost zachování principů svrchovanosti, územní celistvosti a demokracie České republiky jako suverénního státu, spočívající v dodržování základních lidských práv a svobod občanů, ochraně jejich životů, zdraví a majetku před násilnou trestnou činností, organizovaným zločinem a trestnou činností s extremistickým podtextem. Aby tyto principy mohly být zachovány, je nutné podrobit vzájemné analýze působení vnitřních sil, jenž představují jednotlivé státy a sil mezinárodních, v podobě mezinárodních společenství. Bezpečnost státu je zajišťována vnitřními a vnějšími funkcemi státu a jeho orgánů. Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek zajišťují ozbrojené bezpečnostní a záchranné sbory a havarijní služby. Vnější bezpečnost státu je zajišťována ozbrojenými silami. Vnější působnost mají také některé zpravodajské služby. Tuto systematiku lze dovodit z článku 3, Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Je zřejmé, že výše zmíněné statky jsou pod ochranou také dalších orgánů veřejné moci, tedy moci soudní a exekutivní. Vzhledem k tomu, že Česká republika je členem řady významných, mezinárodních společenství, např.: Evropské unie, Severoatlantické aliance, Organizace spojených národů, Visegrádské „čtyřky“, Rady Evropy, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě atd. je nutné globální hrozby jako jsou např.: kyberterorismus, hybridní války, ozbrojené konflikty, mezinárodní terorismus, organizovaný zločin, migrace, proliferace zbraní hromadného ničení, extremismus a radikalizace, a to nejen ve vězeňském a on - line prostředí, ale v kontextu současných a zejména budoucích rizik, která pro společnost tyto fenomény představují, monitorovat a informace o nich vyhledávat, třídit, analyzovat, klasifikovat a jejich problematiku v souvislostech mapovat a kontinuálně řešit. *„Vnitřní bezpečnost v prostředí EU je zajištěna zejména prostřednictvím Schengenského informačního systému a centrály SIRENE, které se ve své činnosti zaměřují na přeshraniční operace, problematiku evropského zatýkáčích*

*rozkazu a oblast skryté kontroly v rámci boje s terorismem.*¹ Téma extremismu rezonuje ve veřejném diskurzu poměrně často, a to nejenom v souvislosti s procesem sekuritizace, ovlivněné učením, rétorikou a narativy Kodaňské školy a novodobě pocitem intersubjektivního vnímání a vytváření hrozeb v rámci prioritního, politického diskursu, ale především „ve vztahu k tzv. „melting pot“, reprezentujícího názorové spektrum, nesouhlasící s politickými nebo ekonomickými změnami či událostmi ve společnosti, a které se ve svých, často nesystémových, řešeních opírá o populistickou rétoriku s xenofobním zabarvením, v krajním případě představovanou hnutím, které může směřovat k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásat rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.“² K naplnění zmíněné podstaty nemusí být nezbytné zcela přesně (individuálním názvem) označit některou ze současných neonacistických či neofašistických organizací, kterou by měl pachatel konkrétně propagovat a může tedy postačit i obecnější projev, týká – li se takového hnutí, které na fašismus nebo nacismus navazuje v modifikované podobě (neonacismus / neofašismus), a k tomu využívá ideologií, symbolů, pozdravů a dalších atributů původního hnutí. V této souvislosti Nejvyšší soud konstatoval, že pro naplnění zmíněného znaku (podle § 403 trestního zákona) postačí i zmíněné jednání ve vztahu k neonacistickému hnutí en bloc motivovaném.“³ „Extremismus obecně je definován jako mnohovrstevný fenomén, který je vyvoláván mnoha příčinami sociálního, ekonomického, ideologického, náboženského a ekologického charakteru nebo kombinací těchto příčin. V případě, že extremisté problémy a sociální napětí vyhrocují a dovádějí ke

---

¹ SIS A SIRENE. *POLICIE ČR - Zpravodajství 2017*. [Online] [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sis-a-sirene.aspx>.

² ZPRÁVA O EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky. Praha 2024. str. 20.* [Online] [Citace: 24. 7. 2024.] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-za-rok-2023-extremismus-a-predsudecna-nenavist-pdf.aspx>.

³ **2020.** Usnesení NS ze dne 22.10.2020. Úmysl nepřímý. Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. 8 Tdo 802/2020-1163, Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/print/judikat/nscr/8-tdo-802-2020.htm>. Brno : Nejvyšší soud, 2020. Kategorie C.

*konfrontaci se státní mocí, mohou ve společnosti způsobit politickou krizi.*⁴ Extremismus znamená víru a podporu myšlenek, které se vymykají normě. Lze jej chápat jako pojem subjektivní, protože může nabývat různých významů v různých konotacích, podle toho, kdo normu definuje a stejně tak jej můžeme dělit podle různých kritérií. United Nations Office on Drugs and Crime jej např. v zásadě dělí na „násilný a nenásilný extremismus“. Přitom však neexistuje žádná, mezinárodně dohodnutá definice násilného extremismu. Nejběžnější chápání tohoto pojmu, které je použito v UNODC příručce je, že se vztahuje na přesvědčení a jednání lidí, kteří podporují nebo používají násilí k dosažení ideologických, náboženských nebo politických cílů. Do této kategorie patří terorismus a další formy politicky motivovaného a sektářského násilí. Pojmové jádro násilného extremismu spočívá v tom, že se jedná o ideologicky motivované uchýlení se k použití násilí, běžně založené na konspiračních teoriích.

V České republice zpravidla hovoříme o politickém extremismu, který se dále dělí na pravicový nebo levicový (PEX / LEX), o náboženském extremismu, (radikální islamistický) a ekologickém (někdy označován také jako ekoterorismus). „Na území České republiky bylo v roce 2023 registrováno 181.417 trestných činů, s podílem trestných činů s nenávistným podtextem na celkové kriminalitě 0,1 %, objasněno 83 t. č., stíháno 98 osob.“⁵ Extremistické a xenofobní subjekty a jejich aktivity byly v roce 2023 zcela upozaděny antisystémovým hnutím, zaměřeným na „vize a konspirační teorie“, neschopným kritického zhodnocení a oddělení vlastenectví od hybridních aktivit a dezinformací, využívající nespokojených občanů, zažívajících krizi identity a pocity odcizení, apriori k rozšíření své členské základny a zesílení antisystémových tendencí většinou v on – line prostředí.

---

⁴ DANICS, Štefan. 2003. *Extremismus*. Praha : TRITON, 2003. stránky 9-10. ISBN 80-7254-454-3.

⁵ 2024. Ministerstvo vnitra České republiky. *Výroční zpráva o extremismu za rok 2023: Tradiční extremistické strany jsou v útlumu. Scéně dominuje antisystémové hnutí*, str. 21. [Online] 05. 07 2024. [Citace: 16. 07 2024.] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vyrocní-zpráva-o-extremismu-za-rok-2023-tradicni-extremistické-strany-jsou-v-útlumu-scene-dominuje-antisystémové-hnutí.aspx>.

Stát má možnost se proti extremistickým tendencím, útočícím na základní lidská práva a svobody, přímo nebo nepřímo narušujícím základy demokracie, bránit. Jedná se o koncepci „militantní demokracie“. Tato koncepce, jejíž zakladatelem je akademik Karl Loewenstein, má bezesporu ucelenou podstatu, ale protože pojem extremismus není ve většině evropských zemích právně ukotven, nese zároveň riziko různé aplikace v rámci ústavního práva a bezpečnostní politiky. *„Koncept militantní demokracie neusiluje o ochranu bezpečnosti státu v obecném smyslu, ale soustředí se na velmi specifický aspekt bezpečnosti, tj. na ochranu demokratických hodnot, principů, práv a svobod. Militantní demokracii chápe jako politickou a právní strukturu s cílem zachovat demokracii v boji proti těm, kteří ji hodlají zevnitř rozvrátit nebo otevřeně zničit zvenčí, přičemž k tomu využívají demokratické instituce a podporu veřejnosti (Pfersmann, 2004: 47)“⁶*

„Nejdůležitějším faktorem při hodnocení obranných mechanismů je nezbytnost a přiměřenost s důrazem na fakt, že omezení základních práv a svobod může být prováděno pouze v krajních případech a musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu.“⁷

Ve vězeňském prostředí se extremismus nejčastěji manifestuje tetováním. Toto tvrzení je však nutné brát s benevolencí sobě vlastní, neboť současná extremistická scéna je sofistikovanější a „takticky na sebe nijak neupozorňuje.“ Mezi neonacistickou, extremistickou symboliku řadíme zejména: svastiku, nordickou runu, říšskou orlici, Thórovo kladivo – severskou mytologii, kterou zneužila pro výklad své ideologie, potlačující základní lidská práva za II. světové války Národně socialistická německá dělnická strana, a propagovanou dnes např.: *„neonacistickými organizacemi typu „Blood and Honor – Combat 18“, neonacistickou militantní skinheadskou organizací „Hammer Skins“, zakázaným*

---

⁶ **DANICS, Štefan. 2/2013.** Business & IT Politologicko-právní aspekty militantní demokracie - Political and Legal Aspect of Militant Democracy, str. 157 - 167. [Online] 2/2013. [Citace: 22. 07 2024.] Dostupné z: https://bit.fsv.cvut.cz/issues/02-13/full_02-13_09.pdf.

⁷ Systém ASPI - stav k 20.7. 2024 do částky 222/2024Sb. - RA2391 - IV. ÚS 2011/10 - K trestnému činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka - poslední stav textu. [Online] [Citace: 22. 07 2024.] Dostupné z: sp. zn. 7 Tdo 1554/2009.

neonacistickým hnutím „Odpor“ a organizací „Anti – Antifa“⁸, „jejíž symbolickou tatuáž, v podobě lebky s rohem a nápisem AFFA, používají např. známé motorkářské gangy Hell 's Angels.“⁹

Od extremistů, je nutné oddělit radikály. Radikálové „touží“ po změně ve společnosti. Jakkoliv jsou jejich postoje k řešení společenských otázek více či méně razantní (témata jako např. zákonnost interrupce, zlegalizování eutanázie, znovuzavedení trestu smrti) pohybují se stále v zákonných mantinelech. Radikalismus je názorový postoj na rozdíl od radikalizace, zahrnující myšlenkový, psychologický proces a posun jedince (behaviorální, kognitivní), kdy jeho „produkt“ – extremist – přejímá v různých časových intervalech extremistická přesvědčení, o jejichž smyslu je neochvějně přesvědčen, a zároveň schopen, na rozdíl od radikála, nenásilnými nebo násilnými prostředky, zpravidla pomocí ideologie a konspirace, přímo útočit na základní hodnoty demokratického státu. Nápravná zařízení po celém světě jsou charakteristická svou vulnerabilitou, otevřeností k procesu radikalizace, neboť koncentrují velké množství odsouzených s různě závažnou kriminální minulostí a predispozicemi k recidivě nebo proklamacemi psychopatologického chování, a to v podmínkách, které jsou, v některých případech, v příkrém rozporu s mezinárodně uznávanými vězeňskými pravidly. „Kriminální subkultura poskytuje atraktivní rekruční zázemí nebo – li „recruitment pool“ k intencionální radikalizaci, čehož značná část extremistických a teroristických organizací programově a systematicky využívá k rozšiřování své členské základny.“¹⁰ Z tohoto důvodu je nutné počáteční „symptomy“ radikalizace a projevů extremismu ve věznicích u rizikových jedinců identifikovat a od „běžné vězeňské populace“, z důvodu zachování „status quo“ uvnitř věznice, a zabránění rekrutmentu nových členů, oddělit, diagnostikovat a zvolit individuálně nastavený „program zacházení.“ K odhalení rizikových faktorů radikalizace a extremismu

---

⁸ **GŘES, Petr. 2014.** ZPRAVODAJSTVÍ 2014 - Policie České republiky – KŘP Moravskoslezského kraje - Aktivně podporoval extremismus . [Online] 9. 9 2014. [Citace: 19. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/aktivne-podporoval-extremismus.aspx>.

⁹ **ERET, Petr. 2018.** Pekelní andělé slaví 70 let. Své kluby mají motorkáři Hells Angels i v Česku. ČT 24. [Online] 2018. [Citace: 22. 8 2024.] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/pekelní-andele-slavi-70-let-sve-kluby-maji-motorkari->

¹⁰ **VEGRICHOVÁ, B.** Systém ASPI - stav k 14.10.2023 do částky 145/2023 Sb. a 26/2023 Sb.m.s. - RA2242. Předpoklady efektivní detekce radikalizačních procesů v českých věznicích - LIT251822CZ - poslední stav textu. [Online]

jsou v moderních vězeňských systémech využívány analytické detekční nástroje, kterým se bude autorka věnovat podrobněji v příslušné kapitole diplomové práce. Extrémismus jako mnohvrstevný, multidimenzionální a mezioborový fenomén souvisí s trestnými činy, které významným způsobem „podkopávají“ demokratické zřízení ve snaze nahradit je jiným, zpravidla nedemokratickým, např. anarchistickým, v jehož důsledku mohou být některá základní lidská práva a svobody, garantovaná Listinou a Ústavou České republiky, jako je např. právo zakládat politické strany, svobodně se shromažďovat a vyjadřovat své názory, právo svobodně podnikat, právo na svobodný přístup k informacím atp., z důvodu ochrany demokratického zřízení, omezena. Gestorem boje proti extremismu a předsudečné nenávisti je Ministerstvo vnitra ČR, další úkoly v boji proti terorismu a extremismu plní zejména BIS a specializované analytické útvary, např. NCTEKK SKPV a NKBT. V rámci soustavy státních zastupitelství plní gesční úlohu Nejvyšší státní zastupitelství. Z hlediska bezpečnosti státu má výsostné postavení stálý pracovní orgán vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR – BRS. Pro MV ČR je důležitý především aspekt „paušalizované nenávisti“, směřující proti jednotlivci či skupině obyvatel a zachování základních demokratických principů, definovaných v českém ústavním pořádku, jako jsou např.: svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech; nezadatelnost, nezczitelnost, nezrušitelnost a nepromlčitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, jazyka, barvy pleti, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1 a čl. 3 LSZP). Rozdíl mezi extremistickými skupinami a subjekty, které se dopouštějí předsudečných, trestných činů, namířených proti pluralitní demokracii, spočívá v jejich razanci a charakteru. Pomocí „kvazi – mediální scény pak manipulují veřejné mínění nenávistnými předsudky. Vzhledem k důsledné migrační, azylové a vízové politice, a práci zpravodajských služeb, je podíl extremisticky motivovaných trestných činů na celkové kriminalitě ve sledovaném „období 2017 – 2023 celkově marginální a podílí se 0,31%, na celkové kriminalitě (ke konci 2023), přičemž se dle „Zprávy o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky

v roce 2023“, jednalo zejména o trestné činy: popírání, schvalování, zpochybňování a ospravedlňování genocidia (§ 405 tr. zák.), násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci (§ 352 tr. zák.), doprovázené brachiálním násilím spíše sporadicky a hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny (§ 355 tr. zák.).¹¹ Do skupiny trestných činů s extremistickým podtextem lze zařadit také trestné činy podle § 401 – 405 tr. zák., kombinované s jinými kategoriemi trestných činů, nejčastěji s výtržnictvím podle (§ 358 tr. zák.).

Bezpečnost státu představuje multidisciplinární oblast, dynamickou, neustále se vyvíjející, která reaguje na otázky vnitrostátního, regionálního a především mezinárodního charakteru a „opírá se“ koncepčně o základní vládní dokument, vytvářený v pravidelných, časových intervalech ve spolupráci s Kanceláří prezidenta České republiky – „Bezpečnostní strategii ČR 2023“ – a o základní paradigma, která jsou zakotvena v českém ústavním pořádku. V kontextu mezinárodní bezpečnosti hovoříme o různých závislostech fenoménů, spojených s bezpečností jedné země na bezpečnosti jiné, kdy dochází k určitému „přelévání“ „Spill over efektu“ (událost v jedné zemi má bezpečnostní dopad na jinou, i geograficky velmi vzdálenou, např. pandemie „Covid – 19“), paradoxech – „hobbesovský, popírající existenci nadřazené instituce v případě, kdy lidé, na základě uzavřené společenské smlouvy, přenášejí svá přirozená práva do moci jediného suveréna, který však může jednat, z důvodu absence nadřazené instituce, autoritářsky, a proto byl Hobbes obviňován z autoritarismu.“ (Ptáčnick 2013: 50). Zachování bezpečnosti státu je základní premisou a předpokladem jeho existence. (pro srov. problematika tzv. „zhroucených států“ – pozn. autorky).

1 TEORETICKO METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Cílem této diplomové práce je analyzovat problematiku radikalizace a extremismu osob ve výkonu trestu odnětí svobody (VTOS), její příčiny a možné důsledky. Dále provést komparaci přístupů k monitorování projevů extremismu

---

¹¹ 2024. Ministerstvo vnitra České republiky. *Výroční zpráva o extremismu za rok 2023: Tradiční extremistické strany jsou v útlumu. Scéně dominuje antisystémové hnutí*, str. 21. [Online] 05. 07 2024. [Citace: 16. 07 2024.] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vyrocní-zpráva-o-extremismu-za-rok-2023-tradicni-extremisticke-strany-jsou-v-utlumu-scene-dominuje-antisystemove-hnuti.aspx>.

a radikalizace ve vybraných zemích EU, a to v souvislosti s procesem vzdělávání vězeňského personálu. Dílčím cílem je analyzovat systém práce s radikalizovanými jedinci. S ohledem na vytyčené cíle a praktickou stránku přínosu empirického výzkumu, autorka ověřuje pravdivost předem stanovených hypotéz, týkajících se řešení konkrétních problémů, se kterými se vězeňský personál (dozorci, vychovatelé, vedoucí oddílů, terapeuti, psychologové, pedagogové, sociální pracovníci, kurátoři, probační a mediační úředníci a ředitelé věznic) při své pracovní činnosti musí potýkat, a to zejména v kontextu hodnocení vnitřních a vnějších rizikových faktorů radikalizace a projevů extremismu osob ve VTOS. V rámci tohoto hodnocení zpravidla docházejí ke 3 základním poznatkům o odsouzených. Buď se může jednat o odsouzené, kteří již do určité míry „radikalizovaní“ do VTOS nastupují a mohou ovlivňovat ostatní vězně. Nebo jsou odsouzeni za jiné, než extremistické trestné činy, např. trestné činy spáchali jako členové organizované zločinecké skupiny a hrozí, že pokud nebude použit tzv. „separační model“, může dojít k „symbióze a rekrutmentu obou zájmových skupin“. V neposlední řadě se může jednat o odsouzené, např. za majetkovou trestnou činnost, a z různých příčin a důvodů mohou být otevřeni a nakloněni k radikalizaci (nízkoprahová odolnost a přizpůsobení se vězeňskému režimu, psychologické predispozice, frustrace, deprivace, pocity křivdy, osamění, ztráty životní motivace, ovlivnění charismatickou, silnou osobností ve VTOS, „ochranářskou aliancí“ anebo čistě materiálními důvody k získání lepšího postavení v rámci vězeňské hierarchie, konvertováním k jinému náboženství, vlivem extremistické ideologie). V případě přehlížení nebo bagatelizování varovných signálů, podle kterých je důvodné podezření, že tyto osoby, po propuštění na svobodu, mohou představovat riziko potenciální bezpečnostní hrozby v podobě spáchání teroristického útoku, jako odplaty společnosti za své uvěznění, které pocítují stále jako křivdu a ke skutečnému napravení či deradikalizaci ve VTOS nedošlo a inklinace k násilnému extremismu (terorismu) se uvězněním naopak zintenzivnila, je třeba cílit při ochraně většinové společnosti tím, že budou bezprecedentně garantovány lidsko – právní a humánní podmínky uvězněných a současně v praxi využíváno více alternativních trestů, z důvodu předcházení násobné recidivy a přeplněnosti věznic.

V tomto kontextu je důležité efektivně a především správně posoudit rizika potencionálně radikalizovaného odsouzeného odborně vzdělaným, vězeňským personálem, navrhnout a vhodně zvolit model („separace“, „difúze“ nebo „kombinovaný“), přijmout na přijímací oddíl a po absolvování tělesné (z důvodu potencionálního držení a užívání OPL) a zdravotní prohlídky, zadokumentování (fotodokumentace, skenování, biometrie), vyplnění dotazníkového šetření zařadit do apriori „tailored“ individuálního programu zacházení“(navrženého ředitelem věznice), včetně monitorování dynamiky změn chování v průběhu VTOS, těsně před nástupem a po propuštění. Dynamika radikalizačních tendencí a jejich individuálnost neposkytuje 100% garanční krytí ani prostřednictvím nejmodernějších, detekčních nástrojů, je nutné je neustále zdokonalovat v souvislostech s konkrétními případy. V současnosti jsou v Evropě známy případy, kdy vězeň, po „úspěšném“ absolvování deradikalizačního programu, spáchal teroristický čin.

Formulace výzkumných otázek

Pro formulaci výzkumných otázek autorka vychází z **hypotetických předpokladů vlivu požadované úrovně znalostí vězeňského personálu při práci s radikalizovanými jedinci na bezpečnost uvnitř věznic (H1)**. Dále porovnává využití analytických nástrojů, metod a postupů vybraných zemí (Česká republika, Slovenská republika, Finsko) při rozpoznávání radikalizačních a extremistických tendencí uvnitř vězeňských zařízení (H2). **K dosažení dílčího cíle analyzuje metodiku práce s radikalizovanými jedinci (H3)** Výzkumné otázky k ověření hypotéz H1 – H3 jsou koncipovány na dotazníkové on – line platformě. Vycházejí z postupného strukturování šetřené problematiky, orientaci v obecných, teoretických předpokladech směrem k „assessmentu rizik“ radikalizace a extremismu, schopnosti pojmově tyto fenomény odlišit, rozpoznat varovné signály, předvídat možné komplikace, znát a vědět možnosti, jakými snížit radikalizační tendence ve vězeňském prostředí.

Dále se dotazníkové otázky tedy soustředí na přístup a možnosti využití analytických nástrojů k odhalování, identifikaci a monitorování radikalizace a extremismu v prostředí věznic. V neposlední řadě jsou otázky tematicky zaměřeny na systematiku vzdělávání vězeňského personálu.

Podkladové úvahy k hypotézám: H1 – H3

- 1.) *„Má vliv zvyšující se úroveň povědomí vězeňského personálu o problematice radikalizace a extremismu na bezpečnost ve věznicích?“*
- 2.) *„Používá vězeňský personál analytické nástroje k monitorování radikalizace a extremismu osob ve VTOS, a pokud ano, jaké?“*
- 3.) *„Jaké jsou možnosti vzdělávání vězeňského personálu v oblasti radikalizace a extremismu?“*

Výzkumnými metodami v diplomové práci budou: analýza, dedukce, komparace a syntéza. Anonymizované odpovědi respondentů z fiktivně označených věznic, budou zkoumány na základě teoretických východisek (obsahové analýzy a rešerše doporučené domácí a zahraniční literatury, metodického vedení vedoucího diplomové práce) sumarizovány, graficky zpracovány a jednotlivé odpovědi okomentovány. V závěru diplomové práce budou navržena opatření na zefektivnění možných deradikalizačních tendencí.

Vzhledem k úskalím při sběru dat (velká dynamika zkoumaných proměnných, nedostupnosti aktuálních statistických dat některých zemí EU) by „určitá“ revize a harmonizace vězeňských pravidel v rámci EU, v podobě např. inkorporované legislativy do právního systému členských zemí na základě uceleného, současného stavu reflektujícího, datového souboru, dodaného vice versa podle předem stanovených kritérií z členských zemí Komisi, pomohlo sjednotit výklad a disproporce v aplikaci deradikalizačních, intervenčních programů ve vězeňských zařízeních, neboť výklad i metodika, implementovaná v jednotlivých zemích EU je vzhledem např. k odlišnému ekosystému vězeňské populace, rozdílnému historickému vývoji jednotlivých zemí, strukturálním a demografickým podmínkám, jinakému posuzování obsazenosti věznic napříč EU, míře recidivy,

reciprocitě rozsudků, podílu cizích státních příslušníků na celkové vězeňské populaci a na celkové kriminalitě značně odlišná, těžko uchopitelná, což v konečném důsledku znesnadňuje komparaci a vytvoření unifikovaného vzdělávacího materiálu pro danou zemi anebo sdílet tzv. „best practice“ prostřednictvím networking, a je nutné spíše každý případ posuzovat na základě kritériálního hodnocení velmi individuálně. Z tohoto důvodu bude autorka empirický výzkum vztahovat na komparaci vybraných souborů a nebude zohledněn základní soubor. V rámci vyhodnocení kvantitativní analýzy systému práce s radikalizovanými vězni (na základě ověření pravdivosti hypotéz, sběrem dat pomocí nástroje on – line dotazníku), dedukce a syntézy poskytne možný návrh na snížení radikalizačních tendencí v českém vězeňství. Výběrovými soubory budou zaměstnanci a příslušníci Vězeňské služby České republiky, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenské republiky a Finland Criminal Sanctions Agency. Kritériem je prokazatelná praxe s prací s vězňenými osobami.

Shrnutí

Z důvodu vyřízení administrativních formalit k výzkumnému šetření a dodržování zásad výzkumu (povolení k výzkumné činnosti ředitelem příslušné věznice a získání informovaného souhlasu účastníků výzkumu), pilotní distribuce dotazníku formou word. doc a e – mailem zaměstnancům Probační a mediační služby České republiky, byla autorka limitována časovým omezením projektu výzkumu na období květen – srpen 2024. Využití dotazníkového – nástroje ke sběru dat bylo tedy logickým vyústěním lepšího porozumění zkoumaných jevů od co nejširší skupiny oslovených respondentů. Z celkem cca 40 oslovených, vězeňských zařízeních v České a Slovenské republice a ve Finsku, bylo vyplněno a zpět zasláno celkem 15 dotazníků, zařazených do 3 výběrových souborů (diferenciace na základě jazyka) z důvodu zachování přísných bezpečnostních opatření věznic. Omezeními v poměru odeslaných a doručených, vyplněných dotazníků byla především dobrovolnost účastníků výzkumu a období dovolených.

1.1. Koncepce

Koncepce diplomové práce vychází z obsahové analýzy radikalizace a extremismu ve vězeňských zařízeních, jejich příčin a důsledků a přístupů vybraných států Evropské unie k monitorování této problematiky.

Pro přípravu k výzkumného šetření autorka vycházela zejména z obsahové analýzy následujících koncepčních dokumentů:

- *„Bezpečnostní strategie České republiky 2023;*
- *Auditu národní bezpečnosti 2016;*
- *Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2021–2026;*
- *Strategie boje proti terorismu;*
- *Akčního plánu pro boj s terorismem;*
- *Strategie migrační politiky ČR;*
- *Koncepce integrace cizinců (cíleno na společenské koheze a ochranu potenciálně ohrožených skupin);*
- *Akčních plánů boje proti extremismu a předsudečné nenávisti.*

V případě Slovenské republiky se jednalo o obsahovou analýzu „Konceptii boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024“, zaměřenou na:

- *ochranu demokracie (analýzu trestně – právní legislativy, včasnou identifikaci projevů extremismu a reakce veřejnosti);*
- *posilňování demokratické kultury (monitoring radikalizace a extremismu na lokální úrovni – např. mezi zaměstnanci úřadů práce nebo odborníky, pracujícími s mládeží);*
- *obnovu důvěry v instituce a podporu deradikalizace (posílení kapacity prezidia policajného zboru, zaměřeného na sběr, centralizaci, třídění a vyhodnocování informací v oblasti boje proti extremismu, v pověření Slovenské informačné služby);*
- *společenskou integraci a sociální prevenci (problematiku vzdělávání a prevenci různých profesních skupin na základě rozličných dotačních schémat veřejných institucí s cílem předcházet opakování extrémistických trestných činů a trestných činů z nenávisti a chránit oběti trestných činů,*

- *azyl a migraci – kampaně včetně ochrany dětí a mladistvých před nenávisnými internetovými narativy a rétorikou, posílení úlohy pedagogů nejen ve vězeňství, ale v rámci kampaní ve školství a ozbrojených sborech).*

Cílem této koncepce je přispět k obnovení důvěry veřejnosti v instituce, posílení vědomostí, prohlubování vzdělanosti a poskytování pravdivých informací v rámci prevence. V poslední části se „Koncepcia“ zaměřuje na deradikalizaci a společenskou integraci a na zavedení intervenčních programů, které by mohly včas identifikovat jednotlivce s vysokým rizikem radikalizace, orientované na zmírňování předsudků na mezináboženské dialogy, podporu lidem, kterým byla přiznána mezinárodní ochrana a šíření informačních materiálů, zaměřených na integraci žadatelů o azyl a azylantech, mezi sociálními pracovníky ve vyloučených komunitách a mezi příslušníky v policejních sborech.“¹²

Ze zahraničních edukativních materiálů, ze kterých autorka při zpracování teoretických východisek vychází, pokládá za nejdůležitější „Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners“ (známé jako the „Mandela Rules“) a „Rome Memorandum on Good Practices for Rehabilitation and Reintegration of Violent Extremist Offenders“ („Rome Memorandum“).

1.2. Struktura

Diplomová práce s názvem *„Přístupy států Evropské unie k monitorování projevů extremismu a radikalizace ve věznicích“* je pro větší přehlednost strukturována do několika kapitol. V úvodu autorka zdůvodňuje: význam výběru tématu diplomové práce a jeho zaměření s mezioborovým přesahem do vnitřní a vnější bezpečnosti státu a jeho obranných mechanismů. V první kapitole nejprve definuje teoreticko – metodologická východiska, metody sběru dat a koncepci práce. V druhé kapitole zaměřuje svoji pozornost na proces radikalizace vězňených osob, vysvětluje její možné příčiny a důsledky. Třetí kapitola pojednává o přístupech vybraných zemí EU v boji proti radikalizaci v prostředí vězeňských zařízení Evropské unie a využití

---

¹²

2021. Ministerstvo vnútra SR. Tlačové správy. *Vláda schválila koncepciu boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024.* [Online] 14. 1 2021. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.minv.sk/?ministerstvo-vnutra>.

analytických nástrojů. Následující kapitola je komparací přístupů k monitorování projevů extremismu ve věznicích ve vybraných zemích Evropské unie. Pátá kapitola se zabývá problematikou extremismu v kontextu Vězeňské služby České republiky. Empirický výzkum analyzuje přístup zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby ČR a Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenské republiky k monitorování extremismu a radikalizace ve věznicích s cílem navrhnout možná opatření na snížení radikalizačních tendencí v českém vězeňství.

Stěžejními teoretickými východisky diplomové práce jsou kromě kvalitativní (obsahové) analýzy odborné vědecké literatury, také analýza metodiky a koncepce práce specializovaných policejních útvarů zejména: Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky, Policejního prezidia České republiky, Ministerstva spravedlnosti, Vězeňské služby České republiky a na Slovensku Zboru väzenskej a justičnej stráže, Probační a mediální služby České republiky a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, včetně relevantní právní kodifikace a Koncepce vězeňství do roku 2025.

Autorka míří především na vyhnutí se duplicitám a k nalezení případných trendů, rozdílů nebo zvláštností. Pro pochopení rozmanitosti daného tématu v rámci výzkumu je naprosto zásadní správně vyhotovená rešerše. Materiál, který byl analyzován, vycházel z literární a elektronické tvorby z let 2015 – 2023, dostupné na webových stránkách GoogleBooks, GoogleScholar, ResearchGate, Academia.edu, Radicalisation Awareness Network (RAN), SAGE Journals, Springer a JSTOR, Stanford encyclopedia online a ze vzdělávacích agentur spolupráce s EU (Evropská organizace vězeňských a nápravných zařízení (EuroPris), Evropská organizace pro probaci (CEP) a síť EPTA), evropské sítě pro justiční vzdělávání (EJTN), nástroje SAIRO (Summary analyse of indicators inmate's radicalization), dále ze spolupráce s CODEXTER (Committee of Experts on Terrorism), Council for Penological Co-operation (PC-CP), European Organisation of Prison and Correctional Services (EuroPris); European Platform for Restorative Justice (EPRJ), United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Zadávání klíčových slov autorka volila tak, aby umožnilo identifikovat

dostupné důkazy o daném tématu, objasnilo klíčové pojmy a analyzovalo případné mezery ve znalostech o dané problematice. Prvním krokem tohoto procesu bylo vyhledání všech dostupných článků v databázi Scopus v časovém rozmezí leden 2015 - prosinec 2023. Původně shromážděná literatura byla poté dále filtrována z hlediska jazykového (pouze angličtina) a zdrojů (pouze články) a dále analyzována prostřednictvím obsahové analýzy, aby se zdůraznily hlavní koncepty. Autorka použila několik kombinací klíčových slov (včetně zkrácených slov) k booleovskému vyhledávání v názvu, abstraktu a klíčových slovech článků.

Seznam použitých klíčových slov

- Prison AND extremism
- Prisoner AND extremism
- Radicalization AND prisoner
- Radicalization AND extremism
- Exceptionalism AND prison AND extremism

Přehled zdrojů, které byly k tvorbě tématu prohledány, zejména: Stanford encyklopedie online: Zadané klíčové slovo „extremism or radicalism in prison“ – 120 záznamů, omezeno na vydané od r. 2015 – 2023, jazyk PL, SK, AJ, byla vybrána jako součást příloh této práce. Následná obsahová analýza odhalila velkou variabilitu v pojmových a definičních otázkách, ale objevila se také celá řada společných rysů. Často se objevily v odborných textech i rozdílné přístupy k CVE nebo PVE, na rozdíl od pojmů, jako jsou např.: „deradikalizace, disengagement a desistence“, které se objevovaly ve spojení s radikalizací a extremismem jen v několika případech. Chyběla koncepční, ucelená jasnost – neboť v řadě vězeňských zařízeních je spousta nevyřešených otázek, díky nesdíleným informacím nejen napříč relevantních institucí, výkladu jednotlivých ideologií, přílišné obecnosti intervencí, týkajících se řízení a otázek rolí NGO's a místních samospráv, řešící extremismus na lokální úrovni u bývalých odsouzených a obecně otázek, souvisejících s povahou vězeňských režimů. Za účelem rozšíření tohoto přehledu o literaturu zahrnující hlavní témata, která existují v souvislosti s extremismem z širšího spektra oborů a mimo CVE a PVE, byl následně proveden další přehled literatury. Tento přehled se zaměřoval ve své

podstatě na otázky vězeňských režimů, desistence, deradikalizace, násilí a prevence s cílem zachytit širokou škálu materiálů, které nesouvisejí s PVE a CVE, ale jsou pro ně relevantní, jako např. TPV a FTF.

1.3. Základní terminologie

Pojem „**radikalismus**“ zahrnuje „*radikální postoje, které vybočují z mainstreamových směrů a morálně se vymykají ze společností běžně uznávaných pravidel, ale na rozdíl od extremismu, neusilují o odstranění demokratického politického systému. Historicky byly připisovány stoupencům Francouzské revoluce a tradičně spojovány s levicovými skupinami. Dnešní význam slova radikální nebo radikalismus je definován v opozici vůči klíčovým rysům liberální demokracie, zejména politickému pluralismu a ústavní ochraně menšin. To, co je považováno v jedné zemi za radikální, ale může být mainstreamové v jiné a naopak.*“¹³ „*Radikálové požadují změnu politického řádu, popř. společenského přístupu k řešení určitých problémů ve společnosti (interupce), mají neměnné postoje, které vehementně prosazují, na rozdíl od extrémistů, kteří se, při prosazování svých požadavků, dostávají již do konfliktu se zákonem*“¹⁴. Při prosazování cílů jsou využívány nestandardně populistické a akční metody agitace. Radikalismus se historicky vyskytuje nejběžněji v těchto formách:

„Radikalismus náboženský

- *Klerofašismus – prolínání katolické a fašistické ideologie, počátky jsou spojovány s vládou Benita Mussoliniho (clerico – fascismo, příkladem klerofašistického režimu byl např. Slovenský stát Jozefa Tisa);*
- *Náboženský fundamentalismus – (Spojené státy americké –*

---

¹³ KUPKA, Petr, LARYŠ, Martin a SMOLÍK, Josef. 2009. *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy*. Brno : Masarykova univerzita - Mezinárodní politologický ústav, 2009. stránky 18-19. ISBN 978-80-210-4845-č.

¹⁴ MAREŠ, Miroslav. 2003. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno : Barrister & Principal, 2003. str. 33. ISBN 80-86598-45-4.

Aryan Nations, Ku – Klux – Klan, původně byl označením pro určitou skupinu protestantského hnutí v USA na přelomu 19. a 20. století)

Radikalismus vs. Islám

- *Muslimské bratrstvo – Egypt*
- *Hamás – Palestina*
- *Tálibán – Afganistán*
- *Islámský džihád*
- *Islámský radikalismus – Hizballáh*

Islámský fundamentalismus je spojován s teroristickými činy, namířenými proti západní civilizaci, proti židovskému, křesťanskému a sekulárnímu systému, včetně umírněných islámských režimů. Ideologie posílila na poč. 20. století, není však synonymem islámského náboženství jako takového.

Radikalismus vs. judaismus“

- *Náboženský sionismus*
- *Hnutí Guš Emunin a radikální strany Kach, Kahane Chai“¹⁵*

Pojem **radikalismus** je často zaměňován v laické subkultuře za pojem radikalizace. „Radikalizací nazýváme psychologický proces, kdy osoba více akceptuje extremistické ideje a projevy a přesvědčení, vedoucí k jeho / její ochotě obhajovat nebo snažit se o změny v oblasti politiky, náboženství, ekonomické nebo sociální. oblasti za použití síly, násilí nebo ideologicky motivované kriminální aktivity“.¹⁶ Proces radikalizace je na počátku 21.století spojován zejména s teroristickými útoky 2004 – 2016 v Madridu, Londýně, Bruselu a v Berlíně. Radikalizační proces se skládá z několika vývojových stádií, přičemž jedinec (nebo skupina) může v kterémkoliv stupni vývojového stádia z procesu radikalizace „vystoupit.“ Pokud však projde celým radikalizačním procesem, v závěrečném vývojovém stádiu se může stát nebezpečným pro své okolí ideologické oponenty a společnost jako takovou, a spáchat teroristický čin,

---

¹⁵ KOLÁŘ, O. a LOCHMANOVÁ, A. 2023. Projevy extremismu ve společnosti, tetování s extremistickým podtextem. *Kurzy celoživotního vzdělávání*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2023.

¹⁶ Tamtéž.

v jehož důsledku, může dojít k přímému ohrožení demokracie. „Z hlediska bezpečnostního nazírání na tuto problematiku je zřejmé, že proces radikalizace se odvíjí od problematiky kolektivních identit (politických, náboženských, etnických, rasových atp.), které se pod vlivem vnějších i vnitřních vývojových trendů rozvíjejí a proměňují. Tyto kolektivní identity mají vliv i na identitu jedince, přičemž se v psychologických studiích objevuje termín „krize identity“, která může vyústit u jedince v přijetí nové kolektivní identity, která potlačuje individuální krizi. (Buzan, Waever, Wilde 2005). Todorov (2011) konstatuje, že dnešní doba po kolektivních identitách požaduje, aby se měnily čím dál rychleji, je tedy také dobou, kdy jednotlivé skupiny zaujímají stále defenzivnější postoj a tvrdošijně se dožadují své původní identity.”¹⁷

„**Terorismus**“ byl nesčetněkrát popsán v odborné literatuře jako strategie nebo prostředek, či metoda s jasně identifikovatelnými projevy v podobě konkrétních teroristických činů, spáchaných prostřednictvím teroristických organizací nebo jedinců („osamělých vlků“) z různých pohnutek, jehož hlavním účelem je vyvolat u veřejnosti strach s cílem přitáhnout co největší pozornost spáchaným, společensky zavrženíhodným jednáním. Podstatou je násilný prvek, namířený proti náhodným obětem (za účelem např. propuštění politických vězňů), proti kritické a veřejné infrastruktuře, (např. doprava, zdravotnictví, energetika, veřejné služby), a to hrozbou takovým útokem nebo jeho provedením, jako výsledek radikalizačního procesu.

„Aktuálně neexistuje žádná všeobecně uznávaná definice či shoda na tom, co přesně je radikalizace, a to jak na akademické, tak ani na vládní úrovni.“ (Johnston a kol., 2017). Danics (2016) definuje radikalizaci jako proces vedoucí ke zvyšování použití politického násilí, kdy dochází k proměně ve vnímání společenských skupin směrem k výrazné politické polarizaci a artikulaci radikálních zájmů a cílů ve společnosti. Z pohledu forenzní psychologie radikalizaci definuje Čírtková (2019) jako určité přeladění psychiky a osobnosti jedince, které uvolňuje záměrné, intencionální projevy extrémní agrese, přičemž ex post stanovení motivů může být z důvodu nejednoznačnosti a prolínání se v konkrétním případě komplikované.

---

¹⁷ **SMOLÍK, Josef. 2020.** *Psychologie terorismu a radikalizace: Jak se z beránů stávají vlci.* Brno : Mendelova univerzita, 2020. ISBN 978-80-7509-724-8 (On-line).

Existují přitom rozdílné druhy politických pachatelů, z nichž jedni předpokládají tajný souhlas společnosti a druzí sledují zisk.“¹⁸ Vegrichová (2019) radikalizaci definuje jako: „...víceúrovňový nebo též multidimenzionální proces, během něhož se transformují postoje, přesvědčení a chování osoby, které mohou vést k podpoře, organizací nebo realizaci násilného činu, zpravidla motivovaného ideologickými nebo náboženskými doktrínami, jež teroristická organizace vyznává, a s kterými se tento jedinec v procesu radikalizace ztotožňuje“.

Ve vězeňském prostředí dochází u osob ve výkonu trestu odnětí svobody k použití násilí vůči členům jiných skupin, za účelem dosažení změn v chování adresátů sdělení. Podstatný je mechanismus, na jehož základě je vyhrocena interakce mezi jednotlivými – antagonistickými – identitami v kolektivní násilí – vězeňské nepokoje. *„Skupinová polarizace vede k posílení názorů (postojů, předsudků) jedince, které jsou vyvolány jeho působením ve skupině či komunitě. To se realizuje v důsledku tzv. autosegregace, kdy se jedinci stýkají pouze s lidmi s podobnými (politickými, náboženskými, sociálními) názory, které jsou vzájemně upevňovány, případně i zesilovány.“ Tilly (2006)“.*

Jelikož jejich vzájemná komunikace probíhá v izolaci od umírněných vlivů, jejich postoje se postupně stávají extrémnějšími. *„Příkladem polarizačního efektu jsou teroristé z 11. září, kteří prošli dlouhým procesem, zahrnujícím polarizační efekt interakce s názorově spřízněnými.“ (srov. Myers 2016). Někteří autoři chápou radikalizaci jako „zvyšující či posilující přítomnost antiliberálních prvků hodnot ve společenském myšlení, postojích a chování, ať už na úrovni jednotlivce nebo skupin“ (Danics 2016).“*

Z hlediska bezpečnostních studií lze radikalizaci vnímat jako sociální hrozbu, která se projevuje na nejrůznějších úrovních. Psychika odsouzených v reakci na změnu prostředí vede postupně k zaujímání nekonformních a radikálních stanovisek, odmítání kompromisů a prosazování konfrontačního či násilného řešení ve vztahu k autoritám, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody si postupně osvojují extremistické názory a cíle.

---

¹⁸ ČÍRTKOVÁ, L. 2013. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk s.r.o. - 3. upravené vydání, 2013. str. 156. ISBN 978-80-7380-461-9.

Vězni z celého světa následují příkladů uvězněného Gándhího v boji za sociální spravedlnost. Protestní hladovkou usilují o připoutání pozornosti. „Taktiku využila ke „spektakulárnímu efektu“ také Irská republikánská armáda v roce 1981, když republikánští vězni ve vězení v Maze, nedaleko Belfastu, známém jako H – Blocks zahájili protestní hladovku proti britské vládě. Protestní stávkou vedl tehdy 27 – letý Bobby Sands, odsouzený na 14 let za nedovolené ozbrojování, poté, co byl na misi v IRA. Bobby stávkou zahájil 1. března a rozhodl, že ostatní vězni se postupně, v určitých intervalech, k němu přidají. Tím bude na několik měsíců zajištěna maximální publicita veřejnosti. Vězni, známí jako „Blanket men“ věděli, že jejich činy budou určitou reflexí, představou duchovního obrazu ukřižovaného Spasitele a že jejich pohřby a smuteční obřady se „promítnou“ v demonstrace IRA. V době vrcholící hladovky byl Sands zvolen do britského parlamentu na kandidátce politických vězňů za Anti – H Block Armagh. Po 66 dnech, kdy pil pouze slanou vodu, Sands, jako první z „Blanket men“, zemřel.“¹⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že proces radikalizace zahrnuje aspekty sociální, politické, sociologické, ekonomické, kulturní, bezpečnostní, náboženské. Je charakteristický svou dynamičností, interaktivností a multidimenziálností – projevuje se jak na makro, mezi i mikro úrovni a ve všech společenských sektorech. Do procesu radikalizace zasahují také psychické procesy, které jsou součástí komplexní interakce jedince se světem a jsou přímo zapojeny do regulace jeho chování. Prostřednictvím těchto procesů se uskutečňuje aktivní vztah člověka ke svému prostředí. Psychické procesy se zpravidla člení na: kognitivní, (poznávání, pocítování, vnímání, představivost, myšlení, paměť, pozornost); emocionální procesy: prožívání vztahu k vnitřnímu a vnějšímu světu; volní procesy: vůle a rozhodování; motivační procesy. Sociální procesy, na rozdíl od vnitřních psychických procesů, představují různé vnější vlivy, vzájemné působení a interakce různých složek, které způsobují závažné změny ve společnosti a v životě jednotlivců. Výsledkem sociálních procesů je vždy určitá změna (negativní či pozitivní).

---

¹⁹ HAMM, S. M. 2013. *The Spectacular few: Prisoner Radicalization and the Evolving Terrorist Threat*. New York : NEW YORK UNIVERSITY PRESS, 2013. str. 15. ISBN 978-0-8147-2407-1 (e-book).

Doba, kterou musí jedinec při radikalizaci projít, je velmi individuální a může trvat od několika týdnů až v řádu několika let. U osob ve VTOS je zásadním spouštěčem pocit ohrožení, narůstající konflikty, naschvály, snahy štěpit a polarizovat kolektiv, vyprovokovat vězně k neadekvátní reakci v souvislosti s ponižováním, nesnášenlivostí, rasovou segregací, subjektivním vnímáním spravedlnosti rozsudku, zhoršením sociálních jistot a životních podmínek, revoltou, sebepoškozováním, hladovkou, demonstrativními nebo dokonanými sebevražednými pokusy či útěky. Často jde o tzv. „černo – bílé vidění.“

Opakem radikalizace je „**deradikalizace**“, často používaná ve významu pro kognitivní distancování se od násilné skupinové identity nebo ideologie; v tomto smyslu lze použít i termín „**disengagement**“, ale obecněji se jím označuje akt chování, spočívající v opuštění aktivní účasti ve skupině, přičemž „sympatie“ k ideologii se nemění. Pojem „**Desistence**“ je oproti tomu obecněji spojována s ukončením páchaní trestné činnosti. „**Reintegrate**“ odkazuje na obnovení sociálních, rodinných a komunitních vazeb a jejich budování při „zdravém“ zapojení se do společnosti. V kontextu pojmů, týkající se extremismu je třeba zmínit odolnost, zejména u mladší generace. Jedná se o schopnost kriticky myslet, učit se bádáním (badatelsky orientované učení) a ověřovat si fakta, aby nepodléhaly zjednodušeným a jednorozměrným pohledům na svět, které propagují násilné extremistické skupiny.

2 PROCES RADIKALIZACE VĚZNĚNÝCH OSOB

V nápravných zařízeních je proces „radikalizace“ spojen s osvojováním extrémních názorů vězni, včetně přesvědčení, že z důvodů náboženských nebo politických změn, musí použít násilí. *„Poslední odborné studie dokazují, že i když jen malé procento konvertitů se zapojilo do teroristických akcí, nejznámější případ Kevina Lamara Jamese, který se přiznal k obvinění ze spiknutí s cílem vést válku proti Spojeným státům poté, co byl v roce 2005 spolu s dalšími třemi vězni obviněn z plánování útoku na americká vojenská zařízení, izraelská vládní zařízení a synagogy v Los Angeles, FBI označila jako operačně nejpokročilejší od útoků z 11. září 2001. Pozitivní je, že výzkum ukazuje, že vězni, kteří konvertují k jinému než židovsko – křesťanskému náboženství, hledají především smysl a identitu; a ve většině případů má zkušenost s konverzí pozitivní vliv na rehabilitaci vězňů.*

Doporučení pro řešení radikalizace a náboru teroristů ve věznicích podle FBI: „*najmout více vězeňských kaplanů, kteří budou čelit radikálnímu náboženskému přesvědčení vězňů, diverzifikovat personál nápravných zařízení tak, aby zahrnoval více zaměstnanců, kteří jsou muslimové, školit personál o náborových aktivitách gangů a rozšířit znalostní základnu o radikalizaci a náboru teroristů.*“²⁰.

Ve srovnání s americkými věznicemi se v České republice vyskytují gangy nebo spíše organizované skupiny, jejichž základem je barterový obchod, sledující jediný záměr vězňů – osobní profit. Evropská komise podporuje prostřednictvím projektové spolupráce zvládnutí teroristických a radikalizovaných pachatelů jako svou prioritu, neboť v posledních letech se v celé EU zvýšil počet pachatelů, odsouzených za trestné činy související s terorismem, a také počet pachatelů, odsouzených za jiné trestné činy, kteří se však ve vězení zradikalizovali. Všechny členské státy jsou aktivní politikou EU nabádány k postupnému zavádění opatření, nástrojů, zvláštních režimů zadržování a řešení otázek, týkajících se duševního zdraví, náboženské problematiky a rehabilitačních programů, a to na základě projektové spolupráce v rámci školení pro vězeňský a probační personál – pro podporu a pomoc bývalým pachatelům po propuštění.

Pro spolupráci mezi členskými státy EU je důležitá především výměna informací na základě vzdělávacích platform, mezi které patří Evropská vězeňská akademie (EPTA), která zahájila svou činnost v roce 2008 a podporuje výměnu osvědčených postupů a diskuse o konkrétních otázkách souvisejících s nápravným vzděláváním; včetně odborných publikací, kterými jsou např.:

- 2022-2023 – Strategic Orientations on a coordinated EU approach to prevention of radicalisation;
- RAN Rehabilitation Manual.

Rada EU vybídla členské státy zejména *k dalšímu rozvoji specializované intervence pro řešení rizik radikalizace s osobami ve VTOS, odsouzenými za terorismus nebo násilný extremismus, včetně mezi – agenturní výměny informací, zvláště s ohledem na rehabilitaci, reintegraci a řízení rizik po propuštění, ke sdílení*

---

²⁰ **HAMM, S. Mark. 2008.** *Prisoner Radicalization: Assessing the Threat in U.S. Correctional Institutions*, *NIJ Journal Issue: 261, Pages: 14-19.* [Online] October 2008. [Citace: 17. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/prisoner-radicalization-assessing-threat-us-correctional>.

osvědčených postupů – „best practices“ při jednání se „zradikalizovanými klienty“ ve věznicích, které jsou v rámci předsednictví příslušného státu popsány v projektu a k prozkoumání možností připojení k EPTA (Evropské síti akademií pro vzdělávání ve věznicích) a k podpoře účasti v projektech, spolufinancovaných z programu Spravedlnost, který má za cíl rozvoj této sítě.²¹

2.1. Příčiny radikalizace vězňů

Vězeňská subkultura je specifická svou otevřeností a vulnerabilitou k procesu radikalizace. S uvězněním, které je samo o sobě stresujícím faktorem, obvykle dochází ke ztrátě rodinných vazeb, zahanbení, k degradaci osobnosti, spojené se stereotypizací, s psychologickými a fyziologickými změnami (pocity osamění, vykořenění, neurózami všeho druhu). V závislosti na struktuře osobnosti a její síle, schopnosti odolat změnám, které vězeňské prostředí představuje, zejména v případě prvně odsouzených, patří mezi příčiny radikalizace citlivost vězně k vnímané nespravedlnosti, schopnostem zvládat šikanu. Záleží také na míře, v jaké vězni mohou vyznávat svá náboženství (účastnit se společných modliteb), dodržovat a uctívat národní zvyklosti (národní svátky, jídlo), na vnitřních podmínkách konkrétní věznice (hygiena, možnosti venkovních aktivit), přeplněnosti cel, minimálních privátních zónách, (ne)dostatku denního světla, dostatku pracovních možností, vzdělávacích a kulturních aktivit, dostupnosti lékařské péče, (ne)dostatku individuálního přístupu k vězňům mentálně a fyzicky handicapovaným, mladistvým, starším, matkám a jejich možnostem při dodržení platných zákonných předpisů podílet se na výchově svých dětí během VTOS, v rámci specializovaných oddílů. Mezi příčiny radikalizace ve vězeňské prostředí lze zařadit také vztah k imigraci v dané zemi obecně, ideologické proudy a politický aktivismus, potřebu sounáležitosti, ochrany v rámci vězeňské hierarchie atd.. Ze strany vězňů jde zejména o vystupňované násilí mezi vězni samotnými, špatná vztahová politika uvnitř konkrétní věznice ze strany dozorců k vězňům, pašování kontrabandu – užívání zakázaných, omamných a psychotropních látek,

---

²¹ 2019. Council of the European Union - General Secretariat of the Council - Draft Council Conclusions on preventing and combating radicalisation in . [Online] 16. May 2019. [Citace: 19. 7 2024.] Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9366-2019-INIT/en/pdf>.

propagace extremistické ideologie tetováním, četbu zakázané propagandistické literatury, manifestace násilí v rámci získání a upevnění postavení ve vězeňské hierarchii, spojené s řadou výhod, především materiálního charakteru, neopodstatněné nadbíhání vytipovaným vězňům ze strany některých dozorců, subjektivní vnímání spravedlnosti trestů mezi vězni podle jejich soudu za „srovnatelně“ závažné, skutkové podstaty trestných činů, nedovolená komunikace propašovanými, mobilními telefony s vnějším okolím, rekrutace a nábor nových členů do organizovaného zločinu.

„Odborníci z oblasti sociologie, psychologie či kulturní antropologie svými teoriemi usilují o vysvětlení jednotlivých aspektů procesu radikalizace. Sociologické teorie vyzdvihují význam socioekonomických, politických a kulturních kontextů radikalizace. Anja Dalgaard Nielsen uvádí, že většina odborníků se shoduje v předpokladu, že rozdílné typy terorismu a různé druhy rolí uvnitř teroristických skupin znemožňují vytvoření jednotného, univerzálního sociálního a psychologického profilu radikalizovaného jednotlivce, a také univerzální sady faktorů, vedoucích k jeho násilné radikalizaci.“²² Za relativně stabilní faktory jsou ze strany sociologických a psychoanalytických přístupů vnímány strukturální podmínky a individuální dispozice. Odborná veřejnost se nadále neshoduje v tom, jak interakce mezi jednotlivými faktory radikalizace funguje. Vědecké poznatky o sestavení generalizovaného profilu osoby, směřujícího k násilné radikalizaci se ukázaly jako liché. Násilnou radikalizaci jednotlivce můžeme chápat jako proces, kdy dochází ke sblížení jedince s hodnotovým systémem, ospravedlňujícím násilí velmi často podporovaným dezinformačními a propagandistickými kampaněmi radikálních a extremistických subjektů v zájmu rekrutace nových příznivců a členů. Podle jiných autorů se jedná v případě radikalizace o několikafázový, dynamický fenomén, který je ovlivňován push faktory, mezi které můžeme zařadit např.: radikální ideologii, motivace a frustrace jedince a pull faktory, jako je kontakt s rekrutátory těchto ideologií.

---

²² **STRNAD, Štěpán a kolektiv. 2020.** Radikalizace - formy, modela a bezpečnostní aspekty. Dalgaard - Nielsen, A. *Studying violent radicalisation in Europe II. The potential contribution of Socio- psychological and psychological approaches. DIIS, Danish Institute for International Studies, Working Paper no 2008/3, Copenhagen 2008.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2020, kap.:4, str. 91.

Dynamiku radikalizace mohou umocnit tzv. spouštěče radikalizace (konkrétní událost), na rozdíl od strukturálních faktorů, které k radikalizaci jedince významně nepřispívají. Mezi strukturální a obecné faktory bychom mohli doplnit např.: sociální vykořenění, segregace a vytváření paralelní společnosti. Mezi tzv. spouštěče radikalizace: osobní traumata, charismatického vůdce atp. Samotný proces radikalizace probíhá na 3 základních úrovních: makro, mezo a mikroúrovni, poslední jmenovaná je z hlediska vězeňské subkultury nejdůležitější a je tvořena hodnotovým systémem jedince, ovlivněného negativními zkušenostmi. Za akcelerátory radikalizačního procesu jedince jsou pokládány např.: frustrace, marginalizace, deprivace, pocity odcizení, diskriminace, šikana, poruchy osobnosti. Jednotlivé příčinné faktory nepůsobí odděleně na jednotlivých úrovních radikalizace, ale navzájem se ovlivňují a překrývají. Z logiky věci se tak důsledky špatné ekonomické situace a vládní politiky mohou projevit u frustrovaného jedince bez práce na mikroúrovni. *„Rosica Džekova a Nadja Stojnova nabízí kategorizaci příčinných faktorů radikalizace z pohledu uvedených analytických rovin dle Haagského Institutu pro bezpečnost a zvládání krizí způsobem“, kdy mezi příčinné faktory na vnější makroúrovni řadí zejména slabou integraci v rámci vězeňské subkultury, internet a přístup k islamistické propagandě, na střední – skupinové úrovni sociální tlak a dynamiku skupiny a osobní, psychologické faktory, jako deprese, úzkosti, fascinace duchovnem, impulzivnost nebo hledání identity. Osobní zkušenosti vedou k přijetí radikální ideologie, přičemž sama ideologie však není příčinou radikalizace; ale iracionalita – pohnutky ke vstupu do sociálních skupin.“*²³ *„Strnad (2022) zmiňuje ve své čtvrté kapitole „o příčinných faktorech radikalizace dánský Institut pro bezpečí, bezpečnost a krizový management (ISSCM), Institute for Safety, Security and Crisis Management, který obecně kategorizuje příčinné faktory islamistické radikalizace na faktory na externí úrovni (marginalizace, slabá integrace, konflikty mezi umírněnými a radikálními stoupenci islámu, deprivace, šikana, katalyzační rekrutace); na sociální úrovni (krize identity,*

---

²³ **DŽEKOVA, R., STOJNOVA, N. 2022.** Theoretical framework and concepts. In SHENTOV, O., TODOROV, B., STOYANOV, A. Understanding Radicalisation. Literature Review 2016. Center for the study of Democracy cit. 2018-07-02. Dostupné z: Understanding Radicalisation_Review of Literature.pdf. [autor knihy] DANICS Štefan a kol. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, str. 95.

skupinová hrozba, dynamika, internet – formování sociální sítě); individuální úrovni (deprese, úzkosti, násilí, hledání identity, impulsivnost, citlivost k ponižování); na směřování k přijetí radikální ideologie – motivace, zkušenosti s výcvikovými aktivitami, vězeňském drilu, připomínajícím vojenský, náklonnosti k násilí, fascinaci vůdci, duchovnem, na napomáhající příbuzenské osoby, příležitosti, mezinárodní kontakty a spojenectví, na přístupu k finančním prostředkům, výcviku v posilování rebelie, kriminální zkušenosti – odsouzení za extremistický trestný čin, šikaně, zastrahování spoluvězňů – (PEX), nedostatku financí, politického vlivu, nízkém, formálním vzdělání – (LEX)²⁴. “According to the U.S. Department of Homeland Security’s definition are the main red flags of radicalisation:

- *isolating themselves from the others;*
- *talking as if scripted speech;*
- *unwillingnes or inability to discuss their views;*
- *a sudden disrespectful attitude towards others;“*

2.2. Důsledky radikalizace vězňených osob

Důsledkem radikalizace jednotlivce po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody může být spáchání teroristického činu. Jedná se o hlubokou motivační transformaci, kdy se jedinec dostává v poslední fázi do stavu, ve kterém svůj čin osobně obhájí a ospravedlní dehonestací obětí, a tak se od jeho spáchání myšlenkově „odpoutá“. V případě skupinové radikalizace, v jehož důsledku dojde ke spáchání teroristického činu, jde o skupinové myšlení, touze po konsenzu, snížení pocitu individuální odpovědnosti příklonem ke skupině, podporu v rámci rekrutačního prostředí věznic. Typickými vězňenými diktátory a teroristy – rekrutovanými v prostředí věznic – byli: „*Abu Musab al-Zarqawi – Jordánsko, Sayyid Qutb – duchovní, který sepsal Islamistický manifest Ma’alimfi al-Tariq (Milníky na cestě) ve vězení v Egyptě (oba přívrženci Al-Káidy), Željko Raznatović – odpovědný za etnické čistky v 90. letech v Bosně, a vůdce srbských gard*

---

²⁴ **INSTITUTE FOR SAFETY, SECURITY AND CRISIS MANAGEMENT. 2022.** Radicalization, Recruitment and the EU Counter - radicalisation Strategy. Brussels: European Comission, 2008. [autor knihy] DANICS Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, str. 96.

Arkanových Tygrů, Adolf Hitler – vězeň v Lindbergu, kde sepsal Mein Kampf a Josif Vissarionovič Džugašvili Stalin – rekrutátor bolševické revoluce během pobytu ve vězení v Tbilisi“²⁵

„Milníkem ve výzkumu samotného procesu radikalizace se staly teroristické útoky z 11. září 2001, kdy se odborné veřejnosti dostaly do rukou zajištěné důkazy z domovních prohlídek ve Velké Británii „Military Studies in Jihad (HolyWar) against The Tyrants“, nebo – li tréninkový manuál Al-Káidy, u zpravodajců znám pod názvem „Manchester Document“. „V akademické rovině platí, že přiměřená reakce na teroristické násilí je založená na minimálním použití síly a nasazení zpravodajských a policejních sil, včetně nasazení ekonomických nástrojů, což nemá takové kontraproduktivní následky, jako nasazení drtivé síly, která navíc neřeší příčiny terorismu“.²⁶ Příčiny a důsledky radikalizace vězňů v amerických a evropských věznicích jsou z hlediska významného bezpečnostního rizika vděčným tématem odborníků z oboru psychologie, bezpečnostních analytiků, zpravodajců, policejních orgánů. Do jaké míry ovlivní vulnerabilitu vězně jeho kriminální minulost ve spojení s radikalizačními snahami ze strany rekrutů po propuštění na svobodu je otázkou recentních výzkumů samotných vězeňských systémů, emoční nestability a slabé osobnostní struktury. „Kriminální subkultura je atraktivním recruitment pool k intencionální radikalizaci, čehož značná část extremistických a teroristických organizací programově a systematicky využívá k rozšiřování své členské základny.“²⁷ Proces radikalizace se odehrává na průsečíku mezi individuálními zranitelnostmi, náchylnostmi, vnitřními motivacemi, pocity křivd (push faktory) na jedné straně a příhodným prostředím (rekrutátoři, radikální přátelé) na straně druhé (tedy pull faktory). Často příhodné prostředí a strukturální faktory přispějí k akceleraci radikalizace. Vědecká obec, která se zabývá radikalizačními procesy, poskytla v uplynulé dekádě srozumitelný definiční rámec, který dostatečně vystihuje podstatu této problematiky.

---

²⁵ **KOLÁŘ, Ondřej. 2021.** Radikalizace ve věznicích. Přednáška. *Příčiny radikalizace*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 21. 10 2021.

²⁶ **DANICS, Š. a kol. 2022.** *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. str. 73. ISBN 978-80-7251-539-4.

²⁷ **VEGRICHTOVÁ, B.** Systém ASPI - stav k 14.10.2023 do částky 145/2023 Sb. a 26/2023 Sb.m.s. - RA2242. *Předpoklady efektivní detekce radikalizačních procesů v českých věznicích - LIT251822CZ - poslední stav textu.* [Online]

Extrémní názory, směřující k akceptaci násilného extremismu v rámci procesu radikalizace a v nejzazších fázích k podpoře či účasti na teroristických útocích v rovině trestního práva, zahrnuje tzv. předsudečnou trestnou činnost – „hate crimes“, namířenou proti rase, národnosti, etniku; náboženství, sexuální orientaci, komunitě LGBT+, genderové příslušnosti, mentálně i fyzicky postiženým, věku, třídě anebo politické orientaci.

3 PŘÍSTUPY ZEMÍ EU V BOJI PROTI RADIKALIZACI

Německo

V Německu došlo v posledních letech k zesílení hrozby islamistické radikalizace, spojené s řadou smrtelných útoků pachatelů blízkých věku mladistvého, kteří jsou velmi aktivní ve virálním prostředí, čehož využívají extremistické a teroristické organizace při svých nábořech a on – line radikalizaci. Ředitel Spolkového kriminálního úřadu (BKA) S. K. k tomu dodal, že „*teroristická, džihádistická organizace Islámský stát ve skutečnosti nikdy nezanikla a její odnož, Islámský stát – Chorásán (IS-K), začíná být mezinárodně velmi aktivní.*“²⁸ Proces radikalizace probíhá v určitých fázích vývoje, na jehož počátku se rizikový jedinec orientuje na určitý typ radikalizace, zapojuje se do radikálních skupin a aktivně se účastní extrémistických akcí. Stigmatizace mladistvých pachatelů či jejich příslušnosti k určité etnické minoritě nebo náboženství (např. islámskému) může kontradiktorně radikalizaci podporovat. Touto problematikou se zabýval projekt „*PROVA – Preventing of Radicalisations and Violent Actions (2016 –2018)*“²⁹, který v rámci assessmentu rizikových identifikátorů radikalizace vycházel ze dvou základních premis – vyhnutí se stigmatizaci mladistvých deviantů, zvláště příslušících k určité etnické minoritě či vyznavačů islámského náboženství jako

---

²⁸ **2024.** Kriminální úřad v Německu zaznamenal nárast možných extrémistických hrozeb. *Varovali aj pred rastúcim trendom radikalizácie na internete.* [Online] 9. August 2024. [Citace: 24. 8 2024.] Dostupné z: <https://svet.sme.sk/c/23368422/kriminalny-urad-v-nemecku-zaznamenal-narast-moznych-extremistickyh-hrozieb.html>.

²⁹ **(2016-2018), PROVA.** *Prevention of violent radicalisation and Of Violent Actions in intergroup relations.* Brussels : Funded by EU under the Erasmus+Programme (580365-EPP-1-2016-1IT-EPPKA3-IPI-SOC-IN 2016-2018). Dostupné z: <https://www.provaproject.org> Ragazzi,F (2017). Students as suspect? Council of Europe.

potencionálních teroristů, a zdržení se „nadužívání“ psychologie jako deterministického ukazatele nebezpečných, individuálních vlastností. Projekt PROVA, na základě těchto premis, podporoval proaktivní přístupy namísto reaktivních. Teoretický rámec vycházel z psychologických modelů skupinových procesů a sociální identity, studií o konfliktech a zejména o konfliktech v městském prostředí. „*Ve spolupráci s výzkumnou činností akademické obce podporuje i nadále odborný personál v německých věznicích „human – well – being“, nebo – li psychickou pohodu. Divadelní skupina, která v německých věznicích performuje, se zaměřila na rozvoj sociálních dovedností vězňů a jejich pozitivních mezi – skupinových vztahů.*“³⁰ Nedílnou součástí sociálně – pedagogické práce s akcentem na její úspěšnost je zlepšování vězeňského vztahového prostředí, založeného na důvěře „klienta“ ve svého pedagogického poradce. Základní premisou je vytvoření životaschopných vztahů. Pedagogicko – sociální práce v německých věznicích přitom naráží na tzv. „dvojí mandát“ – a tím ji staví do paradoxně nesmiřitelného postavení mezi pomoc a sociální kontrolu, kdy v souvislosti s deradikalizací němečtí vězeňští pedagogové vykonávají svoji profesi na pozadí profesních orientací, avšak v sekuritizovaném prostředí a v kontextu se „společenským mandátem“, jehož prezence tak může „podkopávat“ tyto profesní orientace a prohlubovat stávající profesní paradoxy. *Německé orgány činné v trestním řízení mládeže – sledují resocializaci jako svůj cíl a zároveň udržují bezpečnost jako svou nejvyšší prioritu (Bierschwale, 2015). Jako "totální instituce" (Goffman, 1973) je vězení světem samo o sobě, kde je každodenní život v podstatě odříznut od zbytku společnosti a řízen podle vysoce omezených a regulovaných procesů, charakterizovaných heteronomií, hierarchií a kontrolou.*³¹

Vězeňská subkultura je specifická tím, že strukturuje vězňům čas, omezuje jejich autonomii spojenou s rozhodováním, seberealizací, rozvojem. Vytvářením

---

³⁰ **MERINGOLO, Patrizia. 2020.** *Preventing Violent Radicalisation in Europe.* Cham : Springer Nature Switzerland AG, 2020. str. viii. ISBN 978-3-030-52047-2.

³¹ **JAKOB, M., JUKSCHAT, N. a LEISTNER, A. 2023.** Paradoxy sociální práce v sekuritizovaném prostředí: příklad prevence a radikalizace v německých věznicích. *Mezinárodní časopis sociální pedagogiky*, 12(1): 3. [Online] 2023. [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2023.v12.x.003>.

mantinelů, které spočívají v různých omezeních, často dochází k interakcím, které postrádají smysluplnost, a to plně v souladu s příslušnou zákonnou úpravou i vnitřním řádem určitého typu věznice. Dochází tak k vytváření bariér plných úzkosti, depresí a frustrací, kolizím v interakcích mezi bývalými vězni a zbytkem společnosti anebo veřejnými institucemi z důvodu „časoprostorového šoku“ po jejich propuštění. Na bezpečnostní klima má do značné míry (ne) fungující vztahová politika. V této souvislosti jsou často zmiňovány výhody tzv. otevřených věznic skandinávského typu, s minimálním zabezpečením, nízká – početná, nakloněná individuálnímu přístupu k řešení především vztahových problémů vězňených osob, což přispívá nejen k jejich zefektivnění, ale i vytvoření příznivé pracovní atmosféry vězeňskému personálu, snižování vlivu prisonizace a zefektivňování procesu rehabilitace – kontinuálnímu přechodu mezi prostředím věznice a vnějším společenským prostředím po propuštění z VTOS.

Pozitivní naladění vězeňské subkultury spočívá zejména v otevřeném a motivačním přístupu, zaměřeném na individuální práci s vězňenými osobami takovým způsobem, aby byly řešeny jejich problémy (například psychologického, materiálního, rodinného nebo vztahového charakteru), které mohou být spouštěči řady psychologických poruch a v konečném důsledku fungovat jako tzv. push faktory radikalizace. „*Good Lives Model Tonyho Warda*“ je založen na snižování rizik, identifikovaných u osob ve VTOS, motivaci jejich silných stránek, na empatii ze strany odborného personálu, jak vězně naučit pozitivně vnímat nový rozměr života, pracovat s jejich slabými stránkami, naučit se ovládat agresi a hněv, což by zároveň mělo posilovat jejich sebevědomí a sebedůvěru zejména po jeho návratu „na svobodu.“ „*Význam kultury a vytváření vhodného vězeňského klima hraje klíčovou roli v případě snižování rizik spojených s procesy radikalizace, otevřené a konstruktivní řešení vztahových, psychologických či pracovních problémů motivuje vězně ke smysluplnosti jejich života a je klíčovým aspektem k potírání násilí ve věznicích.*“³²

---

³² **WARD, Tony a BROWN, Mark. 2006.** The good lives model and conceptual issues in offender rehabilitation, pages 243-257 . [Online] 22. 08 2006. [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10683160410001662744>.

Česká republika

„Od roku 2017, kdy novelizací zákona číslo 169 / 1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů dochází k modernizaci vězeňství a efektivnějšímu pojetí VTOS existují v České republice pouze 2 typy věznic, a to s ostrahou a zvýšenou ostrahou.“³³ Věznice s ostrahou se vnitřně člení na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení – jedná se o vnitřní diferenciaci. „O zařazení do určitého typu věznice rozhoduje soud v odsuzujícím rozsudku. (§ 56 tr. zák., § 122, § 320 tr. řádu)“. Na příslušná oddělení jsou odsouzení umístováni na základě hodnocení, které provádí odborná komise ve složení: vedoucí oddělení výkonu trestu, psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník, vychovatel, příp. další zaměstnanci věznice. Při hodnocení odsouzených komise zohlední zejména míru společenské škodlivosti – vnější rizika – a z pohledu nápravného zařízení se zohledňují možná vnitřní rizika. O umístění odsouzeného do některého z oddělení věznice s ostrahou rozhoduje ředitel věznice s přihlédnutím k doporučení odborné komise. Důvodová zpráva k novele zákona o výkonu trestu definuje hlavní cíle adekvátní „diferenciace odsouzených na základě penitenciárního posouzení trestné činnosti a osobnostních rysů pachatele. Pro některé skupiny odsouzených jsou zřizovány speciální oddíly, např. pro odsouzené trvale pracovně nezařaditelné, u odsouzených žen nebo odsouzených k doživotnímu trestu (řád VTOS – 345 / 1999 Sb. §§ 49 a násl., 76 a násl.). Smyslem diferenciací je nejen oddělit nebezpečné vězně od méně nebezpečných z hlediska zacházení s nimi, ale v rozdílných přístupech v zacházení z hlediska kriminogenních deviací a podle nápravných a resocializačních metod a technik. Z tohoto důvodu věznice věnují zvýšenou psychologickou a psychiatrickou péči specializovaným oddílům, do kterých jsou umístováni vězni s duševními poruchami a s poruchami chování, např. toxikomani, tak, aby nenarušili běžný vězeňský režim.“³⁴ „Rozdíly v diferenciaci věznic spočívající ve stupni zabezpečení, kdy např. ve věznici se zvýšenou

---

³³ —. Zákon č. 169/1999 Sb. - Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>.

³⁴ ZHŘÍVALOVÁ, Petra, a další. 2023. Diferenciace odsouzených ve věznici s ostrahou. *Institut pro kriminologii a sociální prevenci*. [Online] 2023. [Citace: 5. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.iksp.cz/edice-iksp>.

ostrahou, v oddělení s vysokým stupněm zabezpečení slouží k zabránění útěkům ozbrojené stráž. Naproti tomu v odděleních se středním stupněm zabezpečení věznice s ostrahou jsou kontrolou chování odsouzených pověřeni dozorcí a vychovatelé a v oddělení s nízkým stupněm zabezpečení jen vychovatelé.³⁵ „S tím je spojena organizace pohybu. V případě věznic se zvýšenou ostrahou se vězni pohybují uvnitř věznic organizovaně, pod dohledem příslušníka VS ČR, v oddělení s nízkým stupněm zabezpečení se ve věznicích s ostrahou vězni pohybují bez dohledu zaměstnance VS ČR a pracoviště mají mimo věznici. V mimopracovní době mohou vězni ve věznicích s nízkým stupněm zabezpečení ve věznici s ostrahou nosit vlastní oděv.“ „Šámal a kol. (2022) by se přikláněl k výstižnější diferenciaci věznic např. na: otevřené, polootevřené, uzavřené a přísně uzavřené. V řadě evropských zemích fungují věznice otevřeného nebo polootevřeného typu. Příkladem mohou být skandinávská vězení, která jsou velmi specifická. Na rozdíl např. od francouzských věznic jsou nezávislejší, vězni nosí vlastní oblečení, vaří si sami jídlo, mohou tedy používat ostré předměty, jako jsou nože a užívají si osobních návštěv. Věznice jsou obecně málo střežené, není tu žiletkový plot ani ozbrojená strážní věž.“³⁶

Důvodem je motivace vězňů, přimět je tak k vlastní odpovědnosti za svůj život, samostatnosti, nebýt pasivní, naučit se ovládat, nečekat, že „něco dostanu tzv. zadarmo.“ Za odměnu dostávají to nejcennější, po čem každý vězeň „touží“, větší pocit svobody a samostatnosti. Obecně řečeno, severské evropské státy pochopily, jak statistiky dokazují, smysl trestu a jeho výkon nejlépe. Radikalizace ve věznicích je úzce spojena s její obsazeností, respektive přeplněností. „Míra přeplněnosti věznice je vyjádřena počtem vězňů, vztaženým k oficiálně projektované kapacitě dané věznice vynásobené 100. Přeplněnost lze formálně definovat jako jakoukoliv míru obsazenosti přesahující 100. Praktické úpravy uvnitř věznice však mohou zkreslit daný stav a bezpečná provozní kapacita bude ve skutečnosti vyšší než oficiální kapacita. V roce 2022 bylo 16 zemí, které měly

---

³⁵ Šámal, P., a další. 2022. *Trestní právo hmotné*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2022. str. 396. ISBN 978-80-7598-764-8.

³⁶ —. 2022. *Trestní právo hmotné*, 9. vydání. Praha : Wolters Kluwer , 2022. str. 397. Sv. 1904 s. ISBN 978-80-7598-764-8.

„nadbytečnou kapacitu“ nebo – li prázdné cely, zatímco 11 zemí zaznamenalo jejich přeplněnost. Nejvyšší míra přeplněnosti byla v roce 2022 zaznamenána na Kypru (225,9), ve Francii (119,0) a v Belgii (118,1), následované Rumunskem (112,2) a Itálií (111,0). Nejnižší míra byla zjištěna na Maltě (58,7), v Estonsku (62,2) a Lotyšsku (67,0). V 16 zemích EU se míra obsazenosti věznic zvýšila oproti roku 2021, kdy pravděpodobně došlo k poklesu v důsledku opatření souvisejících s COVID-19. Řešením by mohly být např. bilaterálně uzavřené dohody, na základě kterých by si vězni z přeplněných věznic odpykávaly svůj trest v některé z „volných věznic“ v rámci EU.³⁷

Možnosti, jak úspěšně resocializovat bývalé vězně představuje výzvu pro zákonodárce, implementovat takové vězeňské rehabilitační programy (v České republice existují pod názvem „programy zacházení“), které by zajistily bezpečnost veřejnosti a zároveň alokovaly veřejné finance co nejefektivnějším způsobem. Jak tedy efektivně investovat do rozvoje vězeňského systému v zájmu jeho rentability a řešení problematiky radikalizace? Hypoteticky lze tvrdit, že taková investice bude ekonomicky rentabilní a potírání radikalizace úspěšné za předpokladu, že se sníží míra kriminality a recidivy v dlouhodobém horizontu zajištěním řádné rehabilitace vězeňské populace. Je možné načrtnout paralely mezi množstvím peněz, které evropské země utratí za 1 vězně za rok a mírou recidivy těchto zemích, za předpokladu že míra znovu odsouzených může být snížena zvýšením množství zdrojů alokovaných na zlepšení života vězňů? Investice do rozvoje vězeňství by neměly být „pouhým základem“ vytvoření řádného a funkčního prostředí pro úspěšnou rehabilitaci, vězni by měli disponovat odpovídajícím vzděláním a pracovními možnostmi, které by je postupně připravovaly na život za „vězeňskou zdí“. Severské státy prokazují ve své penitenciární a především postpenitenciární péči potřebu související s podporou vězně po propuštění a mechanismus reintegrovat vězně zpět do společnosti, protože takový to mechanismus by mohl snížit pravděpodobnost znovu uvěznění a otevřenost k radikalizaci.

---

³⁷ **2024.** Eurostat. Prison occupancy statistics. *Prison occupancy rate 2021 - 2022*. [Online] 16. 5 2024. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=568124#countries_experienced_overcrowded_cells_in_2022. ISSN 2443-8219.

Pokud si uvědomíme širokou škálu problémů, kterou zažívají bývalí vězni jako nezaměstnanost, nízké vzdělání, ztrátu rodinných a společenských vazeb, nedostatek financí, bydlení mělo by být v zájmu každého státu přijmout příslušná opatření k zatraktivnění pozice zaměstnavatelů, poskytnout bývalým odsouzeným pracovní příležitosti, např. snížením daňové zátěže. Problémem u pracovně nezařaditelných vězňů je, na jedné straně, nízký stupeň dosaženého vzdělání a téměř nulová praxe, pokud se ve VTOS nevyučí a nepracují, a u osob, kde je odbornost vyšší, stupeň vzdělání i praxe zase záznam v rejstříku trestů, což je pro některé pracovní pozice, především ve finančnictví a bankovníctví, ozbrojených sborech apod. zásadní překážka pro přijetí do pracovního nebo služebního poměru.

...Historicky vzato, přestože většina evropských států zrušila trest smrti, většinou aplikuje takové prostředky trestu za spáchané zločiny, které jsou spojeny s trestem odnětí svobody. *„Během 19. století koncepce vězeňství z pohledu evropských států zaznamenala radikální změnu, rezultující v označení věznic jako „místa osobní reformy“ a testovací území nebo půda pro přípravu na propuštění.“*³⁸ *„Hlavním cílem uvěznění je, jak vyplývá z UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (1957) ochrana společnosti před zločinem a zároveň rehabilitovat odsouzené tak, aby se snížila míra jejich recidivy. Zatímco definice termínu „rehabilitation“ není na evropské úrovni právně ukotvena, hojně se využívají synonyma jako resocializace nebo reintegrace.“*³⁹ *„Navzdory tomu je význam slova „rehabilitation,“ vyjádřený v právu jednotlivých evropských zemích, ideálně jako reintegrace nebo resocializace, pojímán stát od státu rozdílně.“*⁴⁰

---

³⁸ **Akademie, Vězeňské služby ČR. 2020.** Revidovaná Evropská vězeňská pravidla. [Online] 2020. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/human-rights-rule-of-law/-/revised-european-prison-rules-new-guidance-to-prison-services-on-humane-treatment-of-inmates>.

³⁹ **1957.** The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners. (*The Nelson Mandela Rules*). [Online] 1957. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.

⁴⁰ **Martfuli, Adriano. 2018.** The paths of offender rehabilitation and the European dimension of punishment: New challenges for an old ideal? *Maastricht Journal of European and Comparative Law*. [Online] 2018. [Citace: 18. 11 2023.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1023263X18820678>.

*Evropský soud pro lidská práva poskytl judikát, ve kterém uvádí, že proces rehabilitace definuje takové možnosti, kdy je vězeň vázán na aktivitu typu vzdělání, práce, rekvalifikace apod.*⁴¹ Stojí za zmínku, že spolu s různými pravidly a právními předpisy jednotlivých evropských zemí, mají být tyto právní předpisy přijímány v souladu s UN Standard Minimum Rules jako základním a nezbytným zdrojem, průvodcem pro vězeňský systém zahrnující vzdělávání vězňů, penitenciární a post penitenciární péči. Navzdory tomu, práva garantovaná vězňům v praxi variiují státy od státu. Pokud porovnáváme vězeňské systémy různých zemí, abychom zjistili, která ze zemí je nejvíce profitující vůči společnosti v dlouhodobém měřítku, je důležité se podívat na podmínky věznic a na její náklady, přístupy zavedené na přípravu vězňů pro život po propuštění a jak efektivní jsou s ohledem na míru recidivy. Oficiální údaje o nákladech na věznění v evropských zemích poskytla Rada Evropy ve výroční zprávě o trestních statistikách za rok 2018, náklady na věznění odhadují rozpočet vězeňských zařízení včetně zdravotní péče, nákladů na bezpečnost, správu, služby a také podpůrné a rehabilitační programy. Na druhou stranu, efektivní, nápravná, resocializační a reintegrační řešení vyžadují nejen odpovědný přístup vězně vůči vlastní rodině, obětem trestného činu a společnosti, ale vice versa rovněž výchovou společnosti, zvyšováním jejího povědomí o možnostech snižování recidivy, reintegraci vězňů do společnosti, probaci, resocializaci. Vězeňská subkultura je typická svojí heterogenní rozmanitostí, neboť přes veškerou snahu izolovat ad hoc nebezpečné a rizikové vězně při posuzování závažnosti spáchaného trestného činu je velmi obtížné (vy)nalézt „efektivní, unifikovaný“ analytický nástroj, který by včas odhalil všechna potenciální rizika osob (klientů) ve VTOS, vezmeme – li v potaz samotnou dynamiku radikalizačního procesu. Riziko nově představují také navrátnější z ozbrojených konfliktů na Ukrajině, označovaní jako zahraniční bojovníci, cizinci a státní občané ČR, kteří se účastní bojových operací, zejména na území separatistických republik Donbasu.

---

⁴¹ **European, Court for Human Rights.** CASE OF MURRAY v. THE NETHERLANDS - Council of Europe. *Murray v. The Netherlands [GC], 2016, § 101*. . [Online] Dostupné z: [https://www.bing.com/search?q=\(Murray+v.+The+Netherlands+%5BG%C5%9C%2C+2016%2C+%C2%A7+101\).&cvid=77925d3814b24ae68c9671a087678e3d&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIHCAEQRRj8VdIBCDE2NjZqMGo0qAIAAsAIA&FORM=ANAB01&PC=NMTS](https://www.bing.com/search?q=(Murray+v.+The+Netherlands+%5BG%C5%9C%2C+2016%2C+%C2%A7+101).&cvid=77925d3814b24ae68c9671a087678e3d&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIHCAEQRRj8VdIBCDE2NjZqMGo0qAIAAsAIA&FORM=ANAB01&PC=NMTS).

V případě odsouzení k odnětí svobody a výkonu trestu představují výrazný radikalizační a rekrutační potenciál. Osoby s bojovými zkušenostmi představují také vysoké riziko v souvislosti s vazbou na extremistické skupiny, ve kterých mohou působit nejen v roli instruktorů, ale zejména propagandistů. Všechny věznice světa, včetně těch v České republice, se vyznačují poplatností aktuální společenské a politické situaci. V Koncepti vězeňství do roku 2025 je přehled definovaných strategických cílů, jichž má být do roku 2025 dosaženo, např. dosáhnout stavu, kdy jsou vězni zařazováni dle stupně své možnosti resocializace, a jsou pro ně co nejrychleji zpracovávány a naplňovány individuální programy zacházení a zároveň upozadovat zařazování vězňů do diferenciováných oddělení věznic na základě trestněprávních kritérií. Jedná se o první systémový, meziresortní, počín, který se neomezuje jen na Vězeňskou službu České republiky. Konceptce je plněna každoročně na základě Akčních plánů, schválených ministrem spravedlnosti. Z této logiky vycházel také Střednědobý plán výzkumné činnosti Institutu pro kriminologii a sociální prevenci na období 2020 – 2023. Propracovanou diagnostikou v rámci potřeb programů zacházení, jak je uvedeno v Koncepti vězeňské služby na období 2020 až 2025 by se mohlo jednat zejména o praktické využití analytického nástroje SAIRO a zaškolení většího počtu vězeňského personálu při práci s ním při detekci rizikosti vězňů při jejich příjmu do výkonu trestu.

Z hlediska efektivní práce s radikalizovanými jedinci a nebezpečím jejich extremistických projevů či problémů, které vnáší do vězeňské subkultury patologické jevy v podobě již zmíněné, několikanásobně opakované recidivy, je nutné zefektivnit odbornou činnost specializovaných pracovníků v souladu s potřebami implementace individuálních programů a v souladu se zajištěním bezpečnosti ve věznicích. Systém vězeňství v České republice doznal zásadních změn zejména po pádu komunismu, s historicky první koncepcí rozvoje vězeňství v ČR, která se stala zároveň základem porevolučních, legislativních změn v oblasti výkonu trestu, správy vězeňství a z pohledu dodržování lidsko – právních podmínek. Historie prokázala, že efekt amnestie se sice dostaví, nicméně bez dlouhodobě stabilizačního charakteru. *„S ohledem na Standardní minimální pravidla OSN pro zacházení s vězni a na deklarace a zásady přijaté Valným*

shromážděním; s ohledem na Standardní minimální pravidla OSN, týkající se výkonu soudnictví za účasti mladistvých („Pekingská pravidla“), přijatá Valným shromážděním, s ohledem na doporučení Výboru ministrů Rady Evropy, zejména na doporučení CM/Rec (2006)2 k evropským vězeňským pravidlům, doporučení CM/Rec (2006)13 o vazbě, podmínkách jejího výkonu a zárukách proti jejímu zneužití⁴², je nutné, aby tato minimální lidská práva byla, zvláště v prostředí věznic, striktně dodržována. Nadužívání vazby, nelidské podmínky ve vězeňských zařízeních a zacházení s vězni, tresty smrti, nepřiměřeně dlouhé, nasčítané tresty odnětí svobody bez možnosti podmíněného propuštění v podobě pouhého formalismu, s nedostatečným zohledněním kriminogenních faktorů a bezpečnostních hledisek, které se u odsouzených mění a vyvíjejí, by měly být pro demokratickou společnost dávno tabuizovány. Česká republika má uzavřeny bilaterální dohody a z unijních prostředků financované programy. Jedním z takových intervenčních programů na snížení recidivy je „Pappa program“, který byl financován ve spolupráci s Norskými fondy v letech 2014–2021 a zaveden ve Věznici Bělušice. „Neméně důležitým prvkem tohoto intervenčního programu je motivovat odsouzené otce k tomu, aby svému životu dali nový impuls s ohledem na společenská pravidla, a především odpovědně přistupovali ke svým dětem, které výkon trestu jejich rodičů zasahuje nejvíce.“ Tento počín je tedy příkladem skvělé spolupráce Vězeňské služby České republiky a příkladem uvedeného, vězeňského zařízení, jak přistupovat k výkonu trestu odnětí svobody v souladu s Úmluvou o právech dítěte, kterou je Česká republika vázána.

Mezi neméně důležité intervenční programy, zaměřené na snižování rizikovosti jedinců ve VTOS lze jmenovat zejména „střednědobý program Motivátor“ – jehož cílem je příprava odsouzených se specifickými kriminogenními riziky k zapojení se do navazujících terapeutických programů a programy pro uživatele drog. Programy jsou „pilotovány“ ve Věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava, Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Praha

---

⁴² 2017. Úřední věstník Evropské unie - Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. října 2017 o vězeňských systémech a podmínkách ve věznicích. [Online] 5. 10 2017. [Citace: 17. 7 2024.] Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0385_61-9.

*Pankrác a ve Věznici Nové Sedlo.*⁴³ Přestože se Vězeňská služba České republiky zapojila do řady intervenčních programů a ve své konceptualizaci a modernizaci, na rozdíl od vězeňské politiky minulých let, upřednostňuje politiku prevence, motivace a programů zacházení před sankcemi, téma radikalizace a extremismu je v kontextu hrozby, zatím upozadováno, přestože výhled současné konceptualizace ve spolupráci se specializovanými analytickými útvary a zpravodajskými službami směřuje moderním, prozápadním směrem. V tomto kontextu se často zmiňuje význam alternativních trestů, které pomáhají snížit obsazenost věznic a slouží jako prevence k VTOS, který je spojen s řadou rizik, včetně radikalizace dosud „neradikalizovaného odsouzeného“. *„Aby mohl být vězni uložen v České republice alternativní trest, musí vyhovět podmínkám ukládané alternativy (např. výši peněžnímu trestu). Alternativní sankce v užším smyslu naplňují účel trestu, jako kdyby byl na odsouzeném vykonán klasický trest odnětí svobody (staví na pozitivních vlastnostech pachatele a jeho postoji k TČ, a v širším smyslu neeliminují zcela ztrátu svobody např.: obecně prospěšné práce, domácí vězení).“*⁴⁴ Úspěšné resocializaci a reintegraci vězňů po propuštění na svobodu, předchází podle identifikované míry rizika, spojené se zjišťováním predikce kriminálního chování a možnosti ovlivnit jej, absolvování „programu zacházení.“ Otázkou je např.: znalost problematiky náboženství, ideologií, symboliky tetování, analytických nástrojů, „*nástroje SAIRO*“, *detekujícího podle zadaných kritérií, vězně, který může představovat určité riziko radikalizace a jeho využití v praktické činnosti (bude specifikováno v příslušné kapitole diplomové práce).*⁴⁵

V procesu posuzování rizikovosti radikalizace vězňů pomocí tohoto nástroje jde vždy o prevenci, nikoliv o represii, která se týká multioborové spolupráce – psychologů, akademické obce, policie. Zejména u cizích státních příslušníků je

---

⁴³ Generální ředitelství VS ČR. Aktuality - Projekty - EU - Slavnostní zakončení Vzdělávacího projektu VS ČR. [Online] [Citace: 5. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/clanky/detail/slavnostni-zakonceni-vzdelavacihoprojektu-vs-cr.ract=3679927>.

⁴⁴ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ J. a kol. 2019. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck, 2019. stránky 248 - 250. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁴⁵ KOLÁŘ, O. a PROCHÁZKA, J.- *Policejní akademie České republiky v Praze. 2021. SAIRO - Systém analytické identifikace a radikalizace osob. 2021.*

třeba cílit na mezinárodní, integrální výměnu a sdílení informací zpravodajských služeb, „*justiční spolupráci*“⁴⁶, znát systém práce s vězni, vnitřní podmínky věznice, do které bude vězeň umístěn. Analyzovat detaily, tj. např. *indikátory vězně, který vyznává Salafismus, označen „nálepkou security Salafist scene“ od vězňů, kteří jsou zřejmě součástí teroristické sítě. Mnozí Salafisté se jako stoupenci „nejčistšího proudu islámu“, podrobně napodobujícího ve všech oblastech života zvyky prvních tří generací muslimů, sahající do období života arabského proroka Mohameda za teroristy nepovažují, a z tohoto důvodu distancují od spojení salafismu s útoky z 11. září 2001 na newyorské obchodní centrum, na rozdíl od označení islámského fanatika jako „security label terror“, schopného spáchat teroristický čin, pro něhož je sebeobětování se známkou hrdinství (smrt jako možnost ukázat odvahu) a odměny (smrt přinese odměnu v podobě posmrtného života). Je nutné tedy znát předem, zda jsou zjištěné rozdíly dostatečně průkazné, hodnověrné s ohledem na riziko, které apriori pro společnost představují*“⁴⁷ „nebo alespoň do určité míry hodnověrně detekovat, zda jde o přesah činností a jsou k takové klasifikaci kompetentní spíše zpravodajské služby. Otázkou je, zda i v tomto případě přístup ke „classified sources“ je garancí bezpečnosti.“⁴⁸

Až na tzv. „trvale nezařaditelné“, mohou vězni ve VTOS v České republice pracovat, což efektivně napomáhá nejen k rozvoji jejich kognitivních funkcí a prokazatelně rezultuje v prevenci před možnou radikalizací (fixování správných návyků, samostatnost v reakci na měnící se potřeby v civilním prostředí po propuštění, samostatnost při jednání s úřady práce, orientace v legislativních změnách), usnadňující resocializaci. Vězeň, který prakticky nepřestal pracovat anebo si kvalifikaci ještě zvýšil, má větší šance se po propuštění z VTOS úspěšně integrovat zpět do společnosti, *nehledě na denní náklady na uvěznění jednoho*

---

⁴⁶ **WAGEMAKERS, Joas. 2016.** Salafism. *Oxford research encyclopedias*. [Online] 05. August 2016. [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199340378.013.255>.

⁴⁷ **KING S., ENDRES J., SCHWAB M., STEMMLER M., LAUCHS L., a ARMBORST A. 2018.** Prisoners with Islamist Relations: Are Prisoner Files a Valuable Data Source for Individual

⁴⁸ **Hamm, Mark S. 2013.** *The Spectacular Few: Prisoner Radicalization and The Evolving Terrorist Threat*. New York and London : New York University , 2013. str. Preface. ISBN 978-0-8147-2544-3.

*práce schopného vězně v EU, který přestože např. ze zdravotního hlediska může, nepracuje“.*⁴⁹ Významnou úlohu v oblasti deradikalizace zastává Radicalisation Awareness Network (RAN), jako „jedinečné těleso, sdružující odborníky, akademickou obec, neziskové organizace, think – tanks, sociální pracovníky, místní policii, vězeňské a probační úředníky, zástupce místních samospráv, ze kterých jsou utvářeny početné pracovní skupiny, zabývající se různými aspekty radikalizace.“⁵⁰, v němž má i Česká republika své zástupce z řad bezpečnostních sborů i akademické obce. Uvnitř vězeňské subkultury by měla být zavedena politika, zaměřená na prevenci potírání radikalizačních tendencí a řízení rizik. Měla by být apriori provedena analýza dynamiky mezi podobně smýšlejícími extremistickými vězni, a také mezi vězni a skupinami, které nemají zdánlivě žádnou příbuznou souvislost, přesto by mohly ve vězení navázat vazby, k nimž by mimo věznic pravděpodobně ani nedošlo, a které by mohly představovat potenciální riziko v podobě nebezpečných extremistických synergií. V tomto ohledu je třeba cílit na připravenost vězeňského personálu při odhalování příznaků radikalizace (analytické nástroje vzdělávání a jejich vhodné moduly, zaškolení odborného personálu a pravidelné vyhodnocování zkušeností při jejich využívání).

Specifické problémy, jako je zvládání radikalizovaných vězňů, kteří během vazby ztrácejí svá občanství, což brání jejich rehabilitaci a reintegraci, radikalizace nezletilých a žen odsouzených za terorismus ("FTF returnees), by mohly být řešeny s využitím znalostí z oblastí práce s osobami, zapojenými do organizovaného zločinu. Nejde přitom apriori o spojení s náboženstvím či útoky, jako je tomu v západní Evropě. V České republice se může jednat o vliv domácí politické scény, zahrnující pravo – levou extremistickou scénu. Vězeňská subkultura, determinovaná vztahy vězňů, určuje charakter vnitřního prostředí věznic, jejich funkčnost v prostředí cel, jídelen, pracovních a společenských míst tj. na chodbách, ve venkovních prostorech.

---

⁴⁹ **Kruze, Elina a Priede, Janis. 2020.** Cost-Effectiveness of Prison System Development – Comparison of the European Countries. [Online] 22. 10 2020. [Citace: 17. 11 2023.] Dostupné z: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=493fdf37-372e-4ee1-913a-ab13ed3a041b%40redis>. ISSN: 2335-8831.

⁵⁰ **2021.** Migration and Home Affairs - RAN Policy Support. [Online] January 2021. [Citace: 19. 7 2024.] Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/ran-policy-support_en?prefLang=et.

Aby tento specifický, uzavřený systém fungoval, je z logiky věci důležité, eliminovat jakékoliv negativní projevy a postoje mezi vězni (sebepoškozování, sebevražedné pokusy) a mezi vězni a dozorcí již v zárodku. Přestože, na rozdíl od amerických věznic, se v českých podmínkách neseťkáme s vězeňskými gangy i v českých věznicích existují skupiny, vyprofilované a zaměřené na nelegální kontraband, profitující ze zisku s tím rozdílem, že stupeň organizovanosti, koordinace a provázanosti s civilním prostředím je nižší. Závažným pochybením je delegace kompetencí vězeňského personálu na vytipované vězně, kteří koordinují návštěvy vězňů, telefonické hovory, příjem obviněných, což jsou úkoly, které jsou obligatorně subsumovány pod Oddělení výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se o vězně, „prostředníka“, který se účastní např. pravidelných mítinků vězeňského personálu.

Finsko

V minulosti se pozornost v tzv. High – Security Prisons ve Finsku soustředila především na vězně, odpykávající si doživotní tresty (nejběžněji za spáchaný zvláště závažný zločin vraždy) a na ty, odpykávající si tresty bez možnosti podmíněného propuštění za násilné trestné činy. Od roku 2017 jsou vězni, odsouzení za násilné trestné činy s přitěžujícími okolnostmi buď odsouzeni k doživotí anebo zařazeni do tzv. „kombinovaného modelu“, kde si odpykávají doživotní trest ve věznici v kombinaci s ročním zařazením do „High Security“ režimu, který spočívá v jejich nepřetržitém monitoringu ze strany vězeňské služby. Tento režim má svá specifika v podobě legislativních opatření, týkajících se např. výkonu vězeňských aktivit, opuštění věznice apod. spáchali – li vězeň trestné činy jako člen zločinecké organizace, člen pouličních gangů nebo jako přistěhovalec druhé a třetí generace, nyní tedy jako finský občan. Nové typy organizovaného zločinu se objevily díky imigraci. Společným rysem členů skupin organizovaného zločinu je malý respekt k úřadům. Díky volnému pohybu osob v rámci eurozóny došlo k signifikantnímu nárůstu případů mezinárodního organizovaného zločinu. *„Problematiku mezinárodního organizovaného zločinu a radikalizovaných vězňů vnímá Vězeňská a probační služba ve Finsku velmi vážně, vybudovala tři nová oddělení se zvýšeným dohledem ve 3 věznicích s vysokou ostrahou (140 míst pro vězně) pro známé členy organizovaných gangů a osoby, schopné ovlivňovat „vnější“ trestnou činnost z prostředí věznic.*

Vlastní oddělení se zesíleným dohledem mají také vazební věznice. „Status člena organizované zločinecké skupiny“ vězeň získá díky informacím, získaných z policejních záznamů nebo soudních rozsudků a pozorováním změn v jeho chování ze strany vězeňského personálu.“⁵¹ Účelem těchto nových oddělení se zesíleným dohledem je oddělit členy organizovaného zločinu a tzv. vlivné zločince od zbytku vězeňské populace („model separace“), aby si "obyčejní" vězni mohli bezpečně odpykat svůj trest, aniž by je „mocnější“ vězni obtěžovali a např. nátlakem je přiměli k pašování drog nebo se proti své vůli dopouštět útoků na jiné vězně. „Běžní vězni“ se vice versa pozitivně vyjadřují ke zlepšení podmínek výkonu trestu odnětí svobody, zatímco vězeňský personál vyzdvihuje zejména zklidnění vězeňského klima, výkon vězeňství bez nutnosti intenzifikace dohledových opatření a tím zabránění páčání trestné činnosti v průběhu výkonu trestu odnětí svobody (dále jen VTOS). V případě členů vězeňských gangů je nutné věnovat zvýšenou pozornost a monitoring pro případ iniciace vězeňských konfliktů uvnitř věznice a ovlivňování vztahů mezi jednotlivými vězeňskými gangy, což ve svém důsledku přispívá k deradikalizačním tendencím ve finského vězeňském prostředí. Diskuze o tom, zda členy organizovaného zločinu, z důvodu možné radikalizace „běžných vězňů“ začlenit nebo izolovat však probíhají, zejména z hlediska bezpečnosti a ochrany věznic.

Výhodou „modelu separace“ vysoce rizikového vězně od stávající vězeňské populace je zejména využíván ve španělských věznicích, kde jsou pachatelé, odsouzení za teroristické trestné činy z důvodu vysokého rizika ovlivňování spoluvězňů umístěni do „Maximum Security Prisons“, z důvodu vyloučení tzv. „nákazy“ – motivování k plánování a přípravě teroristického činu ostatní vězně. Oddělení a umístění vězně do věznice s nejvyšším možným zabezpečením zeefektivňuje monitorování změn v jeho chování a usnadňuje výběr a zavedení specializovaného deradikalizačního programu, který by co nejlépe odpovídal potřebám vězně.

---

⁵¹ HÄNNINENESA, Esa-Pekka. 2024. An outlook on Finnish solutions for managing high-risk prisoners. *Prison and Probation Service Finland - Workshop: The evolution of high-risk prison regimes –Ensuring safety while respecting human rights and rehabilitation needs.* [Online] 24. 6 2024. [Citace: 18. 8 2024.] Dostupné z: <https://rm.coe.int/esa-pekka-hanninen-an-outlook-on-finnish-solutions-for-managing-high-r/1680b09356>.

Španělsko prosazuje různé strategie boje s konkrétními teroristickými skupinami. Historicky hlavní teroristickou hrozbou ve Španělsku od 70 – let 20.století představuje baskická separatistická skupina ETA (Euskadi Ta Askatasuna) s čistě vojensky propracovanou strukturou. Zpočátku španělské úřady uplatňovaly politiku koncentrace vězňů ETA v malokapacitních věznicích. Koncem roku 1980 byla tato politika změněna na „difúzní model“. Od roku 2000, kdy se násilní islamističtí teroristé stali významnou hrozbou, se snaží věznice ve Španělsku udržet koncentraci těchto vězňů a zabránit jejich rozptýlení po celém systému. Španělská vězeňská služba tak současně uplatňuje dvě odlišné politiky rozdělování vězňů. Analytici v případě ETA teroristické skupiny došli k závěru, že ETA je poměrně velkou teroristickou skupinou, s velmi propracovanou hierarchickou strukturou, a zavedeným „vojenským stylem“. Před rokem 1986 byli ETA vězni koncentrováni do stejných věznic. Neušlo však pozornosti úřadů, že koncentrací se podařilo uvězněným ETA vězňům znovu ovládnout své členy a držet je v kohezi a organizované. *„Na základě tohoto zjištění, začaly úřady pracovat na jejich rozptýlení do celého vězeňského systému. Někteří vězni byli odesláni až do vzdálenosti 4000km od regionu Baskicka, do věznice na Kanárských ostrovech. Tím byl vytvořen „vyjednávací prostor“ mezi ETA a vládními institucemi, protože vězni ETA touží pobývat ve věznicích blízko baskického regionu (politika ústupků).*

Oproti tomu násilní islamističtí teroristé nepatří mezi soudržné, teroristické skupiny, nemají jasně hierarchicky propracovanou skupinu, vojensky organizovanou, to znamená, že deradikalizační analytické metody a nástroje, uplatňované v případě ETA nelze použít. Navíc, při srovnání ETA a islamistické teroristické skupiny představují islamističtí vězni větší riziko v případě radikalizace ostatních členů než ETA vězni. Tudíž, španělská vězeňská služba nemůže použít disperzní strategii, kterou používá v případě ETA pro islámské teroristické vězně.⁵²“

---

⁵² **2016.** Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons. *United Nations Office and Drugs and Crime.* [Online] October 2016. [Citace: 22. 8 2024.] Dostupné z: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Handbook-on-VEPs.pdf.

Francie (Velká Británie)

Modely difúzní, nebo kombinované jsou rozšířeny a zaváděny zejména ve Velké Británii. Představují vysoké nároky na zavádění deradikalizačních nástrojů tak, aby zohledňovaly veškerá možná rizika při umístění vězně mezi běžnou vězeňskou populací. Výhodou je eliminace přesvědčení ze strany vězně o své „výjimečnosti“, snížení potencionálního pocitu nenávisti ke společnosti a nevýhodou této strategie nebo modelu jsou zejména vysoké nároky na odbornost vězeňského personálu při rozpoznávání radikalizačních vlivů v rámci vězeňské populace.

Počet muslimů stoupl na počátku 20. století z 200 milionů v roce 1900 na 551 milionů v roce 1970. *„Na počátku 21. století populace muslimů dosáhla přibližně 1,6 miliardy. Demografická studie agentury Pew Research Center předpovídá, že v roce 2050 vzroste počet muslimů na 2,8 miliardy a budou tvořit přibližně 1/3 světové populace. Islám je nejrychleji rostoucím náboženstvím v Evropě a muslimové tvoří okolo 25% obyvatel v Marseille, v Rotterdamu nebo v Bruselu.“* Ačkoliv je islám nejrozšířenějším náboženstvím ve francouzských věznicích, existuje něco kolem 600 katolických kněží, kteří navštěvují vězně v porovnání s cca 95 imámy, kteří navštěvují muslimské vězně. Tento nedostatek poskytuje radikálním islamistickým kazatelům a organizátorům dostatek příležitostí k šíření jejich poselství mezi vězni. Od roku 1970 počet muslimských vězňů v evropských věznicích narůstá, Francie a Velká Británie patří mezi země s největším počtem a také historicky s nejdelsí tradicí muslimských vězňů. V Anglii a Walesu vzrostl počet muslimů v poměru k celkovému počtu vězňů z 4,49 % v roce 1991 na současných 8,05 %. Zastoupení vězeňské muslimské populace je ve Francii větší než v Anglii a Walesu. Problémem je, že většina muslimů západní Evropy se řadí k nižší socioekonomické třídě. Tato socioekonomická marginalizace muslimů je jedním z příčinných faktorů jejich zranitelnosti a otevřenosti vůči radikálním postojům v evropských věznicích. Ačkoliv se komunity migrantů a jejich míra integrace do společnosti liší, proces radikalizace a jeho poznatky z evropských věznic jsou pro americké věznice velmi důležité a vice versa. Dostatečným mementem je odsouzený Richard Reid nebo Zacarias Moussaoui, vězni, kteří cestovali na pas, vydaný zeměmi participujícími ve Visa Waiver Program, a kteří se pokusili, po svém propuštění, spáchat teroristický čin.

Nizozemí

„Neobvyklá situace se objevila nedávno v Nizozemí, když se za posledních 15 let snížila vězeňská populace téměř na ½. To přimělo vládu uzavřít 29 věznic za posledních 5 let. Nizozemí je v přepočtu znovu uvězněných osob s 54.4 na 100 000 obyvatel jedním ze států s nejnižší obsazeností věznic. Nově implementované programy jsou zaměřeny na pozitivní ovlivnění investorů a zaměstnavatelů, kteří by měli navázat kontakt s vězni, jako svými potenciálními zaměstnanci. Protože je vězeňská populace signifikantně zastoupena odsouzenými za drogovou a majetkovou kriminalitu, je typickým odsouzeným 30 - letý pachatel bez základních znalostí a sociálních návyků, a vězení je často jeho prvním pracovním místem.“⁵³ Nejenže vězni získají praxi a vědomosti, po propuštění nerecidivují, protože si vytváří tolik potřebné zázemí, nutné pro praktický život. Motivace a chuť do smysluplného života, buď navázat nebo začít od „nuly“, snižuje i sklony k jednoduchým řešením a stereotypům, posilujících jejich sebedůvěru, sílu osobnosti po propuštění, snižují stigmatizaci. Kvalita vězeňského života povede v důsledku k ulehčení psychicky a fyzicky náročné práci dozorců a odborného personálu ve věznicích, zvýší jejich bezpečnost, eliminuje útoky ze strany vězňů, násilí a agresivitu. Je nesmírně důležité dodržovat základní lidská práva vězňů, sociální podmínky, protože trestem je ztráta svobody a jakékoliv porušování lidských práv povede k nenapravitelným škodám při úspěšné reintegraci vězňů zpět do společnosti. Radikalizace v Evropě se neomezuje pouze na nedávné přistěhovalce z tradičně islámských zemí. Výzkumy ve věznicích v Nizozemí ukázaly, že radikalizace se projevuje u vězňů druhé a třetí generace imigrantů, stejně jako u a menší skupiny konvertitů nizozemského původu. Tyto skupiny radikálů tendují k účasti v místních skupinách, ale tyto lokální skupiny se mohou pravidelně vzájemně koordinovat nebo navazovat spojení s nadnárodní sítí. Věznice jsou proto často nazývány totálním prostředím, poskytujícím živnou půdu pro radikalizační procesy.

---

⁵³ Kamenska, Anhelita, Pūce, Ilvija a Laganovska, Kristīne. 2013. Prison Condition in Latvia - Latvian Centre For Human Rights. [Online] 30. 09 2013. Dostupné z: <https://cilvektiesibas.org.lv/en/publications/prison-conditions-in-latvia-372/>.

3.1. Detekční, analytické nástroje radikalizace – komparace

V Evropě existuje řada subjektů, které se zabývají problematikou radikalizace ve věznicích – od občanských a dobrovolnických spolků přes akademickou obec, bezpečnostní instituce, národní a mezinárodní organizace. „Mezi projekty Evropské unie lze zahrnout projekty typu: SAFIRE, COPRA a také akademické instituce např. London Center for the Study of Radicalization and Political Violence (ICSR) nebo think – tank Dutch the International Center for Counter Terrorism – The Hague (ICCT).“⁵⁴ V odhalování radikalizace významně napomáhají analytické nástroje. V našich věznicích se využívá Systém Analytické Identifikace Radikalizace Osob (SAIRO), v Anglii a Walesu ERG+, ve Francii Vera – 2 nebo TRAP -18. „SAIRO je analytický nástroj, který byl vyvinut ve spolupráci s Národním kontaktním bodem proti terorismu NCOZ SKPV PČR, ve spolupráci s Vězeňskou službou České republiky a Policejní akademií České republiky v Praze. Hlavním smyslem bylo vytvořit nástroj, který by na základě vložených indikátorů vyhodnotil zájmový vzorek odsouzených, kteří představují z hlediska bezpečnosti, nějaké riziko s ohledem na jejich možnou radikalizaci ve VTOS a navrhnul příslušná opatření na eliminaci těchto tendencí, popřípadě zabránil ovlivnění spoluvězňů a zahájil proces disengagementu a deradikalizace. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi unikátní počín, existuje pouze několik odborně vyškolených pracovníků VS ČR (např.: pracovníci na Oddělení prevence a stížností, zástupci vedoucího výkonu trestu, vychovatelé výkonu trestu), kteří mohou s tímto nástrojem pro odhalování radikalizačních tendencí v prostředí věznic, primárně na OPaS, pracovat.

Jedná se o příkladnou spolupráci obce akademické, vědecký výzkum podložený praktickými výsledky v rámci detekce radikalizace vězňů. Na pozadí vývoje analytického nástroje SAIRO byli mjr. Mgr. Ondřej Kolář a pplk. Mgr. Jiří Procházka.

---

⁵⁴ KOLÁŘ, O. a STRNAD, Š. 2021. CHARACTERISTICS OF APPROACHES TO THE PLACEMENT OF PRISONERS IN CONNECTION WITH POSSIBLE RADICALISATION. [prod.] PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER. DOI: 10.13165/PSPO-21-26-17 : Research Journal, 2021. ISSN 2335 -2335.

„Screeningový program, prověřuje zadané informace, na základě monitoringu vězňů. Byl vyvinut k eliminaci počátečních projevů radikalizace a prevenci šíření extremistických idejí mezi vězni. Není propojen s ostatními věznicemi, tzn., že s citlivými daty vězňů je nakládáno výhradně v prostředí věznice, kde je prakticky tento nástroj využíván. Při transportu vězně, vedeného v programu SAIRO, do jiné věznice, je nejprve informován pracovník na GŘ Vězeňské služby ČR, který jej nově zadá v rámci SAIRO v cílové věznici, vyplněním iniciál, státní příslušnosti vězně, trestného činu, který spáchal a poznamená podezření, zda by se mohlo jednat o „islamistu, konvertitu, či neonacistu“. ⁵⁵ „Pokud SAIRO, na základě 77 indikátorů umístěných ve 3 barevných polích, vyhodnotí radikalizovaného vězně, odešle pokyn k psychologovi na zpracování posudku. Jestliže se porovnáním posudku s předem získanými informacemi potvrdí podezření na zradikalizovaného vězně, je zařazen do Programu zacházení s odsouzenými osobami a do specializačního programu, určeného pro pracovníky VS ČR, zaměřeného na oblast radikalizace ve věznicích, kterého je SAIRO součástí.“⁵⁶ Výzkumná a vývojová činnost programu SAIRO probíhá ve spolupráci s Policejní akademií České republiky v Praze.

V rámci PA ČR jsou také vybraní, kompetentní zaměstnanci VS ČR, schopní se SAIRO pracovat, jsou dále proškolení v rámci seminářů a odborných vzdělávacích kurzů s ohledem na témata extremismu a jeho projevů a symboliky tetování. Hlavními funkcionalitami nástroje SAIRO jsou rizikové identifikátory, které procentuálně hodnotí míru rizika extremistického chování vězně – dle barevného rozlišení, např. pokud je číselný údaj v červeném poli, znamená maximální riziko a dotyčný vězeň je monitorován, včetně kontaktů, aktivit atp. „Pokud jsou zaznamenané výsledky ve žlutém poli jedná se o to, zda je odsouzený veden dle NGŘ 2/2019 o předcházení a včasném odhalování násilí mezi obviněnými, odsouzenými a chovanci jako vězeň vedený v seznamu pod zkratkou MON (možný objekt násilí) nebo naopak pod zkratkou MPN (možný pachatel

---

⁵⁵ **PROCHÁZKA, Jiří. 2017.** Program SAIRO: Systém analytické identifikace radikalizace osob. [Online] 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/tiskova-zprava-zezasedani-republikoveho-vyboru-proprevenci-kriminality-701992.aspx>.

⁵⁶ **KOLÁŘ, Ondřej. 2020.** Radikalizace ve vězeňském prostředí a využití nástroje SAIRO k její detekci. *Policista. Praha: Ministerstvo vnitra ČR Roč. 26, č. 9. 2020, ISSN 1211-7943 53, stránky 5-9.*

násilí). Dalším indikátorem této skupiny jsou otázky finanční (pohyb aktiv ve prospěch jeho účtu – monitorovaná je především frekvence), chování v kolektivu, postavení v kolektivu a jeho význam, možný styk s jinými jedinci radikálního zaměření, v kontextu s extremismem anebo má-li pocit vyloučení z kolektivu kvůli své ideologii. Poslední skupina indikátorů reflektuje praktické projevy extremismu: zda se odsouzený účastnil bojů v zahraničí, demonstrací s extremistickým podtextem, jestli byl organizátorem nebo podílníkem v nějaké extremistické skupině, nebo organizoval výcvikové tábory, usiluje o výklad Koránu anebo o změnu politického zřízení.“⁵⁷ Podle bodové hodnoty indikátoru, která se pomocí koeficientu přepočte na procenta, se rozlišuje závažnost. V analytickém zpracování údajů pomocí SAIRO se a priori jedná o 2 fáze – prvotní – preventivní, sekundární v podobě psychologického posouzení prvotní fáze. Vězňům s vysokým procentuálními hodnotami je věnována přednostní odborná péče. Na základě vzájemné spolupráce ji pro Vězeňskou službu ČR zajišťuje Národní kontaktní bod pro terorismus, sekce terorismu a extremismu.

V Evropě se v současnosti používá k detekci radikalizace nástroj VERA, vyvinutý v Kanadě ve verzi – 2, např. ve Francii a ERG 22+, který se spíše používá v Anglii a Walesu, vzhledem k jeho účelu a zaměření. Violent Extremist Risk Assessment – Version 2, je analytický, systematický nástroj, založený na důkazech, který zkoumá dynamickou kauzalitu násilného extremismu a vytváří tak konzistentní strukturovaný odborný úsudek (SPJ). Jedná se o spolehlivé posouzení celkové úrovně rizika pro jednotlivce prostřednictvím vědecké aplikace a transparentní metodiky. Hodnocení úrovně rizika se získává na základě vyhodnocení příslušných ukazatelů, podporujících a zmírňujících riziko, které se provádí ve stanovených časových intervalech s využitím komplexního souboru ukazatelů. Opakované použití tohoto nástroje, v po sobě jdoucích časových intervalech, poskytuje analytikovi adekvátní trajektorii rizika a zároveň posuzuje jeho úroveň ve stanoveném čase pro každý z obsažených ukazatelů zvlášť a na tomto základě poté vyhodnocuje riziko celkové. Systém sleduje změny chování jednotlivce a identifikuje nejvýznamnější prvky individualizovaného vzorce rizika.

---

⁵⁷**BRIXÍ, T. 2021.** Radikalizace ve věznicích ČR -. *Bakalářská práce.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. str. 41.

To usnadňuje vývoj relevantních a cílených intervenčních programů jako iniciativy boje proti násilnému extremismu, podporuje vyšetřování a poskytuje obhájitelné stanovení priorit zájmových osob. Tento „*nástroj, který subsumuje celkem 31 hodnotících ukazatelů, je při určování efektivnosti intervenčních programů, z důvodu možnosti měřit změny u jednotlivců souvisejících s rizikem v porovnání s předem stanovenými, výchozími hodnotami, a to v časových intervalech, nejefektivnější.*“⁵⁸ Francie, která byla jako jedna z evropských zemí, opakovaně zasažena teroristickými útoky, pokládá využívání strukturovaného nástroje pro odborné posouzení, za nezbytnost. VERA posuzuje terorismus především jako ideologii, zatímco ERG22+ jej vnímá jako identitu. ERG22+ je první analytický nástroj zaměřený na psychopatologii. Oba nástroje byly vyvinuty podobným způsobem, přičemž v případě ERG22+ byl kladen větší důraz na případy extremistických pachatelů. „*ERG 22+ byl vyvinut na základě případů, které se udály ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska, a které jsou mu z hlediska využití bližší. Struktura ERG22+ je jednodušší a obsahuje méně položek, vyžadujících přístup k utajovaným informacím, což je v jurisdikci s nižší úrovní sdílení informací mezi jednotlivými orgány faktor zásadní.*“⁵⁹ „*Pokyny pro posuzování rizik extremismu (ERG22+) a rámec pro posuzování zranitelnosti (VAF) v Anglii a Walesu vychází z 22 ukazatelů rizik a z konceptualizace "radikalizace". Nástroje ERG22+ a VAF jsou využívány v Anglii a Walesu k posuzování pachatelů teroristických trestných činů ve věznicích, k posuzování osob, které nejsou trestně stíhány, a které byly předány kvůli obavám z jejich možné radikalizace. Ačkoliv obecně není posuzování rizikovosti pachatelů spojených s terorismem na základě hodnocení ukazatelů odbornou obcí*

---

⁵⁸ **PRESSMAN, D. Elaine. 2016.** The Complex Dynamic Causality of Violent Extremism: Applications of the VERA-2 Risk Assessment Method to CVE Initiatives. *Knihovna Akademie věd.* [Online] 2016. Dostupné z <https://explore.openaire.eu/search/publication?articleId=doi::5fea3539e8e54c23899792601ebd9933>.

⁵⁹ **Herzog-Evans, Martine. 2018.** A comparison of two structured professional judgment tools for violent extremism and their relevance in the French context. [Online] 4 2018. <https://eds.s.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=1eaeaa18-50aa-40c9-96d1-4afe4945fa04%40redis&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2I0ZT1lZHMtbGI2ZQ%3d%3d#AN=129016951&db=edb>.

odmítáno, jejich operativní účinnost je poměrně diskutabilní, především s ohledem na konceptualizaci, ze které je hodnota odvozena.“⁶⁰

„DRAVY – 2 byl vyvinut s ohledem na členy vybraných, rizikových skupin a vzorek muslimských vězňů, kteří nebyli zařazeni do těchto skupin. Hodnotí škály násilí (V) a radikalismu (R), které jsou poté validovány pomocí vícenásobné korespondenční analýzy (MCA), na základě výpočtu vah jednotlivých ukazatelů a stanovení 3 hraničních bodů pro nebezpečnost, související s terorismem. Dalším doplňkem druhé verze (upgrade Dravy – 1) je index, který by mohl mít prediktivní schopnost a mohl by fungovat jako index úrovně nebezpečnosti vězňů. Za tímto účelem byl vytvořen „předběžný index“ podle profilu 29 případů, vybraných pro danou úroveň. Pilotní program verze DRAVY – 3 byl zahájen duben / květen 2021 v 56 španělských vězeňských zařízeních. Zahrnuje mimo jiné 63 indikátorů 20 (V – násilí), 21 (R – radikalizace), 9 pro změny návyků (H – habits) a 7 etnografických. Klasifikací vězňů do 4 úrovní (nezjištěno, nízká, střední a vysoká) a automatizací nástroje v tabulkovém procesoru Microsoft Excel jsou ex post poskytnuty kvantitativní výsledky. Analytické nástroje, používané k diagnostice rizikových faktorů radikalizace a extremismu jsou neoddelitelnou součástí pracovní náplně specializovaných analytických útvarů pro boj s terorismem v rámci většiny vězeňských zařízení EU.“⁶¹

4 KOMPARACE PŘÍSTUPŮ K MONITOROVÁNÍ EXTREMISMU V EU

4.1. Kriminologické, sociologické a politologické vymezení extremismu

Extremismus je v České republice pojmově ukotven jako projev nesnášenlivosti nebo nenávisti vůči zjevně odlišným jednotlivcům nebo skupinám obyvatel

---

⁶⁰ AUGESTAD Knudsen, Rita. 2020. Measuring radicalisation: risk assessment conceptualisations and practice in England and Wales. *Behavioral Sciences of Terrorism & Political Aggression*; Feb2020, Vol. 12 Issue 1, p37-54, 18p. [Online] 18. 2 2020. <https://eds.p.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=02ee6886-9935-4641-a3b9-6f3>

⁶¹

GONZÁLEZ-ÁLVAREZ, José Luis, a další. 2022. Terrorism and Political Violence. *A Theoretical, Empirical, and Methodologically Based Instrument to Assess the Risk of Violent Jihadist Radicalization in Prisons: The DRAVY-3*. [Online] Dec 2022. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09546553.2022.2145194>.

vlastního státu, projevující se rasovou, náboženskou nebo politickou intolerancí, která může vyústit v násilné útoky. „V rámci trestního práva je užíván ve spojení s trestnými činy spáchanými z rasových, národnostních nebo jiných nenávistných pohnutek (předsudečná nenávisť). V trestněprávní rovině se váže k trestným činům: dle § 352 Násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, § 355 Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení, § 356 Podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod, § 365 Schvalování trestného činu, a z kriminologického hlediska k § 401 - § 405), podle zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon.“⁶² Jinak řečeno, kriminalitou s extremistickým podtextem rozumíme protiprávní jednání pachatele, které naplňuje znaky trestného činu nebo přestupku, obvykle páchaného pod vlivem návykové látky, vystupňovaného skupinového násilí (fotbaloví hooligans), afektu, kdy pachatel postupně ztrácí morální zábrany a útočí (napadání Romů provoláváním hesel „White Power“). Pojetí politického extremismu má 2 základní roviny – v širší se jedná o rozsáhlý komplex anti – postojů (např. Anti – ciganismus), Hooligans (Ultras 1312, „Boj o ulice“ – využívají prostranství jako místa pro šíření osvěty, informací a propagace pomocí hesel: „Good night, left side“ s piktogramem šibenice, používají grafitti k vymezení svého teritoria, zesměšňují oponenty: „Oči vidí, oči slyší, ústa mlčí“), od odmítání až po protest a v užší pojetí, dané cizí ideologií, jde o odmítání hodnoty daného řádu, kdy cílem není změna vlády, ale celého politického systému. „Anticiganismus“ je spojován s nepřizpůsobivostí romského etnika ve společnosti, s výrazným podílem na kriminalitě, což z důvodu absence statistických dat často vede ke zkresleným představám a neopodstatněným extremistickým útokům. Definiční ukotvení pojmu vyplývá z aktivit (verbální, fyzické násilí) s cílem dehonestovat romskou kulturu, jazyk, etnikum.“⁶³

. „Evropská komise proti rasismu a netoleranci Rady Evropy definuje „anti – ciganismus“ jako specifickou formu rasismu, ideologii založenou na rasové

---

⁶² § 7 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník - znění od 01.04.2024. *Zákony pro lidi*. [Online] [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p7-1>.

⁶³ **2017**. Evropský parlament. Aspekty týkající se základních práv v integraci Romů v EU: boj proti nesnášenlivosti vůči Romům. *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. října 2017 o aspektech týkajících se základních práv v integraci Romů v EU: boj proti anticiganismu*. Štrasburk. [Online] 25. 10 2017. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0413_CS.html?redirect.

nadřazenosti, formu dehumanizace a institucionálního rasismu, živenou historickou doktrínou, která je ztělesňována násilím, nenávisnými projevy, vykořisťováním, stigmatizací a nejkřiklavější formou diskriminace. Diskriminace, která je založena na jejím etnickém původu a životním stylu (Danics, Tejchmanová, 2017). Vyskytuje se i formou latentního anti – ciganismu, založeného na stereotypch, kdy špatná zkušenost s jedincem či skupinou jedinců se postupně začne vztahovat na celé etnikum (kolektivizace viny), přičemž v důsledku dochází k polarizaci ve společnosti – projevům nacionalismu (Brno, 1999 – 2000; Snědá tíseň). Alarmující je nárůst přívrženců extremismu v řadách všech bezpečnostních sborů. Rizikovými faktory z pohledu individuálních faktorů může být např.: negativní zkušenost, osobnostní nevyzrálost, vliv prostředí, sounáležitosti, charismatického vůdce nebo vzoru).“⁶⁴

Monitorování extremismu uvnitř věznic je třeba rozdělit do několik vzájemně se ovlivňujících souvislostí, a to do aktivit souvisejících s trestnou činností vězněné osoby, jeho aktivity během VTOS a aktivity, které mohou souviset s případným pobytem jedince mimo věznici po propuštění z VTOS. První fáze může být prvosledově pro odborné zaměstnance za určitých okolností nejobtížnější, jedná se o případy, kdy osoba umístovaná do VTOS nevykazuje žádné konsekvence, které jsou s extremisticky motivovanými činy spojeny a nelze ji z tohoto důvodu zařadit pod některý z extrémisticky motivovaných, ideologických proudů. Oproti tomu pachatelé extremisticky motivovaných trestných činů vykazují určité společné znaky, podle nichž je můžeme dělit z různých hledisek (kriminologického, sociologického anebo psychologického). Z psychologického hlediska se tak např. může jednat typicky o „zážitkový extremismus“ (touha po moci a obdivu), nejčastěji představovaný skupinami „hooligans“, dále o extremistického pachatele „bránící svůj svět“, kdy se jedná o pachatele extremisticky reaktivního násilí (proti přistěhovalcům, za čistotu rasy, proti minoritám, trestné činy označované jako „hate speech“), pachatele „misionáře“

---

⁶⁴ —. 2017. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.

(mesiášský komplex, snaha o vymýcení zla ze společnosti), dále o pachatele, „oplácejícího křivdu“, kterou na sobě pocituje ze strany určitých skupin ve společnosti, nezajímá ho pravda, a je většinou založeno na konspiračních teoriích.

4.2. Základní dělení extremismu

Podle druhového rozlišení se jedná především o politický extremismus, a to pravicový nebo levicový, náboženský extremismus (radikální islámský), ekologický extremismus (někdy označovaný jako ekoterorismus), národnostní (etnický extremismus), „ *který je v současnosti zanedbatelný díky utlumení činnosti nejmilitantnějších moravistů. Vrcholem jejich aktivit byly dopisy tzv. Moravské osvobozenécké či zemské armády z let 1993 – 2001, slibující teroristické útoky vůči nepřátelům Moravy, které však zůstaly nerealizovány. S radikální a krajní pravicí bývají podle některých politologů spjaty následující typy nacionalismu:*

1.) *konzervativní integrální nacionalismus (zbožštění vlastního národa na absolutní princip, nadřazený demokracii a humanitě, požadující právní a společenskou dominanci vlastního národa i ve vztahu k menšinám a cizincům, která se nemusí vždy pojit s rasovým pojetím národa),*

2.) *biologické, rasové pojetí národa jako společenství krve, odpovídající nacismu a fašismu,*

3.) *evropské panárijství, odpovídající neonacismu. Jde o období tzv. „hate crimes“, což je termín používaný kriminologií angloamerického původu.“⁶⁵*

4.3. Monitoring extremismu ve věznicích

Projevy extremismu, které odborný vězeňský personál ve věznicích může detekovat jsou spojeny zpravidla s některými druhy politického extremismu – PEX, s pravicovým extremismem, v podobě nebezpečných ideologií, navazujících na „italský“ fašismus nebo „německý“ nacismus anebo národní nacionalismus, separatismus (např. neonacismus, neofašismus, ultranacionalismus) či anarchismus, marxismus, leninismus) a jejich přívrženci, sympatizanty nebo

---

⁶⁵ 2001. Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2001. *Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky. Praha. s. 8 pozn. č. 2. [Online] 2001. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>.*

s aktivními podporovateli. Sporadicky se může jednat v České republice o náboženský extremismus, v podobě – islámského džihádu a jeho nejradikálnějších formacích (salafismus, wahabismus). Z hlediska monitorování extremistických projevů lze odposlechnout komunikaci, která probíhá mezi vězni navzájem a mezi vězni a civilním prostředím (telefonáty). Podpora ze strany civilního prostředí je pro vězně zásadní a pomáhá jim překlenout nejhorsí období v podobě materiální pomoci – balíčky, psychologické – návštěvy, korespondence. Jmenované činnosti jsou monitorované z důvodu odhalení možných, extremismus ve věznicích podporujících aktivit, včetně monitoringu odesílatelů finanční pomoci na bankovní účty vězňů v případě bezhotovostního bankovního styku. Podpora je i součástí tzv. „Programů zacházení“, souboru činností, které musí vězni prokazatelně vykonávat, pokud nárokují podmíněné propuštění. S jeho výkonem je zpravidla spojen dohled probačního úředníka, což v případě aktivních extremistů působí kontraproduktivně, a raději tento „pardon“ nenárokují a trest si odpykají ve vyměřené délce. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody v platném znění stanovuje taxativní výčet práv a povinností odsouzených. V poslední době je velkým problémem pašování chytrých mobilních telefonů a jiných záznamových zařízení např. prostřednictvím dronů, do prostředí věznic, přestože mají v rámci extramurální aktivity vězni telefonický kontakt, např. s rodinou povolen. S penetrací mobilních telefonů vězeň získá možnost komunikovat s civilním sektorem prostřednictvím moderních aplikací jako je What's app., Skype, I-message apod., a udržovat vzájemnou podporu s ostatními, ideologicky stejně založenými přívrženci. Veškeré věci, zásilky, korespondence, balíčky (1x za 6 m), zasílané vězňům do věznic jsou důsledně kontrolovány, pomocí nejmodernějších technologických zařízení: RTG, zařízení na detekci drog a výbušnin (itemizéry), speciálně vycvičenými psy na pach mobilních telefonů a OPL, pravidelně jsou na oddílech týmem dozorců kontrolovány cely a zabavovány nalezené, nebezpečné předměty, které by bylo možno využít jako útočné zbraně nebo pracovního nástroje k úniku z věznice. Moderním vězeňským zařízením slouží k monitoringu extremismu odborníci z řad analytiků, kteří se zabývají analýzami psaných textů, skrývající extremistické narativy, zakázanou literaturou. „Samotky“, speciální cely, kam může být vězeň umístěn za závažná disciplinární porušení vězeňského řádu, interních předpisů, zákonem stanovených podmínek

výkonu trestu odnětí svobody jsou z bezpečnostních důvodů (riziko sebevražedného jednání, sebepoškozování) v EU v tzv. High Security Prisons, 24/7 monitorovány nejmodernějšími kamerovými systémy.

Mezi limitní faktory, které zpomalují či znesnadňují identifikaci projevů radikalizace a extremismu a s tím spojené procesy deradikalizace ve věznicích EU patří zejména:

- personálně a finančně poddimenzované věznice, zastaralé metody a přístupy k monitorování radikalizace a extremismu, nesdílení informací v rámci moderních evropských systémů a jejich zkušeností s řešenými případy, slabý management věznice, přeplněnost věznic, zastaralé technicko – logistické zázemí věznic, byrokratický aparát;
- nedodržování základních lidských práv a dehumanizace výkonu trestu, opakovaná a násobná recidiva, malá praxe v zavádění alternativních trestů;
- nízká odbornost a slabá orientace v problematice procesu radikalizace a projevů extremismu, slabá motivace a „pracovní vyhoření“ vězeňského personálu, jazyková bariéra, akcentování jiných priorit, špatné vztahy na pracovišti, nesystémovost práce, přetěžování odborného vězeňského personálu úkoly, které neodpovídají výši dosaženého vzdělání, odbornosti a délce praxe°;
- penetrace ilegálního kontrabandu, vězeňské vzpoury, zneužívání omamných a psychotropních látek, neznalost analytických nástrojů detekce radikalizace a extremismu, behaviorální či estetické změny jedince, nonverbální gestikulace, přehlížení nebo bagatelizování útoků vůči ostatním vězňům a dozorcům, symboliky tetování s rasově motivovaným podtextem, vlastnictví propagačních materiálů, DVD, CD, účasti na uzavřených setkáních vězeňské komunity, neznalost tzv. závadné literatury.

Příkladem závadné literatury je např. kniha „*Turner diaries*“, někdy označovaná jako „*Bible rasistické pravice*“, od spisovatele Williama Luthera Pierce, zakladatele nacionalistického hnutí *National Alliance*, popisující násilnou revoluci ve Spojených státech amerických, která vede k pádu federální vlády a vyhlazení Židů

a „ne bílých“, a ponechání celkové „bílé“ populace na čísle 50 miliónů.“⁶⁶ Kniha je spojována s radikální organizací „The Order“, motivující k rasové válce a stala se předlohou a motivací k bombovému útoku na budovu Oklahoma City (168 mrtvých), kterou spáchal bývalý voják Timothy McVeig. Kniha inspirovala řadu radikálních a extremistických hnutí Ve Velké Británii – „Blood and Honor“ – a v Německu ultrapravicovou teroristickou organizaci „National Socialist Underground“ (NSU). Jedná se tedy o multifaktoriální problém, neomezující se na oblast trestního práva.

Struktura národností české vězeňské subkultury není dle dosavadních statistik příliš rozmanitá a nejpočetněji je ve vězeňské populaci u nás dlouhodobě zastoupeno Slovensko, Ukrajina a Vietnam ve srovnání s ostatními sousedními státy, kde cizí státní příslušníci jsou v daleko větším zastoupení, dosahující v některých věznicích (Německo, Rakousko) téměř polovičního zastoupení. Důležité místo v extremistické rétorice zaujímá také symbolika, v podobě samolepek nebo nášivek. Symbol vytváří obraz, má vypovídací hodnotu myšlenky, umocněnou ve významu umístění na těle vězně. Vězni velmi citlivě vnímají jakékoliv zneužití symboliky tetování a zpravidla takového podvodníka bezpečně dekódují. „Ne každá symbolika musí bezpodmínečně značit bezpečnostní riziko. Může být projevem nenávisti vůči autoritě, jako hesla a slovní spojení, vyjádřená ve zkratkách s extremistickým podtextem (vůči autoritě ozbrojeného sboru – A.C.A.B – „All Cops Are Bastards“), vůči národu – A.J.A.B – „All Judes Are Bastards“, k upevnění své moci – „White Power“ – „Bílá síla“, „Ač se budete snažit sebevíce, tak si pamatujte jedno, nás nikdy nezkrátíte“ nebo „Když budeme hodní, nikdo si nás nevšimne, když budeme zlí, nikdy na nás nezapomenou“, obdobně „Stand and fight for a green and white“).“ Vězeňská tatuáž je ve věznicích zakázaná, vězni se vzájemně skrytě tetují na bolestivých místech (vnitřní strana dolního rtu, oční víčka), pomocí primitivních nástrojů – versatilka, dále na krku, trupu, na levé paži, a to symboly keltských runových znaků (jako vyjádření sounáležitosti osobních vlastností sympatizujících s árijskou rasou, s fašistickou i

---

⁶⁶ **Brodie, Renee.** The Aryan New Era: Apocalyptic Realizations in The Turner Diaries. *Journal of American Culture* (01911813). Fall98, Vol. 21 Issue 3, p13. 10p. [Online] Dostupné z: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=8cca7226-0344-4592-a51d-d2cf99563591%40redis>. ISSN 0191-1813.

deologií), symboly boha „Odina“ – symbol bojovníků (hnutí SKINHEADS). „Velmi důležité je nejen umístění tetování na těle, ale také jeho barevné provedení. „Červená barva je barvou krve, ohně, a také revoluce, pro fašismus má symbol pokrevního svazku, a tak tento symbol převzalo i hnutí SKINHEADS. Černá barva symbolizuje smrt, ale také odhodlání, anarchii ke všem, kdo „przní čistou rasu“. Pro hnutí SKINHEADS se stala symbolem rasové nenávisti. Bílá je symbolem čistoty národa, kombinaci těchto tří barev nalezneme na všech fašistických symbolech i symbolech příznivců fašistické ideologie. Časté je tetování, vyjadřující číselnou symboliku. Tato čísla téměř vždy vyjadřují pořadová čísla abecedy a jsou tedy určitým kryptogramem významné osobnosti fašistického Německa. 14 – tato číslovka značí 14 slov anglické věty „We must secure the existence of our people and a future for white children“, jejíž autorem je David Lane (USA, odsouzený ke 190 letům vězení). 18 – vyjadřuje první a osmé místo písmen abecedy, tedy A. H. – iniciálů Adolfa Hitlera. 88 – číselná kombinace, vyjadřující kryptogram fašistického pozdravu „Heil Hitler“, fašistická runová symbolika – hakenkreuz – hákový kříž nebo – li svastika, původní pohanský germánský znak boha Donnera (Thora), boha hromu, nejstarší odznak jednotek SS, která v mobilním postavení na výstroji evokovala představu postupujícího pohybu vpřed. Dále mezi extremistické tetování řadíme symbol černého slunce, známého jako „Sonnenrad“ (sluneční kolo). Za extremistickou symboliku lze považovat také „Wolfsangel“ (vlčí hák) – původně pohanský talisman s magickou silou odhánějící vlky, symbol svobody a nezávislosti fašistické diktatury.“⁶⁷

4.4. Pex a paramilitantní skupiny

Aktivita pravicové extremistické scény byly roku 2019 v útlumu. „Dělnická strana sociální svobody (dále jen DSSS) a Národní a sociální fronta se po posprejování památníků Ruské armády v Brně a Ostravě a infiltrací orgánů činných v trestním řízení stáhla z aktivní činnosti a kromě setkání maďarských, slovenských, ruských, švédských a ukrajinských aktivistů v Hořicích, nepůsobila veřejně větší

---

⁶⁷ KOLÁŘ, O. a LOCHMANOVÁ, A. 2023. Projevy extremismu ve společnosti, tetování s extremistickým podtextem. *Kurzy celoživotního vzdělávání*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2023.

„problémy.“ Mezi pravicově extremisticky orientované aktivity lze zařadit jednání DSSS (T. V.) se zástupci Československých vojáků v záloze (ČVVZ) a Národní demokracie (ND) s Liberálně demokratickou stranou Ruska Vladimíra Žirinovského. Dalším excesem bylo hajlování R. F. a R. M., odsouzeného k peněžitému trestu a 6 měsíčnímu podmíněnému trestu v rámci akce pořádané SPD. Od první poloviny 2020 se kritika ze strany PEX soustředila na Evropskou unii a Severoatlantickou alianci ve snaze o vystoupení ČR z těchto organizací. Konspirativně se PEX vymezil proti Covid – 19 a mobilizoval v on – line prostředí – rozvoj zejména hudební scény: White and Pride, Justicia, Juden rock. Para – militantní skupiny (ČVVZ) samostatně nevykazovaly větší aktivitu (rozpuštění Leninské domobrany) Kromě politického extremismu (PEX, LEX) lze v České republice nalézt projevy ekologického extremismu, jehož podstatou je návrat k určitému druhu společnosti, která by byla, co nejvíce v souladu s přírodou a nezatěžovala by ekologicky okolní prostředí (Animal Liberation Front). Slovenskou, krajně pravicovou extremistickou scénu reprezentují Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko (ĽSNS), kterou lze pokládat za neonacistickou, politickou stranu, vzniklou v roce 2000 a hnutí Vzдор Kysuce, jehož čelní představitel M. M. byl zatím nepravomocně odsouzen k 6 – letému trestu odnětí svobody za závažné extremisticky motivované činy v celkovém počtu 40 skutků. V soudních kauzách se jednalo o „Hate speech“ vůči O. R a kauzu Slovenská Tepláreň.“⁶⁸

4.5. Strategie prevence států k potírání extremismu – DG HOME

Fenomén extremismu nezná hranice. Rozkrývání a potlačování aktivit extremistů nebo extremistických hnutí či organizací je otázkou efektivní spolupráce zpravodajských služeb, bezpečnostních sborů, neziskových organizací, místních komunit a justice. Monitorování projevů extremismu ve věznicích spočívá nejen v

---

⁶⁸ 2020. Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky. Praha. s. 6. ZPRÁVA O PROJEVECH EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2019. [Online] 2020. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.bing.com/ck/a?!&&p=387b6fea2b07ade5JmltdHM9MTcyNTQwODAwMCZpZ3VpZD0wZmRhMzQ0YS1hNGM1LTU5MDUtdMDhmNS0yMDMzYTU4NzY4NDAmW5zaWVQ9NTE4Mw&ptn=3&ver=2&hsh=3&fclid=0fda344a-a4c5-6905-08f5-2033a5876840&psq=pr%3%a1va+o+projevech+extremismu+a+>

kontrole změny chování a zevnějšku, spojených s represí, ale ve výchovném úsilí, vedoucí k vytváření pozitivních hodnotových orientací, rozvoji well – being, kulturních a kvalitních penitenciárních a post penitenciárních programů, ale také ke snižování národnostních konfliktů a vytváření pozitivních pracovních návyků u osob ve výkonu trestu odnětí svobody.

Státy Evropské unie zohledňují své cíle, strategie a politiky v boji proti radikalizaci a násilnému extremismu ve strategických a koncepčních dokumentech. Taxativně lze zmínit např.

„Rakousko:

- *Austrian Strategy for the Prevention and Countering of Violent Extremism and Deradicalisation;*

Belgie:

- *Stratégie fédérale belge contre la radicalisation violente Actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme;*

Bulharsko:

- *Strategy for Countering Radicalization and Terrorism /SCRT;*

Chorvatsko:

- *National Strategy and Action Plan for Prevention and Suppression of Terrorism;*

Kypr:

- *National Counterterrorism Strategy (Prevent, Protect, Pursue, Respond); Report on Extremism;*

Dánsko:

- *National Action Plan on preventing and countering extremism and radicalisation;*

Finsko:

- *National Action Plan for the Prevention of violent radicalization and extremism (2019-2023);*

Francie:

- *Plan d'action contre le terrorisme);*

Německo:

Praktická část

5 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR

„Vězeňská služba je ozbrojený bezpečnostní sbor, správní úřad a účetní jednotka, působící na území České republiky, nestanoví – li zvláštní právní předpis nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas, jinak. Jejím posláním je zajišťovat výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem.“⁶⁹ „Vězeňská služba České republiky byla zřízena na základě zákona, jako instituce zajišťující výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody. Vězeňskou službu řídí generální ředitel Vězeňské služby, kterého jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti a který odpovídá ministroví za její činnost. Mezi hlavní úkoly VS ČR mimo jiné patří:

- *správa a ostraha věznic a detenčních ústavů;*
- *ostraha osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody;*
- *eskort osob do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence;*
- *odpovědnost za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody;*
- *evidence osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky;*
- *zabezpečení vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby, které provádí Akademie Vězeňské služby, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště;*

---

⁶⁹ STATISTICKÁ ROČENKA 2022. ORGANIZACE, ŘÍZENÍ A ÚKOLY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY. [Online] [Citace: 30. 11 2023.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>.

- *podpora penitenciární a postpenitenciárních činností, prostřednictvím programů zacházení, soustavně působících na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody;*
- *výzkum v oboru penologie a jeho zavádění do praxe;*
- *poskytnutí zdravotních služeb ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a zaměstnancům Vězeňské služby;*
- *objasnění a prověření vlastními pověřenými orgány trestné činy osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence;*
- *podílení se ve spolupráci s Generální inspekcí bezpečnostních sborů na předcházení a odhalování trestné činnosti příslušníků Vězeňské služby a jejich zaměstnanců;*
- *další úkoly podle zvláštních právních předpisů zajišťují ve Vězeňské službě vězeňská stráž, justiční stráž, správní služba, Akademie Vězeňské služby a pověřené orgány Vězeňské služby“⁷⁰.*

„Pověřené orgány Vězeňské služby mají postavení policejního orgánu v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence. Náleží jim též oprávnění používat podpůrné operativně pátrací prostředky podle uvedeného zákona. Vězeňská služba má několik organizačních jednotek. Jsou jimi:

- *Generální ředitelství*
- *Vazební věznice*
- *Věznice*
- *Ústavy pro výkon zabezpečovací detence*
- *Střední odborné učiliště*

---

⁷⁰ ČESKO. Fragment #f1455249 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráži České republiky - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz [online]*. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#f1455249>.

- Akademie Vězeňské služby
- Zdravotnická služba Vězeňské služby

Generální ředitelství je odborný orgán, který se člení na jednotlivé odbory a úseky. Metodicky řídí, zabezpečuje a kontroluje plnění úkolů v oblasti státní správy vězeňství.⁷¹ Akademie VS realizuje či organizačně zajišťuje prohlubující kurzy v souladu s požadavky organizačních jednotek a vedoucích funkcionářů generálního ředitelství. Kurzy prohlubujícího vzdělávání pro příslušníky Vězeňské služby podle § 21 odst. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby č. 15/2018, o vzdělávání ve Vězeňské službě, se obsahově člení podle profesního složení příslušníků a zaměstnanců, podle potřeb a požadavků organizačních jednotek a zahrnují všechny oblasti odborných, speciálních a vymezených činností pro zabezpečení výkonu služby a práce ve Vězeňské službě a jedná se např. o:

- „Sociálně psychologický výcvik“;
- Odborně metodický seminář VDP/VS (duchovenská péče);
- Mezinárodní webinář angličtiny se zahraničním lektorem;
- Kurz „Práce s traumatem“;
- Instruktažně metodický seminář – organizace vzdělávání a přípravy vězeňského personálu (distanční formou);
- Kurzy v rámci celoživotního vzdělávání, zaměřené na rozpoznávání symboliky kriminálního tetování, radikalizace a extremismu ve věznicích ve spolupráci s Policejní akademií České republiky v Praze.

„Akademie Vězeňské služby ve Stráži pod Ralskem zajišťuje kromě kurzů Základní odborné přípravy zaměstnanců a specializačních kurzů v rámci programu Celoživotního vzdělávání i kurzy pro další vzdělávání sociálních pracovníků VS ČR. Vzdělávání sociálních pracovníků má svá specifika a řídí se podmínkami, které jsou uvedeny v zákoně o sociálních službách. Mezi akreditovanými kurzy patří např.: Úvod do problematiky komunikace, Úvod do

---

⁷¹ ČESKO. § 1 odst. 4 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráži České republiky - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#p1-4>.

verbální a neverbální komunikace, Stres a relaxační programy a Techniky mediace pro sociální pracovníky. V rámci vzájemné zahraniční spolupráce se jedná zejména o poskytování informací pracovníkům z řad akademické obce, o žádosti o prezentaci systému vězeňství v České republice a o odpovědi na dotazy z ambasad, konzulárních oddělení, od výzkumníků, badatelů a rodinných příslušníků vězňených osob.“⁷²

„Jedním z úkolů, které zadalo Ministerstvo spravedlnosti ČR Vězeňské službě ČR v Akčním plánu Koncepce vězeňství do roku 2025 pro roky 2023 – 2024 je ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou Praha, a na základě jejich grantu izolovat specifický pach mobilního telefonu a zefektivnit výcvik služebních psů. Provést standardizaci alespoň jedné aktivity programu zacházení a tuto rozšířit minimálně do 4 věznic (do této aktivity zařadit alespoň 40 odsouzených žen – např. obecně prospěšné práce, práce v kulturním prostředí), v případě že mohou vykonávat práci v civilním prostředí, práci založenou na rozvoji jejich tvůrčích aktivit, výkon farmářské práce – pěstování plodin ve vlastních sklenících, které by věznice samy spotřebovaly – typ otevřených nebo polootevřených věznic – nutné investice z evropských fondů, nicméně pozitivní efekt z dlouhodobého hlediska je snížení provozní nákladovosti snížením recidivy – ve spolupráci s externími, civilními zaměstnavateli pozn. autorky). Vybrat lokalitu pro stavbu věznice (dbát při výběru na propojení s místní komunitou), studie proveditelnosti (zachovat malokapacitní charakter „otevřené věznice“). A dále změnit učební obory nebo je rozšířit v souladu s potřebami trhu a zajistit zápis příslušného oboru ve školském rejstříku.“⁷³

Je třeba zmínit, že Vězeňská služba osoby ve VTOS standardně rekvalifikuje a zaměstnává. Odsouzení mají na výběr z několika učebních oborů, jako je například obráběč kovů nebo ve věznicích pracují v kuchyni, prádelně, skladu;

---

⁷² Vězeňská služba České republiky. *Akademie Vězeňské služby ČR. Akreditované kurzy v Akademii VS ČR.* [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/clanky/detail/akreditovane-kurzy-v-akademii-vs-cr>.

⁷³ Ministerstvo spravedlnosti. Databáze strategií. *Portál strategických dokumentů ČR. Koncepce vězeňství do roku 2025.* [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/ms/strategie/koncepce-vezenstvi-do-roku-2025?typ=struktura>.

zajišťují úklid. V civilním prostředí mohou dle kvalifikace a své praxe vykonávat např. řemeslné, zámečnické nebo stavební práce nebo pracovat v chráněných dílnách a získat tolik potřebnou praxi po propuštění. Specializované výkony jsou zajištěny mimo věznic, např. pro děti, které mají vězenkyně na Oddělení matek s dětmi „(podmínkou je, až na výjimky, max horní věková hranice dítěte 3 roky po propuštění z VTOS)⁷⁴. Do Věznice Světlá nad Sázavou, Věznice Plzeň, Věznice Vinařice, Věznice Ostrov nad Ohří a Věznice Oráčov dojíždí adiktolog, který má na starosti osoby drogově závislé nebo závislé na alkoholu.

„Změnou vnější diferenciací v rámci v rámci Konceptce rozvoje českého vězeňství do roku 2025, která vychází z Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy členskými státy k Evropským vězeňským pravidlům, se zavádí do prostředí věznic metoda „Risk needs Assessment, soustřeďující se na zjišťování rizikových faktorů vězně (otevřenost k recidivě). Z hlediska evropského srovnání byla Česká republika do 30.9. 2017 jednou z posledních evropských zemí, ve kterých soud zařazoval vězně do některého z typů věznic výhradně na základě trestně právních kritérií v rozporu s doporučením Evropských vězeňských pravidel, podle kterých musí být každý vězeň aktuálně vězněn v podmínkách, reflektujících aktuální bezpečnostní riziko.⁷⁵“ Na základě vnější diferenciací v současné době existují v České republice věznic s ostrahou a se zvýšenou ostrahou a s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení. „*Během výkonu trestu odnětí svobody odborný vězeňský personál zjišťuje, zda u odsouzeného nenastaly skutečnosti, odůvodňující jej přeradit do oddělení s vyšším nebo nižším stupněm zabezpečení. Snížení stupně zabezpečení jeho je zpravidla spojeno s pozitivně vyhodnoceným programem zacházení, dodržování vězeňského režimu, charakteristikou osobnosti a dosavadním způsobem života. Naopak zpřísnění režimu přerazením do vyššího stupně zabezpečení je spojeno s novým uložením nepodmíněného*

---

⁷⁴ **Zákony, pro lidi.** Sdělení č. 104/1991 Sb. - Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>.

⁷⁵ Vězeňská služba České republiky. *Generální ředitelství. Změna vnější diferenciací 2017.* [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/zmena-vnejsi-diferenciaci>.

trestu, negativním vyhodnocením dodržování vězeňského režimu a hodnocení programu zacházení a dále např. další očekávaná trestní řízení, nevykonaná ochranná opatření atp.⁷⁶

Vězeňská služba České republiky sleduje nejmodernější zahraniční trendy v oblasti vzdělávání a globálního dění a na základě sdíleného know – how v penitenciární oblasti udržuje aktivní, mezistátní kontakty v rámci „networking“, při naplňování závazků, vyplývajících z členství České republiky v mezinárodních organizacích (EU, Rada Evropy, OSN. „*Jako člen The European Organisation of Prison and Correctional Services – EuroPris se může vězeňská služba účastnit široké škály aktivit. Jsou to zejména setkání expertních skupin, tedy menších týmů, složených z odborníků mimo jiné na oblast radikalizaci, vzdělávání vězňů, a informační technologie ve vězeňství aj.. Výstupy z expertních skupin jsou prezentovány na mezinárodních seminářích, kterých se mohou účastnit zástupci všech členských vězeňských služeb i dalších relevantních organizací. K vybraným tématům EuroPris jednou ročně pořádá mezinárodní konferenci. V roce 2023 získala Vězeňská služba vlastního zástupce v expertní skupině na téma bezpečnosti ve věznicích. Vězeňská služba je také členem Evropské asociace akademií vězeňských služeb (European Penitentiary Training Academies Network – EPTA). Tradičními partnery bilaterální spolupráce jsou země V4. Nad rámec běžné spolupráce organizuje Vězeňská služba se Slovenskou republikou, pravidelné výměnné stáže a většina věznic má v jednom nebo více z těchto států svého přímého partnera na základě dílčí dohody o spolupráci mezi věznicemi. Vězeňská služba uzavřela tzv. „prohlášení o spolupráci s vězeňskými službami Litevské republiky, Lotyšské republiky, Spolkové republiky Německo – Dolní Sasko, Rumunska a Spojených států amerických – Texasem; zde i společně s Univerzitou Sama Houstona provádí výzkum v penitenciární oblasti.“⁷⁷*

---

⁷⁶ Vězeňská služba České republiky. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2023. 10.1.2 Změna umístění - s. 159.* [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2023.pdf>.

⁷⁷ Vězeňská služba České republiky. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2023. Oblast mezinárodní spolupráce. s. 21 - 22.* [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2023.pdf>.

5.1. Probační a mediační služba ČR

„Významnou úlohu v procesu reintegrace vězňů do společnosti plní Probační a mediační služba České republiky, která vznikla na základě zákona o Probační a mediační službě“⁷⁸ k plnění zákonem vymezených úkolů ve věcech projednávaných v trestním řízení nebo „ve věcech dětí mladších 15 let podle hlavy III zákona o soudnictví ve věcech mládeže musí mít zvláštní průpravu.“⁷⁹konceptulizaci českého vězeňství s akcentem na demilitarizaci, kdy základním východiskem při formování stávajícího vězeňského systému musí být myšlenka, „že VTOS se má uskutečnit v podmínkách zabezpečujících respektování lidské důstojnosti a práv vězněných a zacházení s vězni musí být nestranné, nesmí se činit rozdíly podle jejich rasy, pohlaví, jazyka, náboženství, politických názorů a respektovat jednotlivce, včetně jeho víry a přesvědčení. (Evropská vězeňská pravidla přijatá Radou Evropy v roce 1973, ve znění z roku 2006 čl.1-3“)⁸⁰. „Činnost Probační a mediační služby usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.“⁸¹ Úkolem Probační a mediační služby je zejména zajistit výkon alternativních trestů a opatření, poskytovat relevantní podklady pro rozhodování orgánů činných v trestním řízení a podílet se na prevenci trestné činnosti.

---

⁷⁸

ČESKO. Část 1 zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění. In: *Zákony pro lidi.cz [online]*. © AION CS 2010–2024. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257#cast1>.

⁷⁹ ČESKO. § 3 odst. 8 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) - znění od 1. 7. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz [online]*. © AION CS 2010–2024. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#p3-8>.

⁸⁰ **2006.** Evropská vězeňská pravidla: doporučení Rec (2006) 2 Výboru ministrů členským státům Rady Evropy k Evropským vězeňským pravidlům. *České vězeňství*. 2006, 1.

⁸¹ 28th Council of Europe Conference of Directors of Prison and Probation Services (CDPPS). *“Management of Prisons and Probation: New Challenges and Innovative Responses*. [Online] [Citace: 19. 11 2023.] Dostupné z: <https://rm.coe.int/0900001680ab9539>.

„Služba se řídí restorativním přístupem, tzn., že usiluje o obnovu právních i společenských vztahů, narušených trestným činem a orientuje se na nápravu způsobené újmy, přijetím odpovědnosti pachatele za její způsobení, pomoc oběti a zapojení komunity do procesu řešení trestné činnosti. Služba vytváří předpoklady k realizaci odklonů v trestním řízení nebo uložení alternativního trestu, nespojeného s odnětím svobody, zajišťuje a vytváří předpoklady k projednání věci v některém ze zvláštního druhu trestního řízení. Významná je její součinnost s pachateli trestných činů při poskytování pomoci jejich obětem a dále poskytuje svou činností podporu soudům a státním zastupitelstvím, Policii České republiky, Vězeňské službě České republiky, orgánům sociálního zabezpečení, orgánům sociálně-právní ochrany dětí, školám a školským zařízením, neziskovým organizacím, registrovaným církevním a náboženským společnostem, a také obecním úřadům a dalším organizacím, jejichž činnost souvisí s výkonem probační a mediační činnosti.“⁸²

5.2. Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenské republiky

Zbor väzenskej a justičnej stráže (dále jen „sbor“)⁸³ je ozbrojený bezpečnostní sbor, který plní úkoly související s výkonem vazby, výkonem trestu odnětí svobody, ochranou objektů sboru, objektů detenčních ústavů a jejich blízkosti a ochranou veřejného pořádku a bezpečnosti v objektech soudu, objektech prokuratury a v jejich blízkosti. Sbor organizačně tvoří generální ředitelství, ústavy na výkon vazby, ústavy na výkon trestu odnětí svobody, ústav na výkon trestu odnětí svobody pro mladistvé a nemocnice pro obviněné a odsouzené (dále jen „ústav“). Generální ředitelství a ústavy jako rozpočtové organizace zřizuje a zrušuje Ministerstvo spravedlnosti Slovenské republiky. Generální ředitelství řídí

---

⁸² 2021. Probační a mediační služba. *Pravidla a standardy probační a mediační činnosti*. [Online] 2021. [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2021/12/onas_zakladdokumenty_pravidlaastandardy_2021.pdf.

⁸³ Hlava 1 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže - znenie účinné od 01. 07. 2023. In: *Zákony pre ľudí*. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-4/znenie-20230701#hlava1>.

a kontroluje ústavy. Sbor je podřízený ministrovi spravedlnosti SR (dále jen „ministr“). V čele sboru je generální ředitel, kterého do funkce jmenuje a z funkce odvolává ministr a kterému zodpovídá za svoji činnost. V čele ústavu je ředitel, kterého do funkce ustanovuje a z funkce odvolává generální ředitel a kterému zodpovídá za svoji činnost.

EMPIRICKÝ VÝZKUM

Cílem empirického výzkumu je ověřit pravdivost předem stanovených hypotéz H1 – H3, a to na základě úvah, stanovených v koncepci teoretické části diplomové práce.

- *H1: „Vězeňský personál v České republice zvládá teoretickou přípravu pro řešení otázek radikalizace a extremismu lépe než je tomu ve vězeňských ústavech na Slovensku nebo ve Finsku.“*
- *H2: „Používání analytických nástrojů k monitorování radikalizace a extremismu osob ve VTOS je na srovnatelné úrovni ve všech zkoumaných zemích.“*
- *H3: „Systematika práce vězeňského personálu s radikalizovanými, popř. extremistickými jedinci je ve vybraných slovenských vězeňských ústavech efektivnější než je tomu ve věznicích České republiky.“*

Složení výběrového souboru:

Výzkum je založen na 3 výběrových souborech (tvořených jednotkami respondentů na základě povolení příslušné věznice) v České a Slovenské republice a ve Finsku. Výběrové soubory nezohledňují demografické znaky respondentů. Cílem kvantitativní analýzy bylo získat v co nejkratším časovém horizontu, co nejvíce validních dat. Z tohoto důvodu se jevil jako koncepčně nejefektivnější nástroj dotazník v on – line verzi. Metody, které byly využity k hodnocení: analýza, dedukce, komparace a syntéza. Zadané otázky byly

strukturované v kombinované formě – „uzavřené vs. otevřené. Z důvodu zachování bezpečnosti respondentů a dostupnosti a integrity dat a informací, odpovídali respondenti na zadané otázky pod fiktivním označením písmen řecké abecedy. V případě uzavřených otázek byly odpovědi graficky zpracovány v relativních a % hodnotách. V případě otázek „zjišťovacího typu“ byly jednotlivé odpovědi komparovány vůči referenčnímu objektu (teorie, ustálená definice, popř. zákonná úprava) mezi věznicemi v rámci jednoho státu a mezistátně. Soubory kombinovaných otázek reflektují prověřovaná témata H1 – H3.

Omezení a limitace: Vzhledem k neexistenci základního souboru je předpoklad, že výsledky šetření nebudou moci být použity na celý vězeňský personál, ale pouze na tyto výběrové soubory. Doplňkovým souborem jsou odpovědi z finských nápravných zařízení z důvodu hypotetického předpokladu, že se budou více lišit v porovnání s odpověďmi z českých vězeňských zařízení a ze slovenských vězeňských ústavů.

Otázka č. 1 – Víte, co znamenají pojmy radikalizace a extremismus?

Výběrové odpovědi respondentů:

V_α: „Extremismus je velmi široký pojem, který může mít více různých definicí a úhlů pohledů, každý si může představit pod tímto pojmem něco jiného. Můj náhled je, že extremismus je to vybočení ze zákonných norem, určité skupiny lidí, které prosazují nějaké své hraniční zájmy a cíle radikálními způsoby. Radikalismus: je stupňování názorů určité části skupiny lidí nebo jednotlivce. Může mít násilnou nebo nenásilnou formu.“

V_β: „extremismus – zejména politické vyhraněné názory, které vybočují z ústavních norem, radikalizace – člověk postupem času mění názory a postoje, ty se stávají radikálnějšími, vyhraněnějšími, oproti normálním zvyklostem.“

V_γ: „Extrémizmus označuje konanie a prejavy vychádzajúce z postojov krajne vyhrtenej, demokratickému systému nepriateľskej ideológie, ktoré či už priamo, alebo v určitom časovom horizontě deštruktívne pôsobia na existujúci demokratický systém a jeho základné atribúty. Radikalizácia je proces radikalizovania; radikalizovanie.“

V_δ: „Radikalizace je ještě v rámci zákona a extremismus již ne.“

V ε: „Radikalizace je proces, kdy se jedinec pohybuje ještě v mezích zákonů (ústavní pořádek, listina základních práv a svobod – ale jsou již na okraji demokratických principů), ale extrémismus již tyto hranice překračuje.“

V ζ: „radikalizácia – ideológia, jej vplyvom ľudia opustia hodnotový systém danej krajiny a osvoja si nový systém hodnôt, ktorý nie je v súlade so základnými princípmi demokratickej spoločnosti extrémizmus – snaha o potlačanie a porušovaní základ. práv a slobôd, významných spoločenských štandardov, ktoré väčšina spoločnosti považuje za prijateľné.“

V η: „Radikalizácia – osoby sa oddelia od skupín s demokratickými hodnotami, je to proces, ktorý je v rozpore so systémom základných práv a slobôd pre všetkých Extrémizmus – prejavy a konania proti demokratickým princípom (deštruktívne, verbálne alebo fyzické útoky).“

V θ: „Radikalizácia – osvojovanie si názorov a ideí, ktoré môže viesť k teroristickým činom. Extrémizmus – aktivity spojené spravidla s vyhraneným ideologickým alebo iným kontextom, ktoré vyvíjajú jednotlivci alebo skupiny osôb s názormi výrazne vybočujúcimi zo všeobecne uznávaných spoločenských noriem, so zreteľnými prvkami intolerancie.“

V ι: „Radikalizácia – osvojovanie si názorov a ideí, ktoré môže viesť k teroristickým činom. Extrémizmus – neštandardné správanie, prípadne ideológie, ktoré sa významným spôsobom odlišujú od všeobecne akceptovaných a zaužívaných stanov.“

V κ: „Radikalizácia – označuje proces získavania, osvojovania a narastajúcej akceptácie ideológie, ktorá je v rozpore s demokratickými princípmi. Extrémizmus – označuje prejavy a konania vychádzajúce z postojov ideológie.“

V λ: „radikalizácia – rast, stupňovanie nekompromisnosti, nezmieriteľnosti, krajnosti extrémizmus – jednanie alebo myšlienky, ktoré sú zásadne odlišné od jednaní a myšlienok väčšiny spoločnosti, neuznávajú hodnoty a zákony.“

V μ: “sú to prejavy vychádzajúce z postojov krajne vyhrotenej, demokratickému systému nepriateľskej ideológie“

V ν: „Radikalizace je proces, při kterém člověk přijímá stále radikálnější názory a

postoje. „Extremismus je chování, kterým jsou prosazovány radikální postoje bez ohledu na mínění většiny, často ilegálními prostředky, nebo nátlakovým jednáním.“

Odpovědi na uzavřený typ otázky zahraničních vězeňských subjektů (věznice Finsko)

1. Question: Do you know what the meaning of radicalization and extremism is ?

V ξ: – V o: „definitely yes“

Přesné znění definice „Radikalizace vs. Extremismus“, zdroj: MV.

„Radikalizací jsou rozuměny změny ideologických postojů člověka směrem k postojům vyhraněným, které vybočují z ústavních norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům. Tyto extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí destruktivně na stávající demokratický systém, včetně aktivit násilného charakteru. Radikalismem rozumíme zastávání těchto vyhraněných ideologických postojů.“

RAN definition:

“The process through which an individual comes to adopt extremist political, social, or religious ideas and aspirations which then serve to reject diversity, tolerance and freedom of choice, and legitimize breaking the rule of law and using violence towards property and people.”

Celkem bylo vyplněno a zpět odesláno 15 dotazníků (8x z SKv+ 5x z CZv + 2x FNv ; 14x na on – line dotazníkové platformě společnosti Survio, 1x formou word. doc). Tabulka níže označuje % vyjádření shody s definičními znaky základního souboru (zdroj: MV – ČR a EUCPN, výše).

- ✓ Koeficient významnosti shody – odpověď se shoduje ve všech posuzovaných kritériích: < 75 – 100% >;
  - ❖ Koeficient významnosti shody < 50 – 75 % >, většinová shoda;
  - Koeficient významnosti shody < 25 – 50 % >, částečná shoda;
  - + Koeficient významnosti shody < 0 – 25 % >; absence základních rozlišovacích znaků

Tabulka 1- intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 1. .

Výběrové odpovědi respondentů:

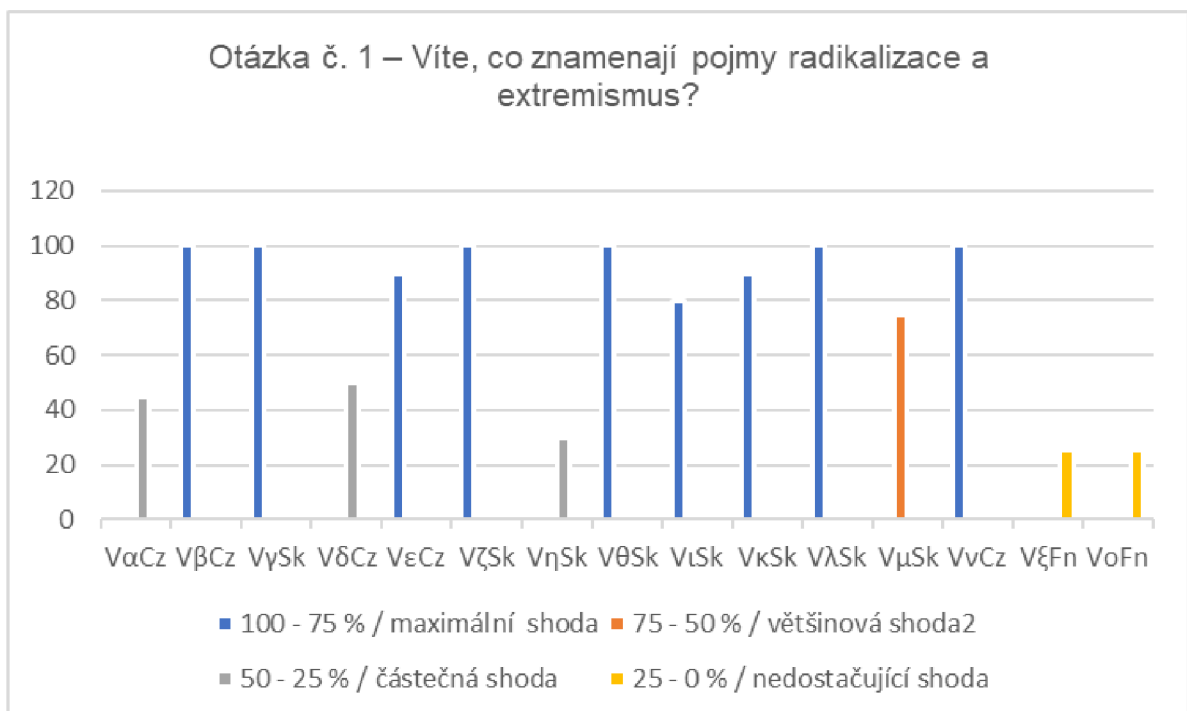
	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
V α			■	
V β	✓			
V γ	✓			
V δ		❖		
V ϵ	•			
V ζ :			■	
V η				■
V θ	✓			
V ι :	✓			
V κ :		❖		
V λ	✓			
V μ		❖		
V ν	•			
V ξ				+
V $\omicron$				+

Kritérium hodnocení výsledů:

- ✓ Respondent uvede všechny rozlišující znaky – **radikalizace je proces**, změna „status quo“, jedinec nebo skupina přejímá postupně radikálnější názory a směřuje k postojům vyhraněným, radikalizace byt' proces změn, se stále nachází v mantinelech zákona, bez ohledu, jakým způsobem a jak daleko se od mainstreamu vzdaluje. **Extremismus** – ideologie, vycházející z některých nebezpečných základů v modifikované podobě politický - (neonacismus, neofašismus, ultrapravice, ultralevice), náboženský (islámský radikalismus – džihád a jeho nejradikálnější formy salafismus, wahabismus), ekologický (ekoterorismus), etnický (národnostní, separatistický), snažící se o odtržení, osamostatnění etnika, zastřešující

- ✓ název pro všechny uvedené „extremismy“ je násilný extremismus. Existují také druhy nenásilného extremismu či spíše aktivismu (environmentální sabotáže – „monkey wrenching“). Extremismus v podobě aktivit destruktivně přímo (násilný extremismus) anebo nepřímo (nenásilný extremismus) útočí na základní hodnoty, garantované Ústavou nebo Listinou ve snaze nahradit demokratické zřízení jiným, zpravidla nedemokratickým. (např. anarchistickým) .
  - ❖ Většinová shoda, převažuje správné hodnocení, definiční znaky se převážně shodují
    - Klíčová charakteristika pojmů vyjadřuje částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující
    - + Nesprávné hodnocení základních definičních znaků, nesprávné rozlišení, nebo je validita hodnocení omezena z důvodu nevhodně zvoleným typem otázky

Graf 1 - % komparace VnCz, VnSk, VnFin - Víte, co znamenají pojmy radikalizace a extremismus?

Komparace: 1.) komparace odpovědí výběrového souboru VnCz, VnSK a VnFin vs referenční objekt (teoretický základ definice MV / RAN), 2.) mezi věznicemi jednoho státu, 2.) mezistátní komparace. Z celkového počtu získaných odpovědí

(15) 2 respondenti z českých věznic: VβCz, VvCz, naplnili beze zbytku zadaná kritéria dle definice radikalizace a extremismu MV v intervalu 75 – 100 % v porovnání se 4 respondenty z věznic na Slovensku: VγSk, VζSk, VθSk, VλSk. Shodu 90 % prokázali po jednom respondent z české věznice (VεCz), a z věznice na Slovensku (VκSk). Z hlediska významnosti počtu dosahovaných intervalů v rámci hodnocení jednotlivých odpovědí v rámci jedné věznice vůči referenčnímu objektu a mezistátní komparace lze usuzovat, že v hodnocení získali lepší skóre na zadanou otázku respondenti ze slovenských ústavů. V případě respondentů z finských věznic bylo hodnocení třeba oddělit z důvodu uzavřeně koncipované otázky.

Vzhledem k H1 „NEPRAVDA“

Otázka č. 2: Otázka – V čem spočívá hlavní rozdíl mezi těmito pojmy?:

Výběrové odpovědi respondentů:

Vα: „Jde o fakt, kdy radikální člověk je ještě „demokrat“, sic se pohybuje na hraně. Kdežto extrémista je již za hranicí.“

Vβ: „extrémizmus je proces, radikalizácia je už výsledok“

Vγ „Radikalizácia je proces tvoriaceho sa presvedčenia Extrémizmus jeho výsledkom správania sa na základě týchto presvedčení.“

V δ: „Radikalismus není extremismus, ale může v něj vyústit.“

V ε: „radikalizace je proces, který může skončit extremismem“

V ζ: „radikalizácia = osvojovanie si hodnôt, extrémizmus = konanie, prejavy..“

V η: „Radikalizácia- proces Extrémizmus - prejav, konanie“

V θ: „Radikalismus môžeme označiť za tzv. šedú zónu prechodu medzi demokratickým a extrémistickým politickým spektrom názorov a postojov. Tieto názory a postoje sa vzdalujú od demokraticky konformného priestoru, no nedosiahli hranice extrémizmu.“

V ι: „vid' vyššie.“

V κ: „v radikalizme sa názory a postoje vzdalujú od demokraticky konformného priestoru, no nedosahujú hranice extrémizmu.“

V λ: „radikalizácia – rast, stupňovanie nekompromisnosti, nezmieriteľnosti, krajnosti, extremismus – jednanie alebo myšlienky, ktoré sú zásadne odlišné od jednaní a myšlienok väčšiny spoločnosti, neuznávajú hodnoty a zákony.“

V μ: "Vyhroceností projevů"

V ν: „Jako radikální lze označit různé názorové proudy, které nemusí být nutně nebezpečné.“ Extremismus vnímám již jako vynucování radikálního postoje, často jakýmikoliv prostředky.“

V ξ: - V ο : definitely yes

Tabulka 2 - intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 2..

Výběrové odpovědi respondentů:

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
V α			■	
V β				+
V γ	✓			
V δ				+
V ε			■	
V ζ:		✓		
V η	✓			
V θ				+
V ι:				+
V κ:				+
V λ		❖		
V μ			■	+
V ν				+
V ξ				+
V ο				+

Kritérium hodnocení výsledů:

- ✓ Respondent uvede všechny rozlišující znaky – **radikalizace je proces**, změna „status quo, **extremismus** – ideologie, antiteze.
- ❖ Většinová shoda, převažuje správné hodnocení, definiční znaky se převážně shodují
  - Klíčová charakteristika pojmů vyjadřuje částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující
  - + Nesprávné hodnocení základních definičních znaků, nesprávné

rozlišení, nebo je validita hodnocení omezena z důvodu nevhodně zvoleným typem otázky, záměna výrazů nebo nepochopení podstaty otázky

Přestože ze statistické analýzy přechozích odpovědí na otázku č. 1 by se dalo usuzovat, že odpovědi na otázku č. 2, budou jeho logickým vyústěním k naplnění co nejvýznamnější intervalové shody z hlediska správného pojetí klíčových markantů, **spočívající v těžišti základního rozlišení – radikalizace – proces, extremismus – antiteze, správné rozlišení významů** se týkalo pouze omezeného množství respondentů, konkrétně ze slovenských vězeňských ústavů: **Vγ, Vζ, Vη**. Z celkového počtu 15 respondentů pak naprostá většina buď zaměnila pojem „radikalizace“ s „radikalismem“ anebo jejich odpověď směřovala ve výsledku jinam. Z převažujícího negativního hodnocení odeslaných odpovědí respondentů je tabulkové zpracování pro přehlednost dostačující.

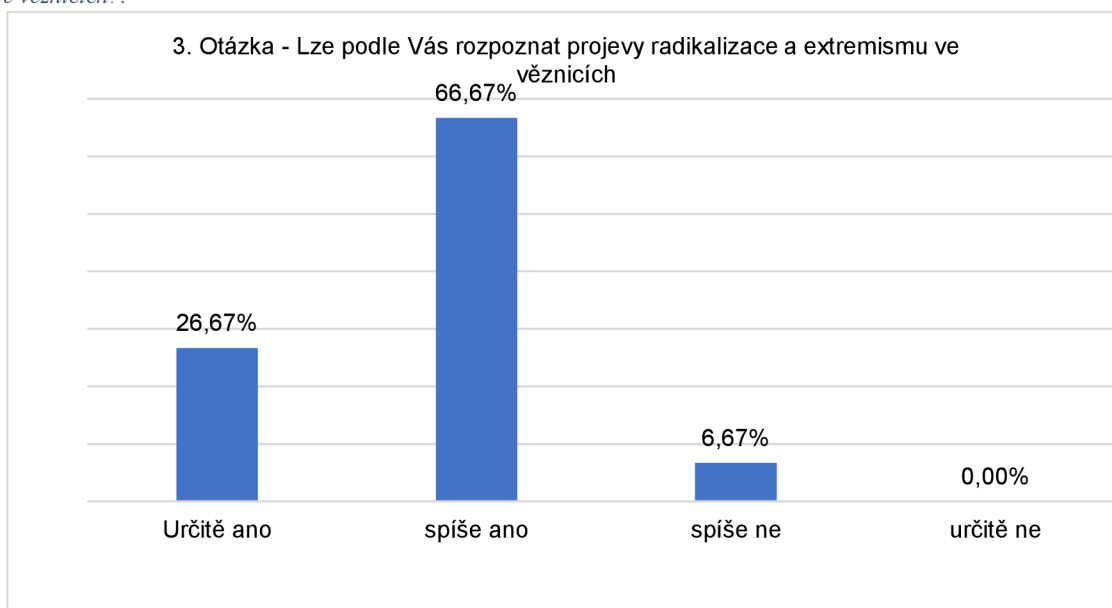
Vzhledem k H1 “NEPRAVDA”.

3.Otázka – Lze podle Vás rozpoznat projevy radikalizace a extremismu ve věznicích?

Záměrně koncipovaný typ uzavřené otázky nabízel 4 výběrové možnosti – **určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne** a měl ověřit výsledek předchozích 2 otázek. Nejednalo se tedy o vzájemnou komparaci, ale o ověření pravdivosti předcházejících odpovědí na zadané otázky č. 1 a č. 2.

Z celkového počtu dotázaných respondentů se 27% vyjádřilo, že projevy radikalizace a extremismu lze ve vězeňských zařízeních s určitostí bezpečně rozpoznat. 67% respondentů v českých, slovenských a finských nápravných zařízeních označilo odpověď jako spíše ano, 1 respondent odpověděl, že spíše nelze. Žádný z dotázaných respondentů v dotazníku neoznačil odpověď určitě ne. V návaznosti na počet nesprávných odpovědí v otázce č. 2, jsou tyto odpovědi respondentů zajímavým zjištěním a dokládají určitou míru variability ve výkladu a chápání pojmů radikalizace a extremismu v mezistátním srovnání a ve vztahu k H1 nelze ověřit tento typ uzavřené otázky.

Graf 2 - % komparace výběrových odpovědí na otázku č. 3 Lze podle Vás rozpoznat projevy radikalizace a extremismu ve věznicích?.

4. Otázka – Co je podle Vašeho názoru hlavním spouštěcím mechanismem radikalizace vězňených osob – tzv. push a pull faktory? Kde nejnázze dochází k radikalizaci vězňů a jaké jsou hlavní "varovné signály"?

„Push – faktory“: strukturální, politické a sociologické; „pull – faktory“ sociálně-kognitivní na úrovni skupiny a osobní faktory – příčiny individuální, psychologické. Každá z těchto úrovní je spojena s různým souborem preventivních opatření a politik, které zase využívají politická, sociálně – ideologická a psychologicko – medicínská řešení. Na makro, mezo a mikro úrovni se používá v zavedených teoretických přístupech k analýze v oblasti politického násilí a v příbuzných oborech, jako jsou například studia kolektivních akcí. Příklady zahrnují např. Kleinmannovo rozlišení mezi faktory na individuální, skupinové a masové úrovni radikalizace a Duncanovo rozlišení mezi vnímanou nespravedlností, identitou, efektivitou, osobností a životními zkušenostmi jako prediktory kolektivního jednání.“⁸⁴

⁸⁴ **VERGANI, Matteo, a další. 2018.** The Three Ps of Radicalization: Push, Pull and Personal. A Systematic Scoping Review of the Scientific Evidence about Radicalization Into Violent Extremism. *Taylor & Francis online*. [Online] 10. September 2018. [Citace: 25. 8 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1057610X.2018.1505686>. ISSN: 1057-610X (Print) 1521-0731 (Online) Journal

- ✓ Koeficient významnosti shody – odpověď se shoduje ve všech posuzovaných kritériích – procentuální rozhraní – 75 – 100%,
  - ❖ Koeficient významnosti shody – procentuální rozhraní – 50 – 75%, většinová shoda,
  - Koeficient významnosti shody – procentuální rozhraní – 25 – 50%, částečná shoda,
    - + Koeficient významnosti shody – procentuální rozhraní méně než 25 %, absence klíčových rozlišovacích znaků.

V α : „Velký podíl na radikalizaci má vývoj osobnosti od dětství. (rodinné poměry a výchova). V celách.“

V β : „Věznice, je prostredie, poskytujúce živnú pôdu podperným názorovým prúdom a ideologickým tendenciám, ktoré v konečnom dôsledku môžu viesť práve k radikalizácii osôb.“

V γ : „určitě pocit izolace, frustrace, stres, šikana.“

V δ : „Spúšť'áče radikalizácie – osobnosť, referenčná skupina, zlá životná situácia. Miesta radikalizácie: cely, spoločenské miestnosti, pracoviská. Varovné signály: tetovania, slovné vyjadrenia, výrazné zmeny správania – napr. zmena jedálnička, komunikácia v listoch.“

V ϵ : „spúšť'áče – nespokojnosť, odlúčenie, pocit ohrozenia, tlak skupiny príp. snaha patriť do skupiny, neschopnosť produktívne tráviť voľný čas, výchova, vek miesta – všade, kde sú spolu a môžu sa ovplyvňovať signály – vzhľad, úprava oblečenia, prístup k iným, prejavy odporu k menšinám“

V ζ : „pasívna forma – táto forma zahŕňa také prejavy, ako rôzne formy únikového správania, podrobovanie a prispôsobovanie sa, vyhýbanie sa alebo znižovanie nárokov, presvedčenie o vlastnej nepotrebnosti až po suicidálne myšlienky; aktívna forma – táto forma zahŕňa také prejavy, ako úmyselné porušovanie právnych predpisov, kriminalitu, účasť na násilných aktivitách až po prejavy v podobe radikalizácie, extrémizmu či terorizmu; kombinovaná forma – táto forma zahŕňa také prejavy, ako nestabilitu v osobnom živote, antinormatívne odklony v správani, problémy v pracovnom živote, osobnom živote a v sociálnom živote.“

V η : „Osobnostní nastavení, nespokojenost, ztráta rodinných vazeb, uzavřenost.“

Varovné signály – četba politicky či nábožensky zaměřené literatury, změna jídelníčku (Halal), uzavřenost, tetování s konkrétními symboly. Zklidnění osobnosti. Přijetí víry.“

Vθ: „Netuším“

Vi: „Nemám s radikalizací zkušenost a projevy ve věznici, kde pracuji se neobjevují.“

Vκ: „Možno odlišnosť názorov a zvykov rôznych kultúr, napr. rómovia, s ktorými musia aj iný spoluodsúdení fungovať v rámci izby, oddielu..“

Vλ: „individuálne, spoločenské, vplyv bezprostredného okolia – sociálne vylúčenie, okruh spoluväzňov podporujúci extrémizmus, zlyhania – pracovné, spoločenské, vzťahové

Vμ: „Hlavným spúšťačom sú jednak faktory, ktoré ovplyvňovali odsúdeného už pred samotným nástupom do výkonu trestu ale následne aj získavane informácie napr. z médií od spoluodsúdených počas výkonu trestu. Varovné signály: zmena správania, chovania, vyjadrovani.“

Vν: „Spouštěcím mechanismem je získání výhody, nebo zařazení se do kolektivu. Na konkrétním oddílu (tam tráví nejvíce času), kde je charizmatická osobnost. Hlavním signálem je změna chování a působení ve skupině.“

Vξ: „It really depends. There's not a one-size-fits-all approach, it varies from case to case. And any manifestations should be observed as a new pattern that differs from the previously observed behavioural patterns. And still, any change does not mean, per se, that an individual could be radicalised (as we need to account for false positives and really try to understand the underlying causes of such change).“

Vo:“cells, unsecured workplace, library, workshops, Schools“

Tabulka 3- intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 4.

Výběrové odpovědi respondentů:

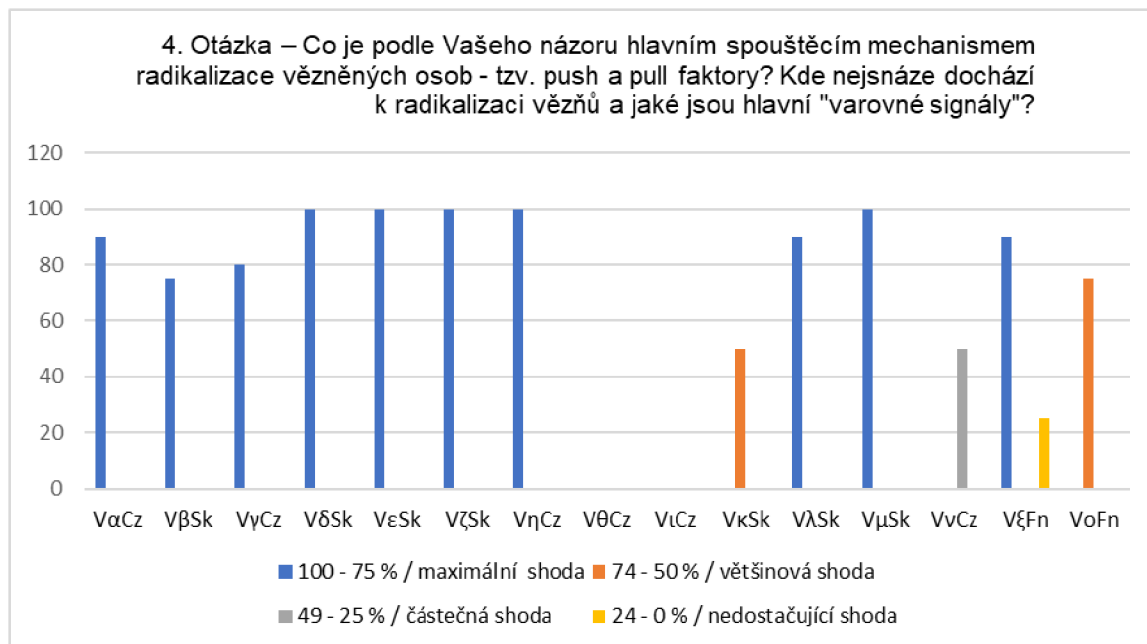
		75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
Vα	✓	✓			
Vβ					+
Vγ	✓	✓			

V δ	✓	✓			
V ε	✓	✓			
V ζ:	✓	✓			
V η	✓	✓			
V θ					+
V ι:					+
V κ:	✓	✓			
V λ	✓	✓			
V μ			❖		
V ν					+
V ξ	✓	✓			
V ο			❖	▪	

Kritérium hodnocení výsledů:

- ✓ Respondent uvede všechny příčiny – **push faktorů**: strukturální, politické, sociologické a **pull faktorů** – příčiny individuální, psychologické zasazené do kolektivního specifického prostředí vězeňské subkultury.
- ❖ Většinová shoda, převažuje správné hodnocení, definiční znaky se převážně shodují.
  - Klíčová charakteristika pojmů vyjadřuje částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující
  - + Nesprávné hodnocení základních definičních znaků, nesprávné rozlišení, nebo je validita hodnocení omezena z důvodu nevhodně zvoleným typem otázky

Graf 1 – % komparace výsledků jednotlivých odpovědí respondentů 3. výběrových souborů na otázku č. 4 na základě % intervalového hodnocení..

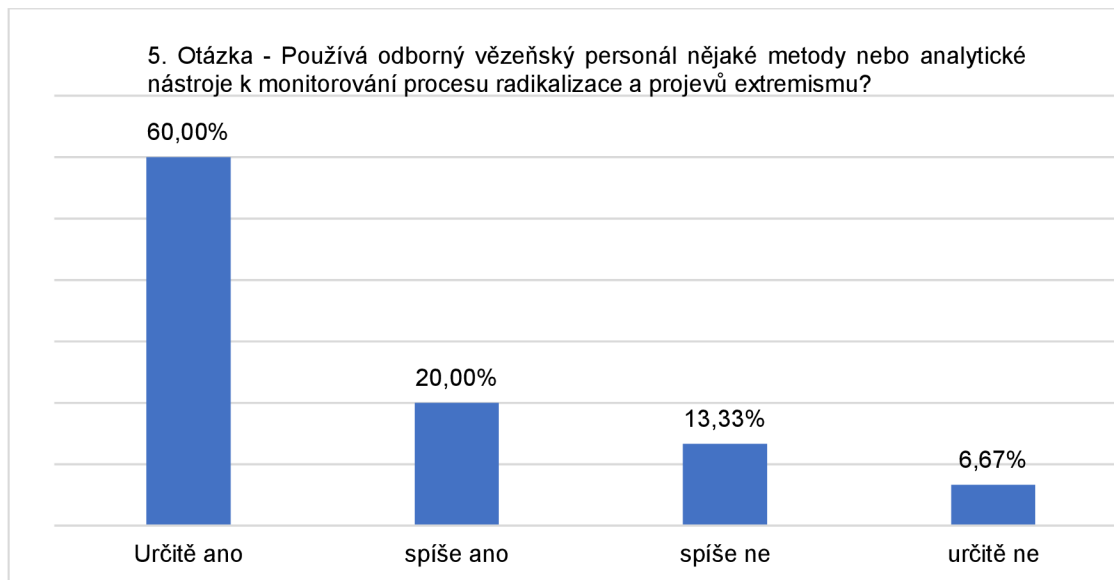
Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 5 respondentů z věznic Vα, Vν, Vκ, Vμ, Vλ se nevíce ve svých odpovědích přiblížilo podstatě příčinných faktorů radikalizace vyjádřené v intervalu 75 – 100 % . Z jejich odpovědí lze dále usuzovat, že tuto problematiku (z praxe, na základě dosaženého vzdělání nebo odbornosti, získaných pravidelným školením – bude upřesněno v další sérii otázek) dostatečně ovládají, a v porovnání s ostatními výběrovými věznicemi, které v 5 případech odpověděly v procentuálním rozhraní většinové shody (Vγ, Vδ, Vε, Vη, Vξ), ve 3 případech v intervalu shody částečné (Vβ, Vο, Vζ) a ve 2 případech odpovědi nebylo možné relevantně hodnotit, protože se se zkoumanými příčinnými faktory ve věznicích neselekaly (Vθ, Vι), lze usuzovat, že dotazovaní respondenti dostatečně chápou příčinné faktory, které by mohly proces radikalizace iniciovat nebo akcelerovat anebo naopak tlumit.

Vzhledem k ověření pravdivosti H1 je z výsledků patrna „NEPRAVDA“.

Otázka č. 5 – Používá odborný vězeňský personál nějaké metody nebo analytické nástroje k monitorování procesu radikalizace a projevů extremismu?

Následující graf poskytuje grafické znázornění výsledků odpovědí.

Graf 4 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 5 z celkového počtu dotázaných

Z celkového počtu dotázaných respondentů (15) 60 % potvrdilo, že při své pracovní činnosti používá k detekci procesu radikalizace nebo manifestace extremismu nějaké analytické nástroje. 20 % respondentů v českých a slovenských nápravných zařízeních označilo odpověď za spíše ano. 13 % dotazovaných se vyslovilo pro spíše ne a 7 % dotázaných respondentů zcela jistě žádné analytické nástroje pro detekci radikalizace a monitoring extremismu nepoužívá.

6. Otázka – Jestli – že jste na předchozí otázku odpověděli kladně, prosím, o které metody se jedná?

Výběrové odpovědi: autentický přepis

V α : „aaa“

V β : „Diagnostický pohovor a Psychologický posudok“.

V γ „Dle spolupráce s kolegyní ve věznici, jde o fakt, že s odsouzenými mluví jak sociální pracovník, tak vychovatel a psycholog. Jde o metodu řízeného profesionálního rozhovoru.“

V δ: „Identifikácia znakov radikalizácie, terorizmu a extrémizmu pri nástupe obvinených do výkonu väzby a odsúdených do výkonu trestu odňatia slobody podľa rozsudkových dát. Venovanie pozornosti tetovaniám, symbolom, náhlym zmenám správania, zmenám vizáže, vykonávaniu rituálov, prejavom rasizmu, záujem o literatúru s extrémistickým obsahom.“

V ε: „monitorovanie osôb, sledovanie ich prejavov a správania sa“

V ζ: „Neodpověděla jsem kladně.“

V η: „Nepracuji ve věznicích, takže to nevím, ale myslím si, že určitě nějaké analytické nástroje používají.“

V θ: „Neuvedím, nemám oprávnenie“

V ι: „Pozorování a rozhovor.“

V κ: „Pravidelne sa vykonávajú prednášky a besedy k uvedenej tematike. Taktiež ods., ktorí už sú zaradený v tabuľkách sa kladie dôraz na sledovanie ich správania a taktiež sa k tomu prispôsobujú programy zaobchádzania počas VTOS.“

V λ: „tabuľka indikátorov radikalizmu, monitorovanie uvedených osôb“

V μ: „Vychádzame z rozsudku výkonu trestu odsúdený za extrémizmus – zameriavame na rizikové faktory, ktoré môžu byť spúšťacím mechanizmom alebo možnou cestou prieniku radikálnych a extrémistických názorov a postojov. Týmito rizikovými faktormi môžu byť najmä návštevy obvinených a odsúdených, telefonovanie, korešpondencia, balíky, eskorty, vychádzky, predvádzanie a podobne. – Tabuľka indikátorov rizikových znakov“

V ν: „Systém analytické identifikace radikalizovaných osob – SAIRO.

Anglická verze otázky:

“Whether your previous respond is yes, please specify which methods are used.

V ξ: There are a lot, and it varies from country to country. VERA-2R (most commonly used), ERG 22+, TRAP 18, DRAVY-3, IR 46... Some countries also use variations of some instruments (adapted to their local contexts) comprising the RRAP, such as IRS and FBOG.

V ο : answer was no

Tabulka 4 - intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 6.

Výběrové odpovědi respondentů:

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
V α				+
V β		❖		
V γ		❖		
V δ		❖		
V ϵ		❖		
V ζ :				+
V η				+
V θ				+
V ι		❖		
V κ :		❖		
V λ		❖		
V μ		▪		
V ν	✓			
V ξ	✓			
V $\omicron$				+

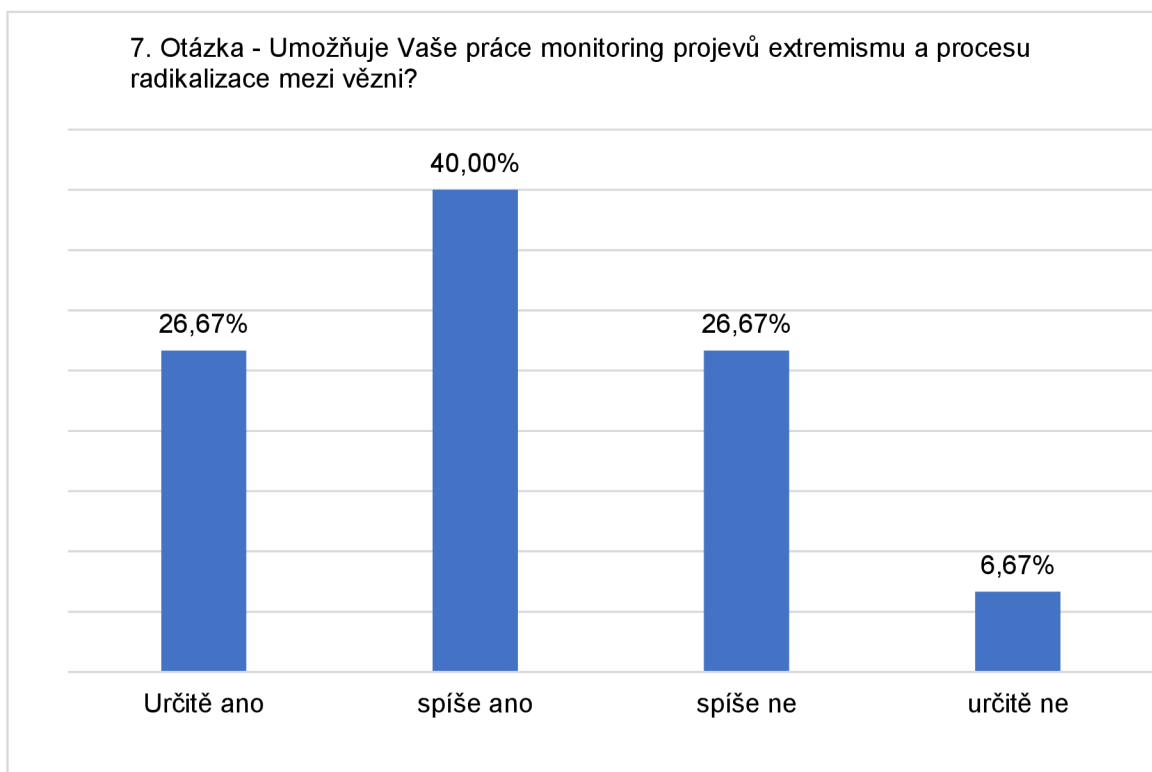
Kritérium hodnocení výsledů:

- ✓ Respondent uvede všechny možnosti dostupných analytických nástrojů, které jsou v dané zemi využívány k detekci např. **SAIRO**, indikátory radikalizace a extremismu, odborný psychologický posudek, diagnostický rozhovor, pozorování behaviorálních a kognitivních změn „narušitelů“ vězeňské subkultury.
  - Většinová shoda - převažuje správný úsudek nebo výběr analytických nástrojů, definiční znaky se převážně shodují.
  - Klíčové analytické nástroje vyjadřují částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující, výběr velmi zúžen
  - + Nesprávné uvedení analytických nástrojů, nebo jejich absence

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) pouze 2 respondenti z věznic V v, V ξ, ve svých odpovědích nejlépe vystihlo podstatu a druh analytického nástroje k monitorování procesu radikalizace a projevů extremismu a zařadilo se do rozhraní 75 – 100 %. Ostatní respondenti mají určité povědomí o možnostech monitoringu (V δ, V ε, V κ, V λ, V μ, V ξ, V ι, V ν, V λ) v podobě řízených diagnostických rozhovorů, psychologických posudků, hodnocení identifikátorů, ale konkrétní analytické nástroje nezmínili a zařadili se do intervalu 50 – 75 % shody. Z odpovědí lze dále usuzovat, že by rozšíření možností využití analytických nástrojů v podmínkách věznic (např. SAIRO) zvláště českým věznicím, v komparaci se slovenskými, které lépe definovaly podstatu analytických nástrojů, „prospělo“. Ve 4 případech odpovědi nebylo možné relevantně hodnotit, s ohledem na absenci analytických nástrojů ve věznicích anebo neznalosti problematiky (V α, V ζ, V η, V θ). Z uvedených důvodů **nelze usuzovat na pravdivost H2**. V tomto případě také z důvodu vysoké variability výsledků nebudou výsledky převedeny do grafického zpracování.

7. Otázka – Umožňuje Vaše práce monitoring projevů extremismu a procesu radikalizace mezi vězni? Výběrové odpovědi z následujícího grafu:

Graf 2 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 7 z celkového počtu dotázaných

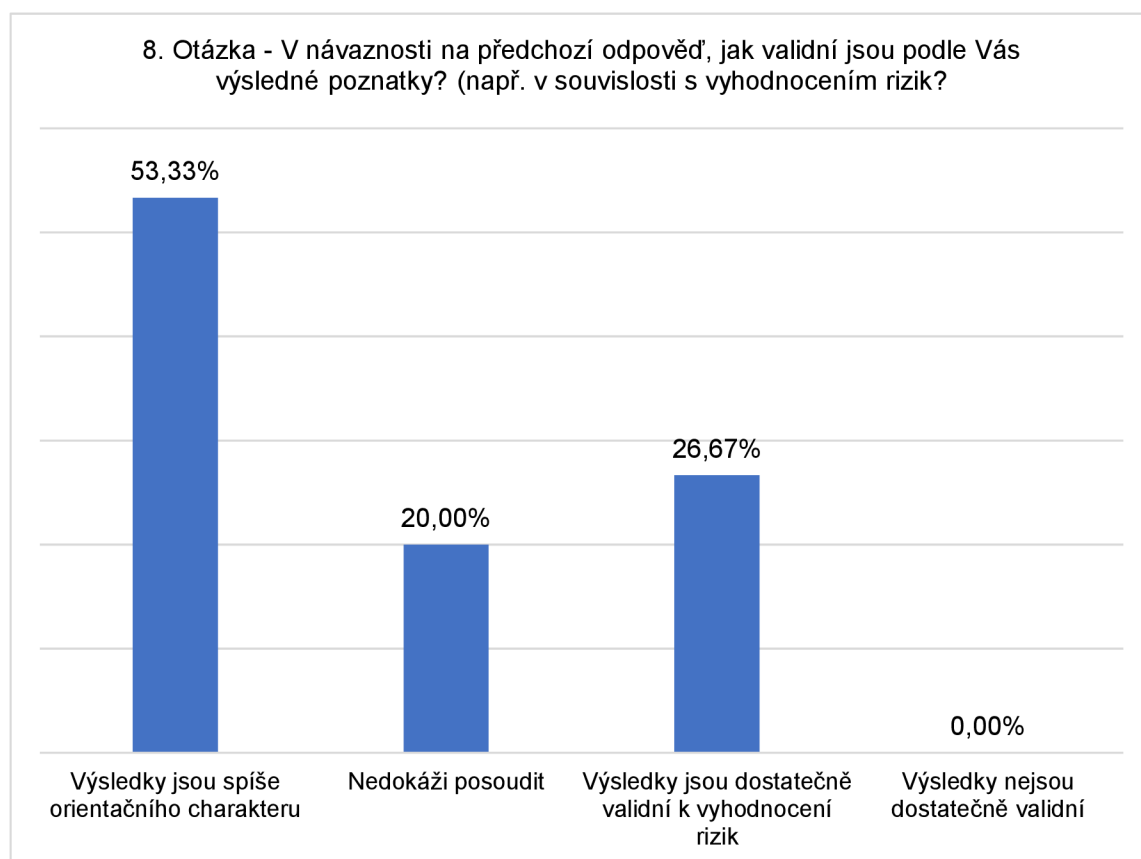

Z celkového počtu dotázaných respondentů (15) 27 % potvrdilo, že jim jejich práce určitě umožňuje monitoring radikalizace a extremismu ve věznicích a celých 40 % respondentů v českých a slovenských nápravných zařízeních označilo za spíše ano. Na nabízenou možnost „určitě ne“ reflektoval pouze 1 (7%) z dotázaných respondentů. V souvislosti s předcházejícími odpověďmi se jedná o zajímavé zjištění, kdy ačkoliv náplň práce umožňuje využít k detekci radikalizace a extremismu analytické nástroje, jen 13% z dotázaných je skutečně využívá.

Ve vztahu k H 2“ PRAVDA“.

8. Otázka – V návaznosti na předchozí odpověď, jak validní jsou podle Vás výsledné poznatky? (např. v souvislosti s vyhodnocením rizik? Výběrové odpovědi respondentů jsou zachyceny v následujícím grafickém zpracování.

Graf 3 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 8 z celkového počtu dotázaných respondentů výběrových souborů

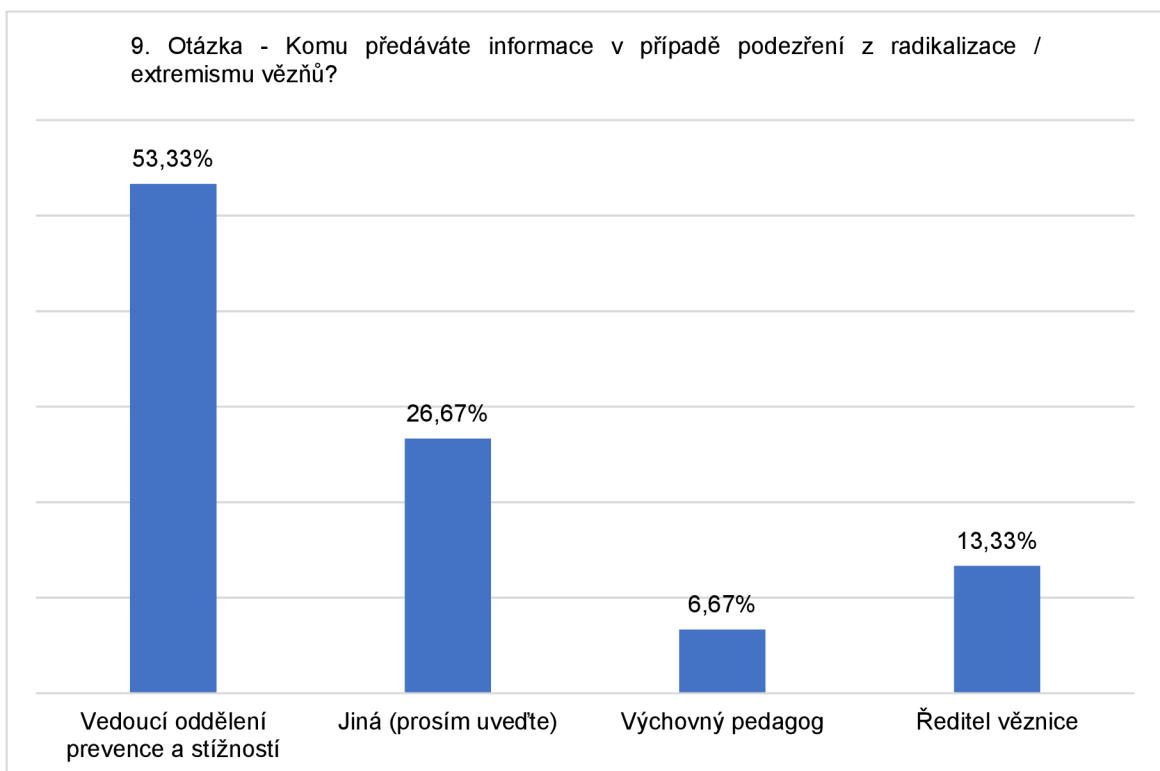

Z celkového počtu dotázaných respondentů (15) 53 % odpovědělo, že výsledky monitoringu procesu radikalizace a projevu extremismu jsou spíše orientačního charakteru, nicméně žádný z celkového počtu dotázaných respondentů nepopřel jejich validitu. 20 % tuto skutečnost nedokáže posoudit, což odpovídá výsledkům z předchozího grafu, protože jim jejich práce neumožňuje využití analytických nástrojů, a „jen“ 27 % z celkového počtu dotázaných se přiklonilo k tomu, že výsledky pro posouzení rizik pomocí analytických nástrojů jsou dostatečně validní.
Ve vztahu k H 2“ PRAVDA“.

9. Otázka – Komu předáváte informace v případě podezření z radikalizace / extremismu vězňů?

Výběrové odpovědi respondentů jsou v absolutních číslech a procentuálně zaznamenány v následujícím grafickém zpracování.

Graf 4 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.9 z celkového počtu dotázaných

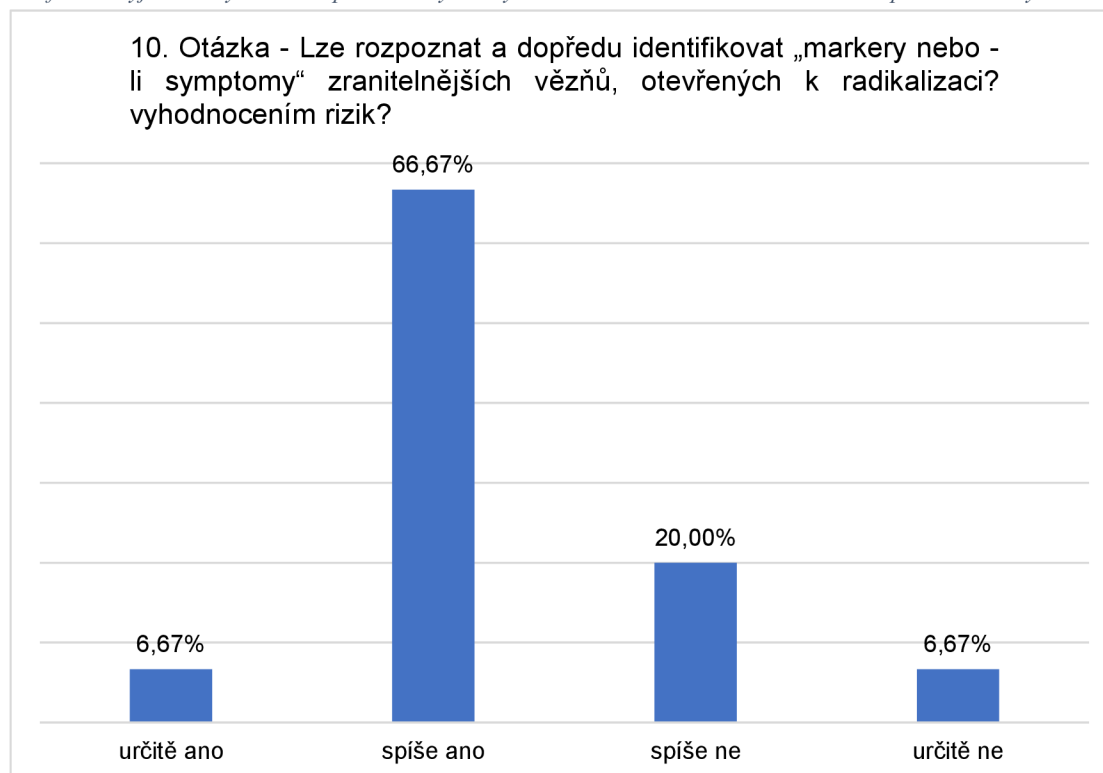
Z celkového počtu dotázaných respondentů 54% předává informace o radikalizovaných vězních vedoucímu oddělení prevence a stížností. 13 % respondentů v českých a slovenských nápravných zařízeních informace předává

řediteli věznic a cca 7 % dotazovaných respondentů výchovnému pedagogovi. 27 % dotázaných předává informace jinému kolegovi, jehož odbornost v dotazníku nebyla upřesněna. Ve vztahu k H3 – efektivita a systém práce s radikalizovanými jedinci, který zohledňuje delegování klíčových informací, týkajících se zajištění bezpečnosti ve věznici nadřízenému služebnímu funkcionáři, **pravdivost H3 potvrzena.**

Otázka č. 10 – Lze rozpoznat a dopředu identifikovat „markery nebo - li symptomy“ zranitelnějších vězňů, otevřených k radikalizaci? Vyhodnocením rizik?

Výběrové odpovědi respondentů jsou v absolutních číslech a procentuálně zaznamenány v následujícím grafu.

Graf 5- % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.10 z celkového počtu dotázaných

Z celkového počtu dotázaných respondentů (15) 67 % potvrdilo, že detekovat a dopředu identifikovat markery radikalizace je možné. S určitostí se tak vyjádřilo ale „pouhých“ 7 % dotázaných z českých a slovenských nápravných zařízení 20% dotazovaných se přiklonilo k názoru, že spíše nelze tyto symptomy rozpoznat a naopak asi 7 % dotázaných respondentů s určitostí tuto možnost potvrdilo.

Z důvodů převažujících pozitivních odpovědí (74%) a v kontextu předchozích lze usuzovat, že analytické nástroje jsou vynikajícím prostředkem k odhalování radikalizace a extremismu vězněných osob za předpokladu, že jsou doplněny dalšími, vědecky, teoreticky a prakticky prokazatelnými metodami (pozorování, psychologický odborný posudek, diagnostika na základě identifikátorů atp.). Odpovědi se týkaly **H 2 . – která byla ověřena jako „ PRAVDA“**.

11. Otázka – Jestliže je Vaše odpověď na předchozí otázku ano, jaké jsou povahy? Výběrové odpovědi symptomů radikalizace a extremismu jsou následující:

V α : „Lahko ovplyvnil'ny“

V β : „Moje odpověď na otázku je spíše ne.“.

V γ : „neexistuje šablóna na radikála či extrémistu - môžu byť latentní aj výstrední, organizovaní aj jednotlivci.“.

V δ : „Není to mou náplní práce, ale jedná se o posouzení druhu trestné činnosti, národnost a i druh tetování“.

V ϵ : „tetovania“

V ζ : „tetovanie, kreslenie symbolov, záujem o extrémistickú literatúru, prejavovanie extrémistických názorov na skupinových aktivitách“

V η : „tetovanie, názory“.

V θ : „tetovanie, trestný čin.“

V ι : „Tetování, změna náboženství, verbální projevy.“

V κ : „vid' vyššie.“

V λ : „zmeny správania - vonkajšie znaky - úprava, tetovania - kontakt s rizikovou skupinou alebo jednotlivcom“

V μ : “ změny v chování, jednání, prezentace ods.“

V ν : „není odpověď z důvodu předchozí záporné.**V ξ** : „The provided examples are either too broad (e.g., behavioural changes) or too specific (e.g., tattoos). I would argue that tattoos could be the observable externalisation of behavioural changes, within a 'need to belong' dimension. There are other 'markers of symptoms' (expression which I do not particularly agree with) - let's say, externally observable features - **related to activism, need to belong, perceived self-**

esteem, identity fusion, and societal disconnection that can lead an individual to become more vulnerable to radicalisation (not necessarily radicalised).“

V o : „behavioural changes, change of religion, image, name change“

Tabulka 5- intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 11.

Výběrové odpovědi respondentů:

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
V α			■	
V β				+
V γ	✓			
V δ	✓			
V ϵ		❖		
V ζ :	✓			
V η		❖		
V θ		❖		
V ι	✓			
V κ :				+
V λ	✓			
V μ	✓			
V ν				+
V ξ	✓			
V $\omicron$	✓			

Kritérium hodnocení výsledů:

- ✓ Respondent uvede téměř všechny symptomy, na základě kterých lze rozeznat „warnign signs“ procesu změny a přejímání extremistických názorů.
- ❖ Většinová shoda, převažuje správný výběr definičních znaků.
  - Uvedené symptomy zahrnují částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující
  - + Nesprávné uvedení markerů, nebo jejich neuvedení.

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 8 respondentů z věznic V γ , V δ , V ι , V ζ : V λ , V μ , V ξ . V o ve svých odpovědích nejlépe vystihlo podstatu markerů / symptomů radikalizace a projevů extremismu a svými praktickými zkušenostmi v kombinaci s odborností a vzděláváním naplnili interval, odpovídající shodě 75 – 100 %. 3 respondenti (V ϵ , V η , V θ) odpověděli v souladu s teoretickým i praktickým poznáním taktéž, a jejich odpovědi lze zařadit do 2. intervalu 50 - 75 % většinové shody.

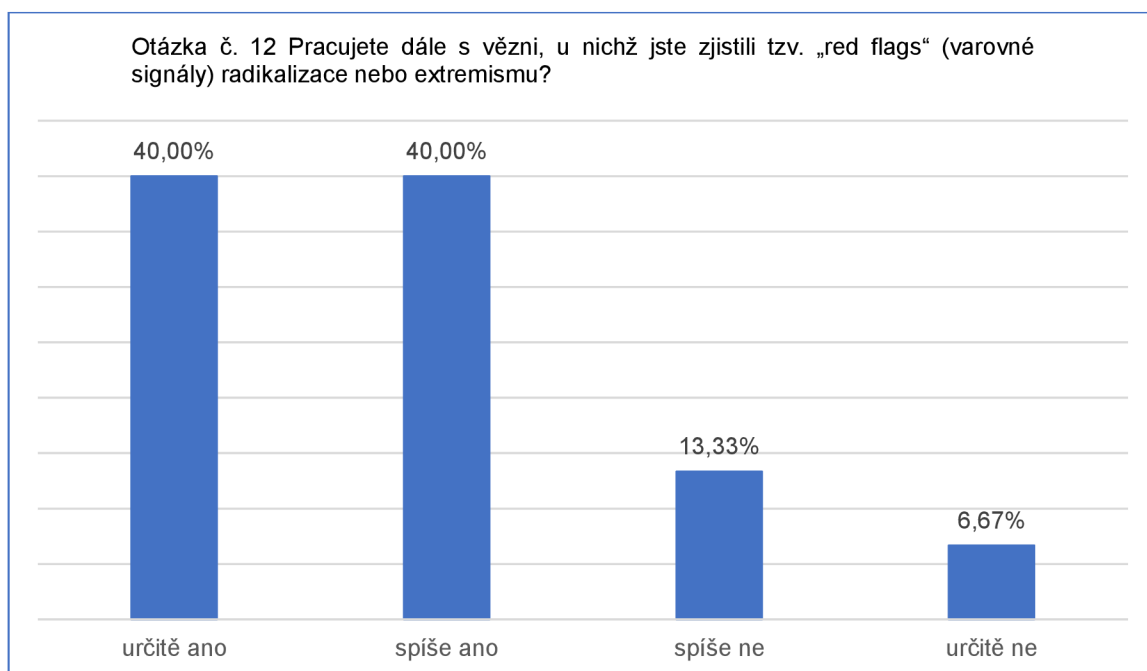
Z jejich odpovědí lze dále usuzovat, že tuto problematiku dostatečně ovládají, a v porovnání s ostatními výběrovými věznicemi, které v 1 případě odpověděly v procentuálním rozhraní částečné shody (V α), a ve 3 případech (V β , V κ ., V ν) v intervalu, kde odpovědi nebylo možné relevantně hodnotit, protože se respondenti se zkoumanými symptomy / markery radikalizace ve věznicích „vůbec“ (?) nesetkali. Velmi zajímavou odpověď poskytuje respondent finské věznice , interpretací volného překladu autorky.

*„Uvedené příklady jsou buď příliš široké (např. změny chování), nebo příliš specifické (např. tetování). Já bych řekl, že tetování by mohlo být pozorovatelnou externalizací změn chování v rámci dimenze „potřeby sounáležitosti“. Existují i jiné „markery symptomů“ (s nimiž nijak zásadně nesouhlasím) - řekněme vnějškově pozorovatelné znaky - související s aktivismem, potřebou sounáležitosti, vnímaným sebevědomím, splýváním identit a asociací, které mohou vést k tomu, že se jedinec stane zranitelnějším vůči radikalizaci (nikoli nutně radikalizovaným). Z důvodu vysoké variability odpovědí na zadané otázky je zvolený způsob tabulkového zpracování pro **komparaci výběrových souborů a ověření pravdivosti hypotézy H2 dostatečně přehledný bez grafického zpracování odpovědí.***

Otázka č. 12 – Pracujete dále s vězni, u nichž jste zjistili tzv. „red flags“ (varovné signály) radikalizace nebo extremismu?

Výběrové odpovědi respondentů jsou v absolutních číslech a procentuálně zaznamenány v tabulce a následně převedeny do grafického zpracování.

Graf 6 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.12 z celkového počtu dotázaných, komparace

Z celkového počtu dotázaných respondentů (15) 80 % potvrdilo, že poté, co zjistí, že existuje důvodné podezření že vězeň prochází procesem radikalizace, s touto skutečností dále pracují. 13 % dotázaných respondentů se nicméně vyjádřilo negativně s tím, že v jejich věznicích se s radikalizovanými jedinci, s extremistickým potenciálem dále nepracuje, což je relativně zanedbatelný údaj, nicméně vzhledem k hrozbě, kterou každý jeden radikalizovaný jedinec může po

propuštění představovat pro společnost, pokud projde všemi fázemi radikalizace a naplní skutkovou podstatu trestného činu v podobě např. teroristického útoku, informace zásadní. Z **důvodu zanedbatelné negativní reakce lze pravdivost H2 potvrdit.**

Otázka č. 13 – Jestliže je Vaše odpověď na předchozí otázku kladná, jaká je forma další spolupráce s vězni? (např. kurzy sebeovládání, založené na potírání násilí atp.)Výběrové odpovědi:

Vα: „Kurz modul osobnost nebo 3Z.“

Vβ: „Môžu byť navrhnutí do vhodných skupinových foriem zaobchádzania.“

Vγ „Nastaviť odsúdenému program zaobchádzania účelom vytvorenia vyššej miery sebadisciplíny, sebakontroly, podporovať kritickú sebareflexiu a zodpovednosť za vlastné správanie“.

V δ: „pohovory, zapájanie do rôznych aktivít“.

V ε: „Pohovory, zaradenie do skupín.“

V v: „Postupne zvyšovať toleranciu na vzťahovú záťaž, podporovať adekvátne pozitívne vzťahové väzby, ktoré sa jej podarí nadviazať a udržať -Eliminovať extrémistické názory, postoje a presvedčenia edukatívnym pôsobením, v prípade potreby aj DT - Zvyšovať empatiu a prosociálne formy správania. - Prísne obmedzovať propagáciu extrémistických názorov, zabrániť ich šíreniu, alebo podnecovaniu k nenávisti druhých odsúdených na oddiele voči odsúdeným inej národnej, kultúrnej či náboženskej príslušnosti. - Vhodné je pracovné zaradenie a zvyšovanie sebakontroly. - zaradiť do vhodného programu založeného na boji proti násiliu - zvyšovať

právne povedomie vo vzťahu k demokratickým princípom“

V η: „Pracuji jako sociální pracovnice, musím pracovat s každým“.

V ξ: –

V θ: „Prednášky a besedy k danej problematike ako aj konkrétne ciele v programoch zaobchádzania u daných ods.“

V ι: „Prednášky, besedy“

V κ: „Větší pozornost a předkládaná témata. Aby bylo patrné, jakým směrem radikalizace šla – doleva, doprava, nábožensky

V λ : „Z pohledu mé pracovní činnosti je to zvýšený monitoring osoby a informování odborných zaměstnanců pro směřování odborného zacházení.“

V μ : „vím, že tam nějaké kurzy pro odsouzené mají“

V o : „self management“

V ζ :“I do not work directly with individuals, but rather with professionals that work with them.“

Tabulka 6 - intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 13

Výběrové odpovědi respondentů:

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
Vα				+
Vβ			■	
Vγ	✓			
Vδ		❖		
Vε		❖		
Vζ:		❖		
Vη		❖		
Vθ	✓			
Vι	✓			
Vκ:	✓			
Vλ	✓			
Vμ			■	
Vν	✓			
Vξ				+
Vο				+

Kritérium hodnocení výsledů:

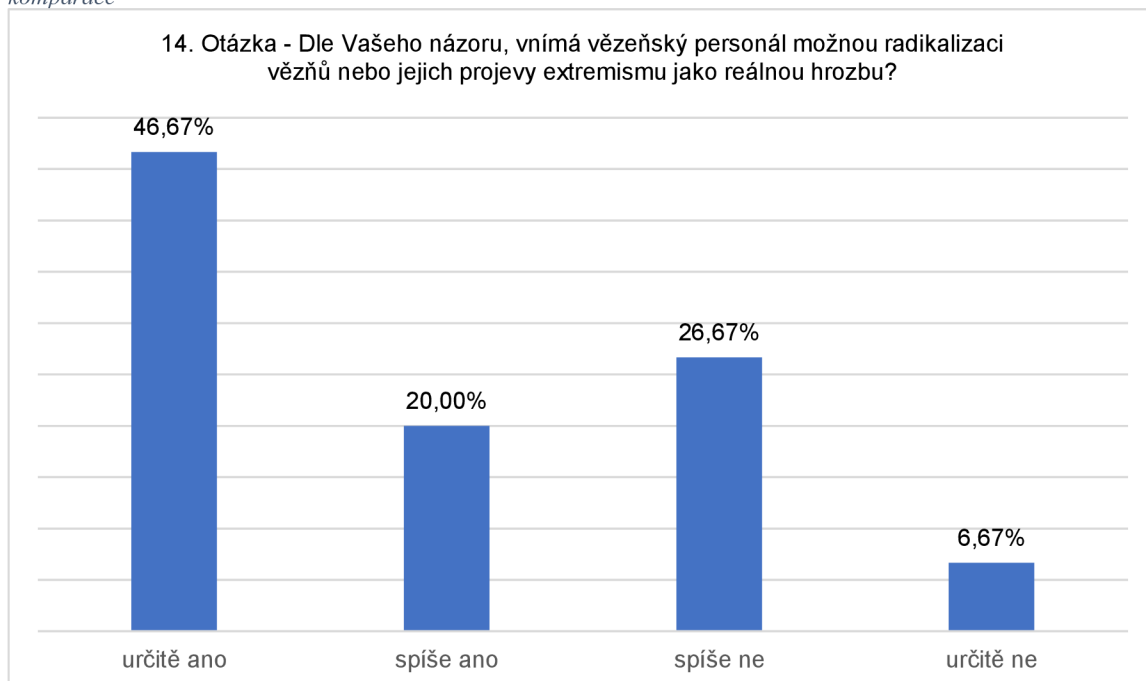
- ❖ Respondent uvede téměř všechny možnosti a formy spolupráce mezi vězni a odborným vězeňským personálem – např. programy zacházení, standardizované programy, které mají vlastní proces vzniku, pilotování, implementace a valuace práce s psychology, sociálními pracovníky, individuální posouzení na základě projevených markerů včetně pravidelné

- ❖ kontroly a dynamiky vývoje, aby mohl být program nebo přístup včas změněn, a nedošlo k posunu nevhodným směrem. Nesprávné zhodnocení markerů radikalizace u vězně, který radikalizací ve skutečnosti neprochází a jeho zařazení do nesprávného „programu zacházení“ může mít v krajní situaci fatální dopady nejen na dotyčného odsouzeného, ale spoluvězně.
  - ❖ Většinová shoda, převažuje správný nebo téměř ucelený výčet možností, jak z pedagogicko – psychologického hlediska s vězněm pracovat, definiční znaky se převážně shodují.
- Jmenované přístupy značí částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující
  - + Nesprávné uvedení přístupů, nekompetentnost se vyjádřit nebo absence odpovědi.

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 7 respondentů z věznic V γ , V η , V θ , V ι , V κ , V λ , V ν ve svých odpovědích zdůvodnilo a vyjmenovalo všechny podstatné formy navazující spolupráce s potencionálně radikalizovanými jedinci v intervalu 75 – 100 %. Z jejich odpovědí lze dále usuzovat, že tuto problematiku dostatečně profesně i profesionálně ovládají, a v porovnání s ostatními respondenty např. V α , V ξ , V $\omicron$ (interval 0- 25%), jejichž odpovědi byly irelevantní nebo nemohli danou problematiku adekvátně posoudit (V β , V μ) tj. uvedli všechny podstatné formy a smysl navazující spolupráce. V případě většinové shody (V δ , V ϵ , V ζ V η) shodně kvitují význam a zavedení „Programů zacházení“ a úlohu sociálního pracovníka. Z uvedených důvodů je tedy **pravdivost H2 ověřena**.

Otázka č. 14 – Dle Vašeho názoru, vnímá vězeňský personál možnou radikalizaci vězňů nebo jejich projevy extremismu jako reálnou hrozbu? Výběrové odpovědi:

Graf 7- % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.14 z celkového počtu dotázaných, komparace

Z celkového počtu dotázaných respondentů (15) 47 % potvrdilo, že radikalizace, ve věznicích a projevy extremismu představují reálnou hrozbu (bude doplněno na základě strukturovaného rozhovoru s ředitelem věznice konkrétně v čem). 20 % dotázaných respondentů se vyjádřilo, že spíše ano. Proces radikalizace a projevy extremismu jsou tabu v konotacích s reálnou hrozbou pro cca 7% respondentů a 27% z dotázaných se vyslovilo spíše negativně. Vzhledem k nadpolovičnímu zastoupení, s ohledem na předchozí odpovědi, týkající se významu přístupu k monitorování procesu radikalizace a projevů extremismu – **Ize pravdivost H1 potvrdit.**

Otázka č. 15 – Otázka - Pokud ano, prosím stručně definujte, proč a o jaké hrozby se může jednat

Výběrové odpovědi:

V α : „aaa“

V β : „Hrozba k nekontrolovatelnému správaniu“

V γ : „môže dôjsť k vzbure“.

V δ : „možnosť vzbury, verbálne/fyzické konflikty, šírenie myšlienok po prepustení“

V ϵ : „Národnostní problémy. Sexuální orientace.“

V ν : „násilie, porušovanie základných ľudských práv - šírenie extrémizmu v radoch odsúdených“

V η : „Není to můj obor“

V ξ : Opět se pouze domnívám, že to zaměstnanci věznice vnímají. Jako hrozbu vidím třeba možnost vzpoury nebo protestů.

V θ : „ponižovanie ľudských práv u iných odsúdených.“

V ι : „Problém ovlivnění dalších vězňů, vliv na plnění svých povinností. Extrémisté mají často tendence své názory šířit a hledat následovníky. Proto je hrozba zcela reálná.“

V κ : „vid' vyššie“

V λ : „Rizikom je ďalšie šírenie týchto názorov a postojov, taktiež násilné trestné činy namierené proti vybraným skupinám.“

V μ : „Bezpečnostní hrozby se řeší u všech vězňených osob.“

V $\omicron$: „rather, fear of the incomprehensible“ **V ζ** : “-

Tabulka 7 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 15, komparace

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
V α				+
V β	✓			
V γ	✓			

V δ	✓			
V ε	✓			
V ζ:				+
V η				+
V θ	✓			
V ι	✓			
V κ:				+
V λ	✓			
V μ			+	
V ν		❖		
V ξ		❖		
V ο		❖		

Kritérium hodnocení výsledů:

- ✓ Respondent vystihne komplexně v čem konkrétně vidí hrozbu radikalizace a extremismu..
- ❖ Většinová shoda, převažuje správný nebo téměř ucelený názor v komparaci s dosavadními praktickými a teoretickými poznatky (školení), koncepce, které jsou z hlediska zachování bezpečnosti ve věznicích v kontextu radikalizace a extremismu zásadní.
  - Jmenované přístupy značí částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující.
  - + Nesprávná konkretizace hrozby, nekompetentnost se vyjádřit nebo absence odpovědi.

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 7 respondentů z věznic: V β, V γ, V δ, V ε, V θ, V ι, V λ ve svých odpovědích jasně a stručně vyjádřilo podstatu konkrétní hrozby v intervalu 75 – 100 % v komparaci s vnitřním řádem věznice, a výkonem trestu odnětí svobody. Respondenti z věznic: V ν, V ξ, V ο se shodli s definičním

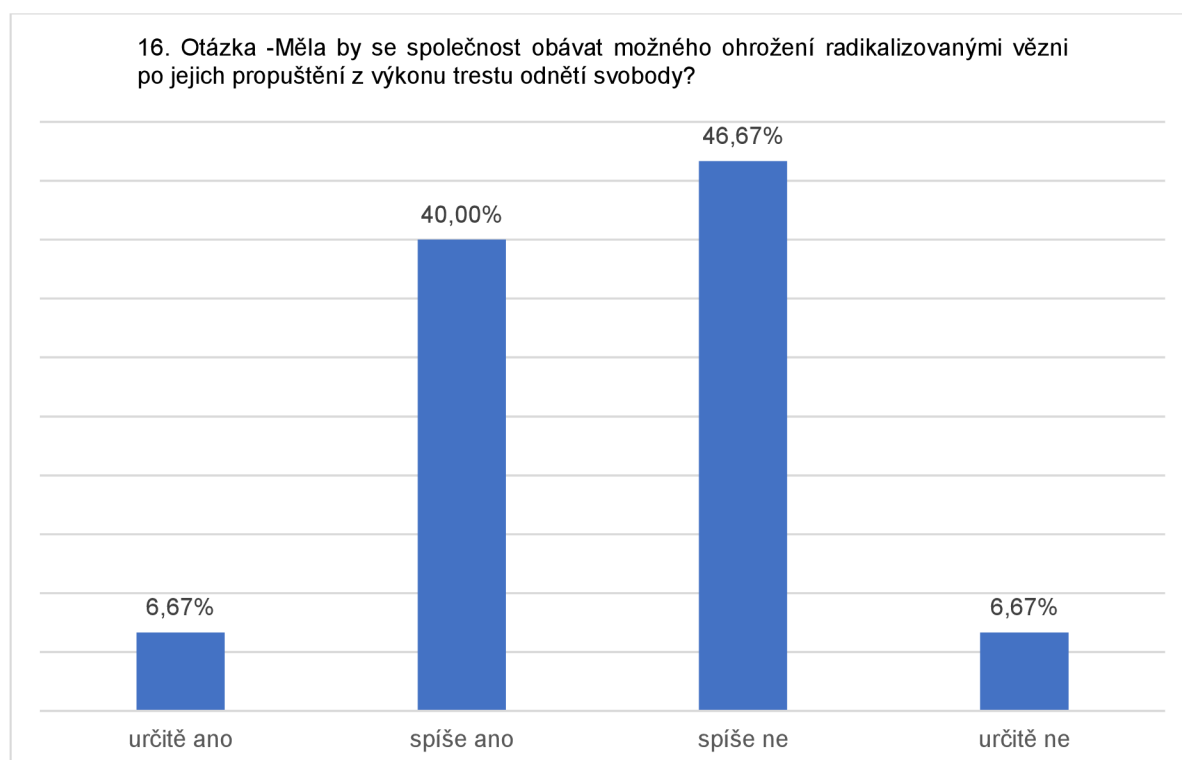

intervalem 50 – 75%, kde v 1 případě uvedl dotazovaný zejména hrozbu v podobě strachu z „nepochopeného“, což je v kontextu bezpečnosti věznic zásadní – viz. odpovědi z intervalu 0 – 25% (V α , V ζ , V η , V κ). Nejen tedy psychický stav vězňů je nutné zkoumat a detekovat z hlediska radikalizace, ale vice versa příslušníků vězeňské služby, neboť se jedná o psychicky a fyzicky velmi náročnou profesi. **H1 potvrzena – riziko vzpoury a násilí.**

16. Otázka – Měla by se společnost obávat možného ohrožení radikalizovanými vězni po jejich propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Výběrové odpovědi:

Graf 8 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.16 z celkového počtu dotázaných, komparace

Z celkového počtu dotázaných respondentů (15) 47 % potvrdilo, že společnost by se spíše neměla obávat možného ohrožení radikalizovanými vězni po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. 40% dotázaných se naopak vyslovilo, že spíše existuje reálné riziko hrozby. Zhruba 7% vnímá radikalizované vězně po propuštění jako zřejmou a jasnou hrozbu pro společnost a stejný počet

respondentů se vyslovil pro určitě ne. Poměr vnímání hrozby radikalizovaných vězňů po propuštění z VTOS je velmi vyrovnaný. Důvody mohou být nejen s rostoucí hrozbou radikalizace ve společnosti obecně, ale i dnes již existující případy v řádu jednotek, kdy vězni, kteří úspěšně prošli specializovanými programy zacházení, spáchali po propuštění teroristický čin. **H1 pravdivost potvrzena.**

17. Otázka - Pokud je Vaše předchozí odpověď kladná, proč? Jakých rizik, podle Vašeho názoru?

Výběrové odpovědi:

V α: „aaa“

V β: -

V γ: „Ačkoli naše země není ráj teroristů, přesto radikální útoky již ČR zaznamenala. Proto to nelze podcenit. Po únoru 2022 a říjnu 2023 je jasné, že obava je daleko větší.“

V δ: „Je samozřejmě otázkou, zda radikalizovaná osoba ve věznici, bude po propuštění na svobodu stále radikalizovaná. Nicméně se domnívám, že je nutné s těmito lidmi dále odborně pracovat.“

V ε: „môže dôjsť aj k ohrozeniu zdravia a života

V v: „Násilné trestné činy, terorizmus.“

V η: „Ne“

V ξ: „Ne“.

V θ: „Odpoveď bola záporná.“

V ι: „organizované zločiny, terorizmus.“

V κ: „ rozšírenie hrozby po návrate domov na ostatné obyvateľstvo (hľadanie a ovplyvňovanie nových členov) - šírenie násilia a prejavov v rozpore s demokratickými princípmi“

V λ: „viď vyššie“

V μ: „xxx, předchozí odpověď byla záporná.“

V o: „The question is erroneously formulated (and we should also have more space to write our justification in Q16), because it seems to be implying that radicalisation is a crime (which it is not - i.e., the crime is terrorism) or a 'bad thing'.

All of us have strong opinions about one topic or another, and for sure I am a radical in one thing or two. An individual can be politically or religiously radicalised and not be a behavioural risk to society (i.e., he/she/they can believe what they want, but they will not act violently to pursue their goals).“

V ζ:“ if is still radicalized, there is a risk“

Tabulka 8 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 17, komparace

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
Vα				+
Vβ				+
Vγ	✓			
Vδ	✓			
Vε	✓			
Vζ:		❖		
Vη				+
Vθ				+
Vι	✓			
Vκ:	✓			
Vλ				+
Vμ				+
Vν	✓			
Vξ				+
Vο	✓			

Kritérium hodnocení výsledů:

- ✓ Respondent vystihne komplexně a konkrétně, v čem „vidí“ hrozbu radikalizovaných vězňů po propuštění z VTOS v případě, že aplikované, „specializované programy a programy zacházení“ nevedou k efektivní a úspěšné „deradikalizaci či alespoň k disengagementu“ ve vězeňských zařízeních.

- ❖ Většinová shoda, převažuje správný nebo téměř ucelený názor v komparaci s dosavadními praktickými a teoretickými poznatky (mediálně známé kauzy o spáchaných teroristických činech osobami, které se ve VTOS radikalizovali).
  - Jmenované přístupy značí částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující.
  - + Nesprávná konkretizace rizika vzniku hrozby (události, která je z bezpečnostního hlediska nepřijatelná pro referenční objekt), nekompetentnost se vyjádřit nebo absence odpovědi.

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 7 respondentů z věznic: V_{γ} , V_{δ} , V_{ϵ} , V_{κ} , V_{ι} , V_{ν} , V_{ω} ve svých odpovědích jasně konkretizovalo rizika v podobě konkrétní hrozby v intervalu 75 – 100 % jako možného teroristického útoku v komparaci s téměř shodným počtem odpovědí respondentů, kteří nevidí téměř žádná rizika hrozby v případě radikalizovaných vězňů, kteří se po propuštění z VTOS snaží resocializovat - interval 0 – 25% (V_{α} , V_{β} , V_{η} , V_{θ} , V_{λ} , V_{μ} , V_{ξ}). Přestože se H1 týká vnímání hrozby a rizik radikalizace ve věznicích, tato otázka otevřela zajímavý diskurz, neboť představuje přímou souvislost, kdy se s přibývajícími incidenty a případy ve světě, týkající se radikalizace vězněných osob v souvislosti s jejich teroristickými útoky po propuštění z VTOS pohled na celou problematiku mění, přestože jde o velmi subjektivní vnímání, a jak dotazník dokazuje, to co, jeden respondent pokládá za hrozbu nebo riziko hrozby (vzniku nepřijatelné události z bezpečnostního hlediska nepřijatelného) jiný jako hrozbu nevnímá. **H1 z výše uvedených důvodů nelze vyvrátit ani potvrdit.**

Otázka č. 18 - Měli by se, podle Vás, vězni během výkonu trestu odnětí svobody dále vzdělávat nebo se requalifikovat?

Výběrové odpovědi:

V_{α} : „ano“

V_{β} : -„Ano“

V_{γ} „ANO“

V δ: „Áno. Rozšírenie možností viesť po prepustení riadny život a byť pre ostatných príkladom.“

V ε „Áno. Väčšina z nich má nižšie vzdelanie a slabú pracovnú kvalifikáciu.

V v: „mali by využiť takúto možnosť“

V η: „určite áno“

V ξ: „Určite áno“

V θ: „Určite áno. Každý sa učí celý život.“

V ι: „Určite ano, nejen rekvalifikovat, ale projít nějakým minimem občanství, kde se jim zopakují základy občanské nauky.“

V κ: „ Určite áno z dôvodu väčšej šance zamestnať sa“

V λ: „Zcela určite měli.“

V μ: „Určite ano, pokud o to stojí. Může to být motivací pro změnu života po propuštění.“

V ο: „Of course.“

V ζ:“ yes, it is a part of readaptation“

Tabulka 9 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 18, komparace

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
Vα		❖		
Vβ		❖		
Vγ		❖		
V δ	✓			
V ε	✓			
V ζ:	✓			
V η		❖		
V θ	✓			
V ι	✓			
V κ:	✓			
V λ		❖		
V μ	✓			
V ν	✓			

V ξ	✓			
V o	✓			

Kritérium hodnocení výsledů:

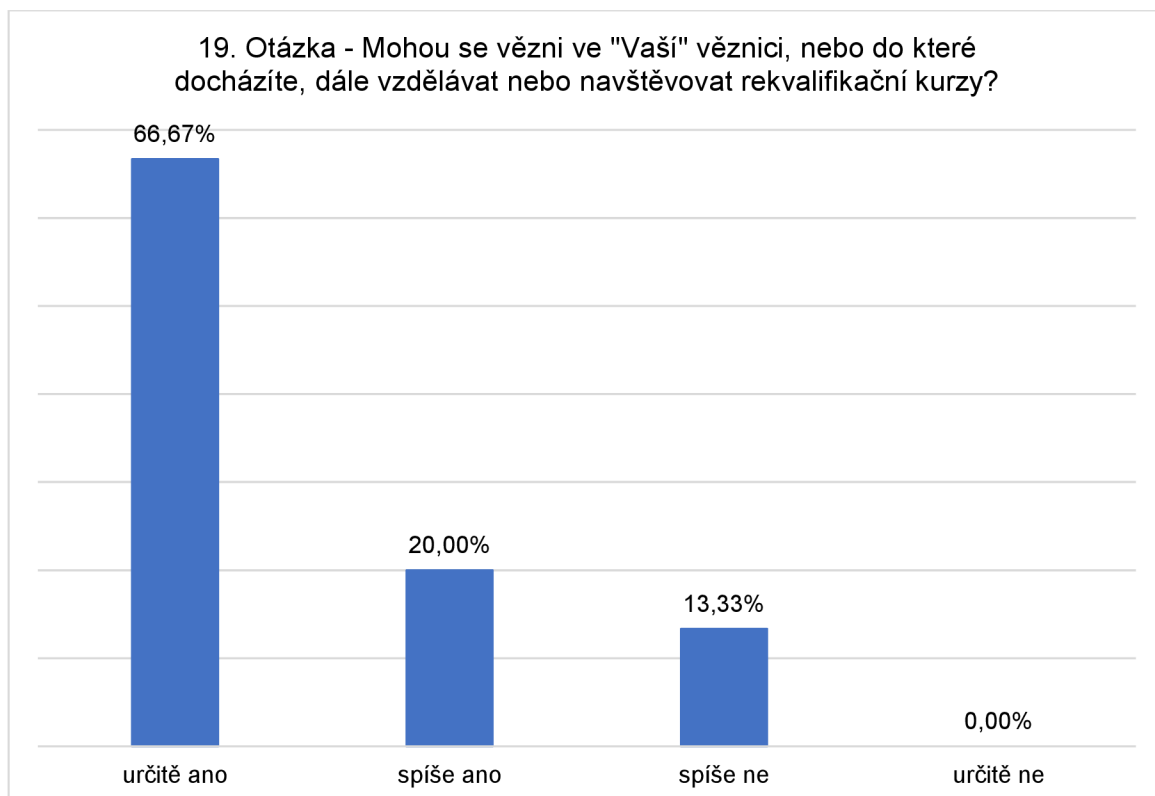
- ✓ Respondent vystihne komplexně a konkrétně, z jakých důvodů podle jeho názoru by se vězni měli vzdělávat nebo se rekvalifikovat ve VTOS.
- ❖ Většinová shoda, převažuje správný nebo téměř ucelený názor v komparaci s dosavadními praktickými a teoretickými poznatky a v souvislosti s programy zacházení.
  - Jmenované přístupy značí částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující.
  - + Nesprávná konkretizace rizika vzniku hrozby (události, která je z bezpečnostního hlediska nepřijatelná pro referenční objekt), nekompetentnost se vyjádřit nebo absence odpovědi.

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 10 respondentů z věznic: V δ, V ε, V ζ, V θ, V ι, V κ, V μ, V ν, V ξ odpovědělo ve shodě s kritérii v intervalu 75 -100 % a také svoji odpověď odůvodnili. Žádná z odpovědí nezasahovala do intervalů 25 - 50 % nebo 0 - 25 % a prakticky se jednalo o komparaci odpovědí odůvodněných (maximální shoda) s většinovou 50 - 75 % (Vα, Vβ, Vγ, Vη, Vλ) – bez odůvodnění, vyslovení vlastního názoru. Tato otázka směřovala k ověření H1, nebo – li zvyšování povědomí o potřebách vězňů v souvislosti se snižováním radikalizačních tendencí a rizik hrozby mimořádné situace v nápravných zařízeních (vzpoury) a vhodná rekvalifikace (motivace, pracovní činnost) zvyšuje šanci na úspěšnost resocializace vězňů po návratu z VTOS., **H1 – pravdivost ověřena.**

19. Otázka – Mohou se vězni ve "Vaší" věznici, nebo do které docházíte, dále vzdělávat nebo navštěvovat rekvalifikační kurzy?

Výběrové odpovědi znázorňuje následující grafické zpracování :

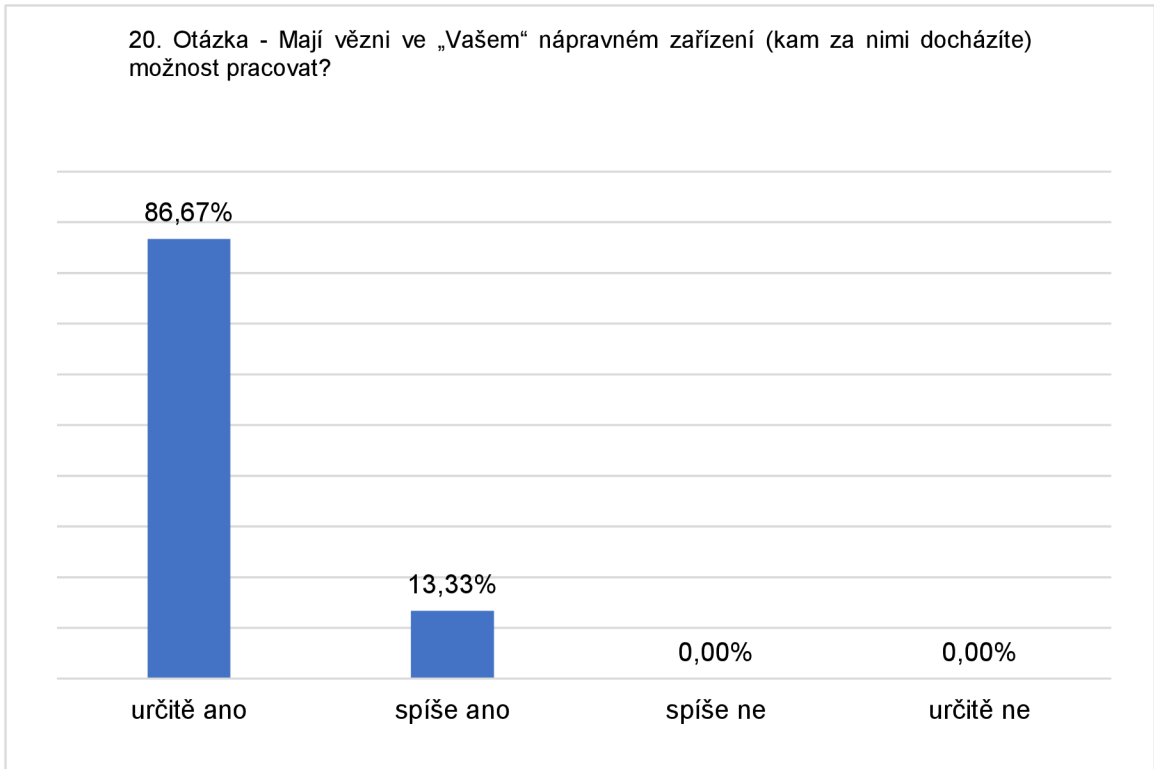
Graf 9 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.19 z celkového počtu dotázaných

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 67% respondentů potvrdilo ve svých odpovědích, že se vězni mohou ve věznicích určitě vzdělávat nebo navštěvovat rekvalifikační kurzy a zařadilo se v intervalu 75 – 100 % nebo spíše ano v intervalu shody 50 – 75 % (ve 20%) odpovědí. Vzdělávání nebo rekvalifikační kurzy posilují pozitivně motivace vězňů vést po propuštění řádný život, nenavázat na kriminální praxi, posiluje šance získat lépe placenou pracovní, a tím eliminuje rizika násilí a možných radikalizačních tendencí. Jen zanedbatelné procento respondentů – cca 13% v této souvislosti uvedlo, že tuto možnost vězni v „jejich“ nápravném zařízení spíše nemají. **H3 lze z výše uvedených důvodů potvrdit.**

20. Otázka – Mají vězni ve „Vašem“ nápravném zařízení (kam za nimi docházíte) možnost pracovat?
Výběrové odpovědi jsou znázorněny v následujícím grafu:

Graf 13 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.20 z celkového počtu dotázaných

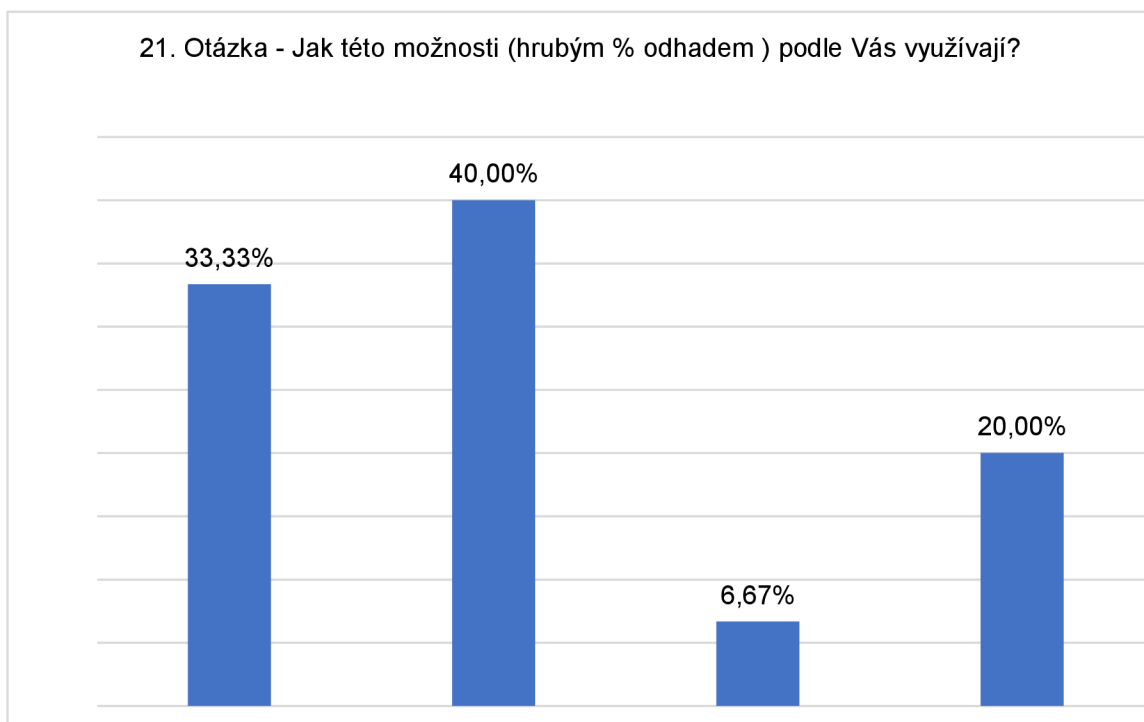
Z celkového počtu získaných odpovědí (15) téměř 90% respondentů potvrdilo ve svých odpovědích, že vězni mohou v „jejich“ věznicích určitě pracovat a zařadilo se v intervalu 75 – 100 % nebo spíše ano v intervalu shody 50 – 75 % (ve 13%). Vzhledem k tomu, že H3 byla zaměřena na systém práce s radikalizovanými jedinci, eliminací pocitů frustrace, deprivace a izolace tím, že mohou ve VTOS pracovat, je z hlediska snižování násilí ve věznicích, recidivy, upevňování režimů spojených s resocializací jedním z nejefektivnějších nástrojů a pravdivost **H3 je v této souvislosti ověřena.**

21. Otázka – Jak této možnosti (hrubým % odhadem) podle Vás využívají?

Výběrové odpovědi znázorňuje následující grafické zpracování :

Graf 14 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.21 z celkového počtu dotázaných

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 33% respondentů odpovědělo, že vězni možnosti pracovat využívají cca z 80 %, 40 % dotázaných účastníků výzkumu odhadlo procentuální zastoupení zaměstnaných vězňů zhruba na 1/2 , 7% dotázaných respondentů odhadlo, že nabídky pracovat využije maximálně 20% a k jinému procentuálnímu odhadu by se přiklonilo 20% dotázaných respondentů.

Z odpovědí respondentů lze dedukovat, že ačkoliv nabídky práce jsou vězňům k dispozici, ve skutečnosti jich využije cca 60% práce schopných vězňů. **Obě republiky shodně kvitují zaměstnávání vězňů jako účinný deradikalizační nástroj, přestože není analytický, s ohledem na podmínky EU lze H2 potvrdit.**

22. Otázka – Jakým způsobem, pokud je to v jeho kompetenci, řeší odborný vězeňský personál konflikty mezi vězni?

Výběrové odpovědi:

V α : „Áno, rieši v rámci zákona a kompetencií“

V β : - „Bez odpovede“

V γ : „Disciplinárnym trestom“

V δ : „Kázeňské tresty, přeřazení na jiný útvar či věznici.“

V ϵ : „Komunikácia, odbremeňujúce pohovory, snaha o tlmenie agresiem, disciplinárne potrestanie.“

V ν : „konkrétně nevím, určitě na to mají nějaké metodické standardy a postupy“

V η : „najskôr pohovormi a upozorneniami alebo disciplinárnymi konaniami“

V ξ : „najskôr prevencia, potom oddelenie väzňov, šetrenie dôkazov, disciplinárne tresty“

V θ : „Nemohu odpovídat.“

V ι : „pedagogickými a psychologickými metódami zaobchádzania, oddelením osôb, prácou s postojmi odsúdených, disciplinárnymi postihmi.“

V κ : „pohovormi, disciplinárnymi trestami“

V λ : „Záleží na typu konfliktu, nebo zda je opakovaný. Řeší se pohovorem nebo přísnějším kázeňským trestem. Přestěhováním ods. na jiný oddíl. Pohovorem odborného pracovníka.“

V μ : „Změnou oddílu nebo i věznice. Ve vážných případech potrestání pachatele.“

V $\omicron$: „N/A.“

V ζ : „cell transitions, isolating, some time group therapy“

Tabulka 10 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 22, komparace

	75 -100 %	50 - 75 %	25 - 50 %	0 - 25 %
V α				
V β				+
V γ				
V δ	✓			

V ε	✓			
V ζ:	✓			
V η	✓			
V θ				+
V ι	✓			
V κ:	✓			
V λ	✓			
V μ	✓			
V ν				
V ξ	✓			
V ο				+

Kritérium hodnocení výsledů:

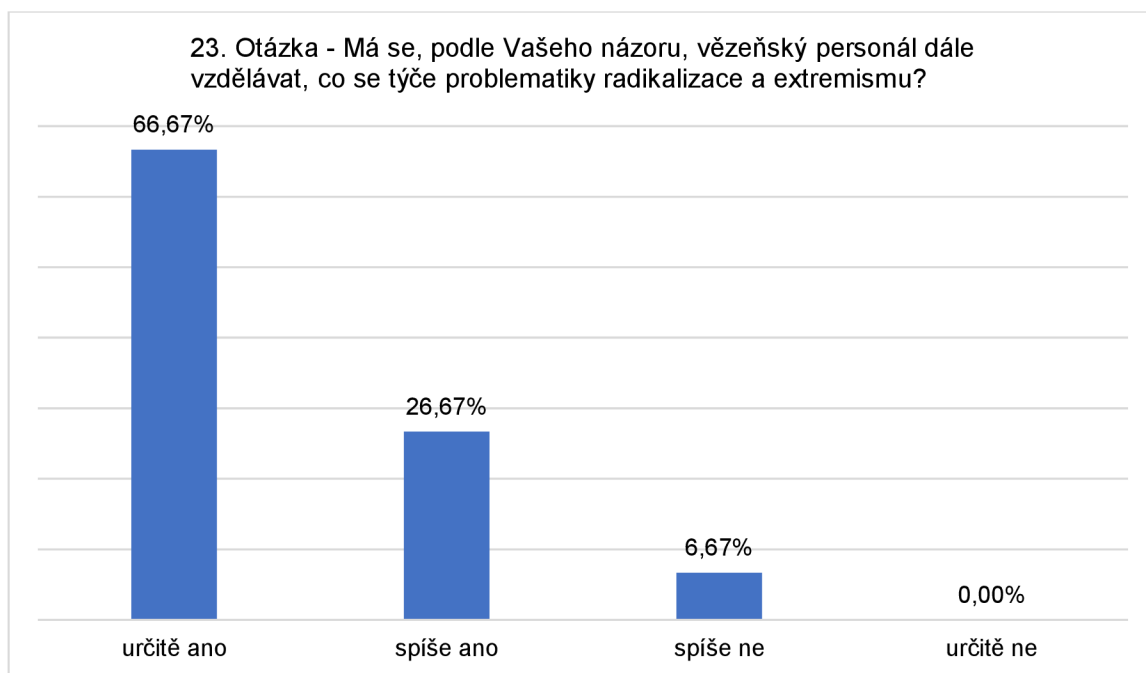
- ✓ Respondent vystihne komplexně a konkrétně způsoby řešení konfliktů mezi vězněnými osobami.
- ❖ Většinová shoda, převažuje správný nebo téměř ucelený přehled možností, jak dané konflikty řešit.
  - Jmenované přístupy k řešení konfliktů značí částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující.
  - + Nesprávná, konkretizace řešení konfliktů nebo jejich absence

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 9 respondentů z věznic: V δ, V ε, V ζ, V η, V ι, V κ, V λ, V μ, V ξ ve svých odpovědích jasně konkretizovalo způsoby a možnosti řešení konfliktů mezi vězněnými osobami v intervalu shody 75 – 100 % . Intervalu shody většinové 50 – 75 % nedosáhl žádný z respondentů a interval 25 – 50%, částečná shoda 2 respondenti (Vα, Vγ). Respondenti Vβ, V θ, V ο byli v tomto hodnocení „diskvalifikováni“, protože na tuto otázku nemohli odpovídat. Přesto je počet odpovědí z hlediska analýzy způsobů řešení konfliktů ve věznicích

otevřenosti k odpovědím a specifikaci ze strany slovenského vězeňského personálu. **Systém práce s radikalizovanými jedinci s ohledem na vzdělávání vězeňského personálu. H3 pravdivost ověřena.**

23. Otázka – Má se, podle Vašeho názoru, vězeňský personál dále vzdělávat, co se týče problematiky radikalizace a extremismu?

Graf 15 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.23 z celkového počtu dotázaných

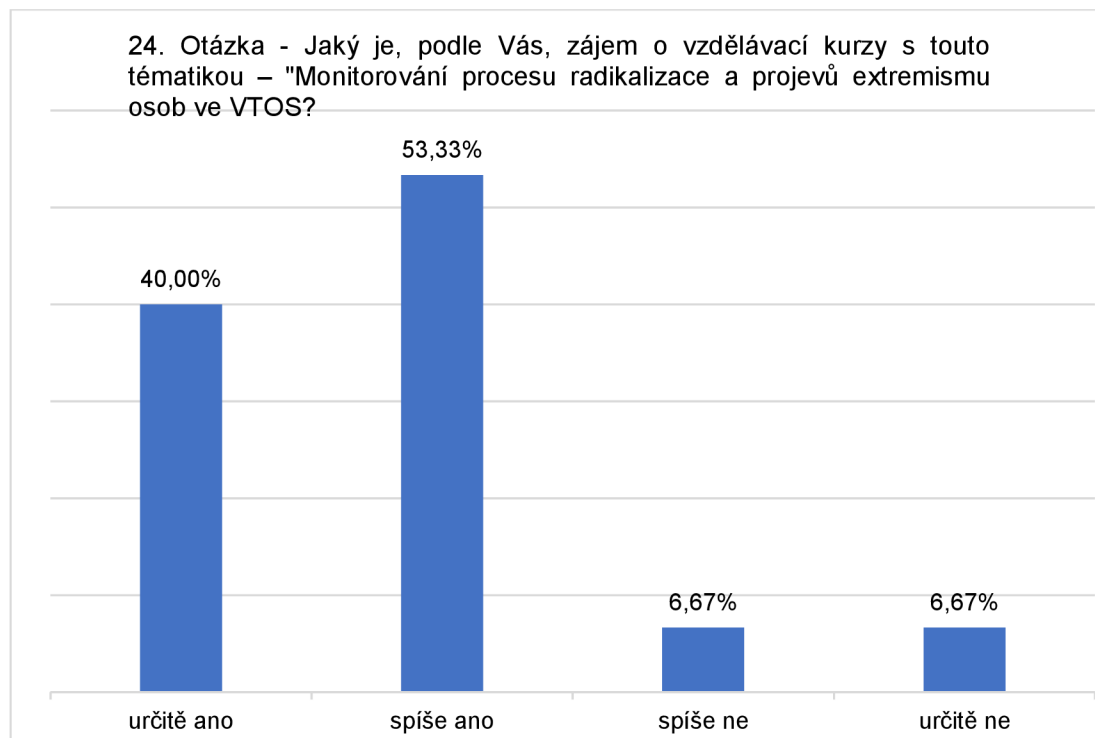

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 68% respondentů odpovědělo, že vězeňský personál by se měl určitě dále vzdělávat v otázkách, týkajících se problematiky radikalizace a extremismu. Asi 27 % z oslovených respondentů vyslovilo názor, že spíše ano. Pouze 1 respondent byl opačného mínění a odpověděl ve smyslu, že vězeňský personál by se v problematice radikalizace a extremismu dále vzdělávat neměl. Z odpovědí respondentů lze dedukovat, že vzhledem k dynamice a kontextu mezinárodního vývoje, kterou hrozba radikalizace a extremismu pro vězeňskou subkulturu představuje nyní v komparaci s potencionálním nárůstem, který bude tato hrozba představovat v budoucnu (provázanost s jinými druhy kriminality (terorismus, organizovaný zločin), s migrací, ozbrojené konflikty je nutné VP dále kontinuálně vzdělávat. **H3/H1 pravdivost ověřena**

24. Otázka – Jaký je, podle Vás, zájem o vzdělávací kurzy s touto tématikou – "Monitorování procesu radikalizace a projevů extremismu osob ve VTOS?"

Výběrové odpovědi znázorňuje následující grafické zpracování :

Graf 16- % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.24 z celkového počtu dotázaných

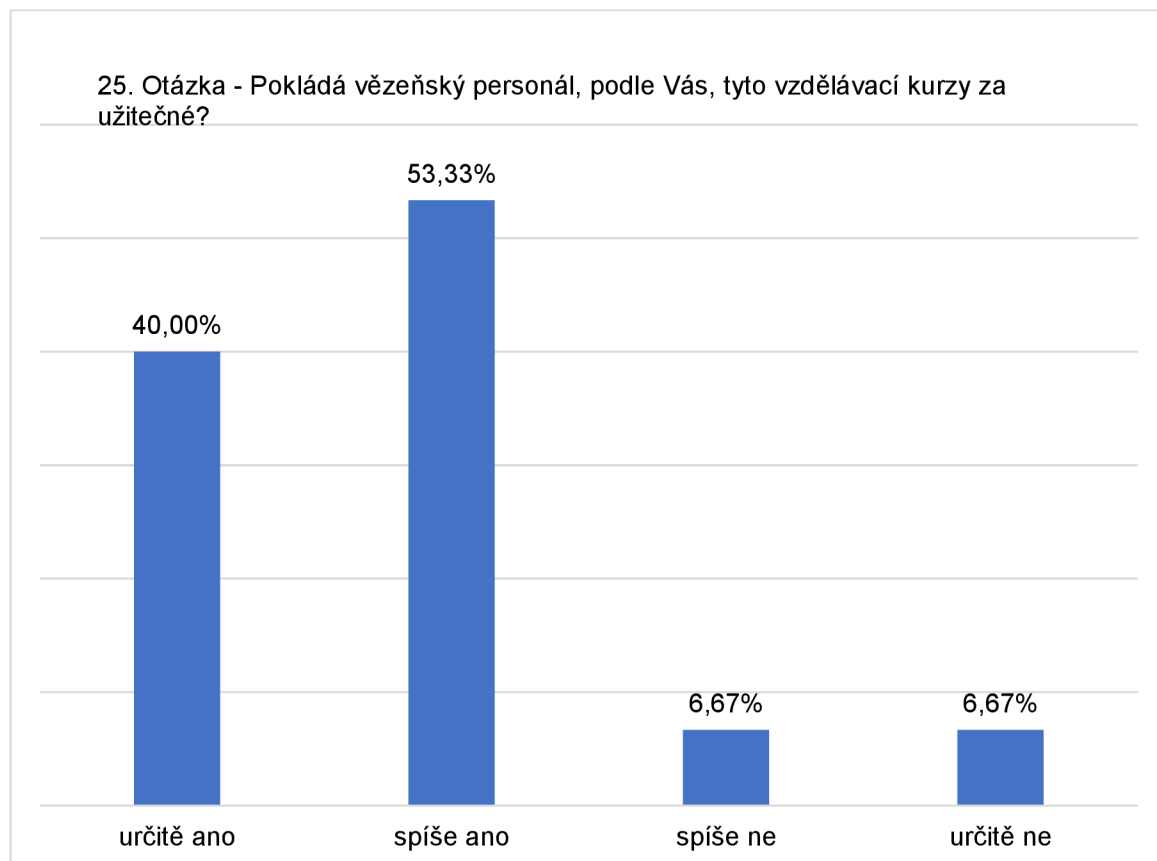

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) asi 53 % dotázaných účastníků výzkumného šetření vyjádřilo názor ve smyslu průměrného zájmu o vzdělávací kurzy s touto tématikou, 33% respondentů pokládá zájem o vzdělávání vězeňského personálu v tomto smyslu za dostačující a asi 13 % respondentů se vyjádřilo ve smyslu nedostačujícího zájmu o vzdělávání vězeňského personálu , zaměřeného na proces radikalizace a projevy extremismu. Žádný z oslovených účastníků nevyslovit názor ve smyslu „zájmu značného.“ Z odpovědí lze usuzovat, na rezervy v systému vzdělávání a zejména motivace k potřebě získávat informace nové na základě tzv. „best practice“ států nejen EU, ale např. Kanady, kde mají s problematikou radikalizace rozsáhlé zkušenosti a metodika, zaměřená na deradikalizaci je v praxi úspěšně ověřena. **H3 pravdivost ověřena.**

25. Otázka – Pokládá vězeňský personál, podle Vás, tyto vzdělávací kurzy za užitečné?

Výběrové odpovědi znázorňuje následující grafické zpracování :

Graf 17 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.25 z celkového počtu dotázaných

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 33% respondentů odpovědělo, že vězni možnosti pracovat využívají cca z 80 %, 40 % dotázaných účastníků výzkumu odhadlo procentuální zastoupení zaměstnaných vězňů zhruba na 1/2 , 7% dotázaných respondentů odhadlo, že nabídky pracovat využije maximálně 20% a k jinému procentuálnímu odhadu by se přiklonilo 20% dotázaných respondentů. Z odpovědí respondentů lze dedukovat, že ačkoliv nabídky práce jsou vězňům k dispozici, ve skutečnosti jich využije cca 60% práce schopných vězňů. **Tyto otázky se vztahovaly k H2 a potvrzují její pravdivost.**

26. Otázka – Dle Vaší předchozí odpovědi a Vašeho názoru, co by se mělo dále zlepšit v tomto ohledu, aby bylo školení více přizpůsobeno praktickým potřebám?

Tabulka 11 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 26 komparace

VÝBĚROVÉ ODPOVĚDI	INTERVAL HODNOCENÍ	
V α : „Vylepšené je to až moc, len odsúdení sú lenivý“	50 -75 %	❖
V β : „Větší starost o další vzdělávání pracovníků“.	50 - 75 %	❖
V γ „uvedené školenie nepoznám, nebolo mi ponúknuté, je možné, že by bol z mojej strany oň záujem“	0 - 25 %	■
V δ : „to bohužel nedokážu posoudit“.	0 - 25 %	■
V ϵ : „Problém je finanční otázka“	50 -75 %	❖
V ζ : „praktické příklady, ukázky fungující praxe“	75 – 100%	✓
V η : „Více praktických případů.“.	75 – 100%	✓
V θ : „Praktické příklady z praxe..“	75 – 100%	✓
V ι : „praktické příklady, ukázky fungující praxe.“	75 – 100%	✓
V κ : „na konkrétnych reálnych príkladoch	75 – 100%	✓
V λ : „Měly by ho dělat odborníci.“	25 -50 %	■
V μ : “ Je dostatočná..“	25 -50 %	■
V ν : „Bez odpovede.“	0 - 25 %	■
V ξ : „Adapted to the local setting, continuously updating the course according to the latest findings/trends.“	75 -100 %	✓
V $\omicron$: „tailor made courses	25 -50 %	✓

Kritéria hodnocení a závěr:

- ✓ Respondent maximalizuje konkrétní odpovědi, jak by podle jeho názoru měly být výukové materiály efektivněji koncipovány (metodicky) s ohledem na praktické použití.
- ❖ Většinová shoda, převažuje správný nebo téměř ucelený názor v komparaci s dosavadními praktickými a teoretickými poznatky a v souvislosti se zavedenou metodikou.

- Jmenované varianty značí částečnou shodu, jmenované základní atributy nebo je problematika pojata příliš obecně.
- + Nesprávná konkretizace, nekompetentnost se vyjádřit nebo absence odpovědi.

Hodnocení: z výše uvedených odpovědí (15) nejlépe odpověděli respondenti z věznic V ζ, V η, V θ, V ι, V κ, V ξ, V ο v intervalu shody 75 – 100%, kteří při své práci postrádají řešení praktických příkladů, a v případě finských věznic kurzy, které jsou tzv. šité na míru a lépe odpovídají místním podmínkám praktického využití ve vybraných věznicích. Následovaly odpovědi respondentů V α, V β, V ε, v intervalu shody 50 – 75%, kteří téměř vystihli podstatu problému, a zbylí respondenti odpověděli spíše neutrálně tzn., jedním slovem anebo nemohli danou problematiku relevantně posoudit nebo jejich odpověď absentovala. (V μ, V δ, V λ, V γ, V ν). Z upřímných odpovědí lze dedukovat 3 základní aspekty:

- 1.) Metodika vzdělávání by měla být efektivní – tzn. nevytvářet duplicity, chaos vězeňskému personálu v ucelených poznatcích, kterými v návaznosti na předchozí odpovědi respondenti z větší části bezesporu disponují, ale „prakticky rozebrat“ a názorně předvést řešení na druhově a skutkově podobných příkladech radikalizovaných odsouzených z praxe (viz. navržená opatření v závěru práce), včetně jejich reakcí na zavedený „manuál“.
- 2.) Finační problém – navýšit investice do vzdělání VP, otázkou je zda se problém vyřeší, pokud vězni nebudou chtít sami spolupracovat.
- 3.) Rozšířit vzdělávací materiály a koncepce, alespoň v základních rysech, tak aby VP, který bude přicházet do kontaktu s vězni měl mandatorně nastaveno školení na „radicalization risk management“ , v pravidelných
- 4.) intervalech, s hodnocením, bez kterého by neměl s vězni pracovat, a které by obsahovalo nejenom metodiku, a „psychologické minimum“ radikalizovaného jedince, ale také taktiku zvládnutí „nepřiměřených reakcí, které by mohly nebezpečně vyprovokovat ostatní vězně.

H3 pravdivost ve vztahu k zadané otázce a skutečnosti nepotvrzena.

27. Otázka – Víte, jak často a na jaké platformě tyto vzdělávací kurzy probíhají ? (e - learnig, mentoring, kurzy celoživotního vzdělávání atp.)

Tabulka 12 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 27, komparace

VÝBĚROVÉ ODPOVĚDI	INTERVAL HODNOCENÍ	
Vα: „E- vzdelávanie, kurzy“	75 – 100 %	✓
Vβ: „e-learnig, kurz celoživotního vzdělávání“.	75 – 100 %	✓
Vγ „Learning“	50 – 75 %	▪
V δ: „Nevím“.	0 – 25%	+
V ε: „Prvotní školení je při nástupním kurzu. Dále si mohou vybraní zaměstnanci udělat podrobný e-learningový kurz.“	75 – 100 %	✓
V ζ: „neviem“	0 – 25%	+
V η: „3x do týždňa po 3hodiny“	0 – 25%	+
V θ: „v rámci PMS to bývají semináře nebo přednášky, případně e-learning“	75 – 100 %	✓
V ι: „Nie..“	0 – 25%	+
V κ: „Nie“	0 – 25%	+
V λ: „Nevím.“	0 – 25%	+
Vμ: “neviem“	0 – 25%	+
Vν: „Bez odpovede.“	0 – 25%	+
Vξ: „It depends. There's a 2h mandatory segment on radicalisation for prison staff during induction training (carried out by the directorate to new recruits). Other than that, staff is only trained if external funding appears (from EU projects) and if the directorate considers it to be relevant/needed“	75 – 100 %	✓
V ο : „tailor made courses“	50 – 75 %	▪

Kritéria hodnocení :

- ✓ Respondent vystihne komplexně a konkrétně, na jakých platformách školení probíhá v „jejich“ věznicích probíhá.
- ❖ Většinová shoda, respondent převážně jmenuje a vystihuje formy a metodiky vzdělávání s radikalizovanými vězni, popř. extremisty.
  - Jmenované platformy vzdělávání značí částečnou shodu, povědomí o dané problematice lze stále chápat jako dostačující.
  - + Nesprávná konkretizace výukové platformy nebo absence odpovědí.

Hodnocení: z výše uvedených odpovědí celkem (15) nejlépe odpovědělo 5 respondentů z věznic V α , V β , V θ , V ϵ , V ξ : v intervalu shody 75 – 100%. Uvedli např. prvotní zaškolení, e-learningový kurz, zaškolení nových rekrutů, na základě školení financovaných z fondů EU, kurzy celoživotního vzdělávání. Následovaly odpovědi respondentů V γ , V ν v intervalu shody 25 – 50 %, kteří vyjmenovali platformy školení jen z části, 8 respondentů z věznic: V δ , V ζ , V η , V ι , V κ , V λ , V μ , V ν odpovědělo v intervalu 0 - 25 %, tzn. že buď vůbec nevědělo, na jakých platformách školení probíhá nebo nechtěli být z nějakého důvodu konkrétnější. V souvislosti s odpověďmi na předchozí otázku lze dedukovat, že skutečné procentuální nebo absolutní zastoupení VP, který prochází „odbornějším typem školení“ kromě zaškolení v rámci základní odborné přípravy bude nižší. **H3 – pravdivost nepotvrzena.**

28. Otázka - Jaké jsou největší klady a zápory těchto vzdělávacích kurzů?

Tabulka 13 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 28, komparace

VÝBĚROVÉ ODPOVĚDI	INTERVAL HODNOCENÍ	
V α : „Celkový přehled odsouzeného““	50 -75 %	✓
V β : „e-learnig - není osobní kurz - je osobní“.	0 - 25 %	■
V γ „Neviem, nezúčastnil som sa.“	0 - 25 %	■
V δ : „klady - určitě získání nových informací z oboru zápory - mnohdy je těch informací mnoho a pro někoho to může být složité“	75 - 100 %	✓
V ϵ : Klady - nové obzory a kompetence pracovníků. Zápory - pracovní úkoly jsou odsunuty a nikdo je za ně neudělá.	75 -100 %	✓
V ζ : „Neviem posúdiť.“	0 – 25 %	■
V η : „- oboznámenie sa z problematikou“	25 – 50 %	■
V θ : „Orientace v problému	25 – 50%	■
V ι : „plusy- upozornenia na rôzne prejavy u ods., ktoré by sme sis možno bez nich nevšimli.“	75 – 100%	✓

V κ: „vid' vyššie“	0 – 25%	▪
V λ: „neviem“	0 - 25%	+
Vμ: „ neviem posudit“	0 - 25 %	+
Vν: „ Kladem je získání odborných informací. Zápořem je dobrovolnost.	75 - 100 %	✓
Vξ: „Pros: Increased preparedness; augmented knowledge; decreased labeling and easy-to-make assumptions; ability to work on prevention instead of reaction.	75 -100 %	✓
V ο : „adopted to needs, time duration and access“	75 -100 %	✓

Kritéria hodnocení a závěr:

- ✓ Respondent zodpověděl danou otázku ve všech bodech.
- ❖ Většinová shoda, převažuje správný nebo téměř ucelené hodnocení kladů a záporů vzdělávacích kurzů.
  - Jmenované varianty značí částečnou shodu.
  - + Nesprávná konkretizace, nekompetentnost se vyjádřit nebo absence odpovědi.

Hodnocení: z výše uvedených odpovědí nejlépe odpověděli respondenti z věznic V δ, V ε, V ζ, V ι, Vν, V ο v intervalu shody 75 – 100%, kteří v případě kladů kvitovali získání nových, odborných informací, které jim pomohou orientovat se v problematice radikalizace a extremismu, následovala odpověď respondenta Vα, který zejména kvitoval výhodu získání celkového přehledu o odsouzeném. Ostatní odpovědi vybraných respondentů (V η, V θ) poskytly buď informace rámcového charakteru (ve shodě s intervalem 25 – 50 %) anebo irelevantní (nevím, nezúčastnil jsem se) v případech respondentů z věznic: Vβ, Vγ, V ζ, V κ, V λ, Vμ odpovídající intervalu 0 - 25 %. **Ve vztahu k H3 je pravdivost potvrzena jen z části.**

29. Otázka - Mají (mohly by mít) tyto typy kurzů, podle Vašeho názoru, pozitivní vliv na zefektivnění práce s radikalizovanými vězni, popř., co by synergicky zesílilo tento vliv?

Tabulka 14 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 29, komparace

VÝBĚROVÉ ODPOVĚDI	INTERVAL HODNOCENÍ	
Vα: „ ANO“	50 -75 %	❖
Vβ: „ Bez odpověde“.	0 - 25 %	+
Vγ „ myslím že ano.“	25 - 50 %	▪
V δ: „ neviem“	0 - 25%	+
V ε: Neviem čo by zosilnilo tento vplyv ale určite to má pozitívny vplyv.	25 -50 %	▪
V ζ: „ Pravdepodobne áno.	0 – 25 %	▪
V η: „- Určitě ano.“	50 – 75 %	❖
V θ: „ Určite áno. Človek by získal väčšiu prax, efektívnejšie by vedel vykonávať svoju profesiu a následne aj lepšie pracovať s odsúdenými osobami.	75 – 100%	✓
V ι: „ určite by mali pozitívny vplyv	75 – 100%	✓
V κ: „ Ano“	50 – 75%	❖
V λ: „neviem	0 - 25%	+
Vμ: „ neviem posuďit	0 - 25 %	+
Vν: „ Určitě mají pozitivní vliv..	75 - 100 %	✓
Vξ: „definitely yes.	75 -100 %	✓
V ο : „ definitely yes “	75 -100 %	✓

Kritéria hodnocení a závěr:

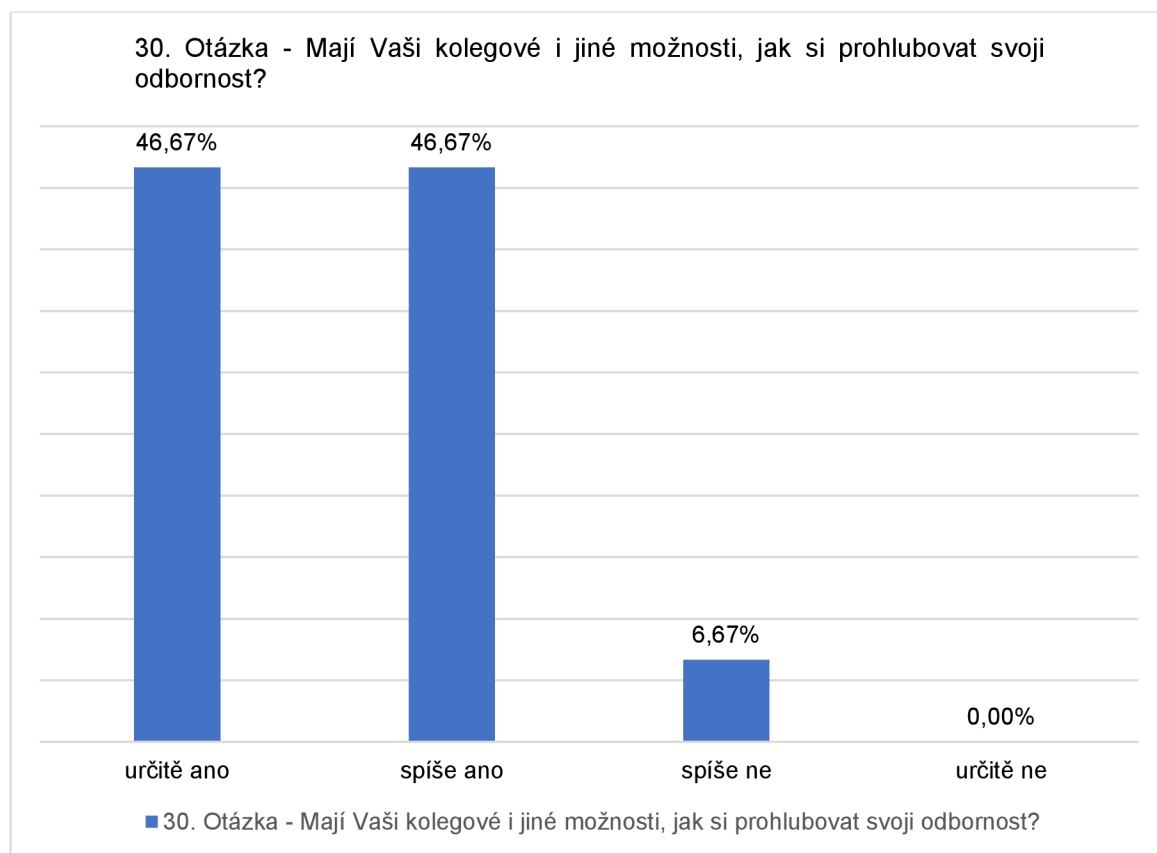
- ✓ Respondent zodpoveděl danou otázku ve všech bodech, tj. vyslovil svůj názor a uvedl příklad.
- ❖ Většinová shoda, buď vyjádřil svůj názor (nebo uvedl příklad synergie).
  - Vyjádření je neutrální.
  - + Absence nebo nevědomost odpovědi.
  - +

Hodnocení: z výše uvedených odpovědí v celkovém počtu (15) nejlépe odpověděli respondenti z věznic Vθ, Vι, Vν, Vξ, Vο kteří kvitovali zefektivnění práce s radikalizovanými jedinci, (interval shody 75 – 100%), v podobném smyslu se vyjádřili respondenti z věznic Vα, Vη, Vκ (interval shody 50 -75 %) a

respondenti z věznic V γ , V ϵ , V ζ :v neutrálním smyslu (interval shody 25 - 50 %). Zbylá část vybraných respondentů (4) buď nevěděla nebo svůj názor z nějakého důvodu nesdílela (interval shody 0 - 25% - V β , V δ , V λ , V μ - nebude mít na hodnocení H3 vliv). **Vzhledem k výše uvedeným proklamacím je z hlediska poměrového zastoupení kladných odpovědí pravdivost H3 potvrzena.**

30. Otázka - Mají Vaši kolegové i jiné možnosti, jak si prohlubovat svoji odbornost? Výběrové odpovědi graficky znázorněny v následujícím grafu:

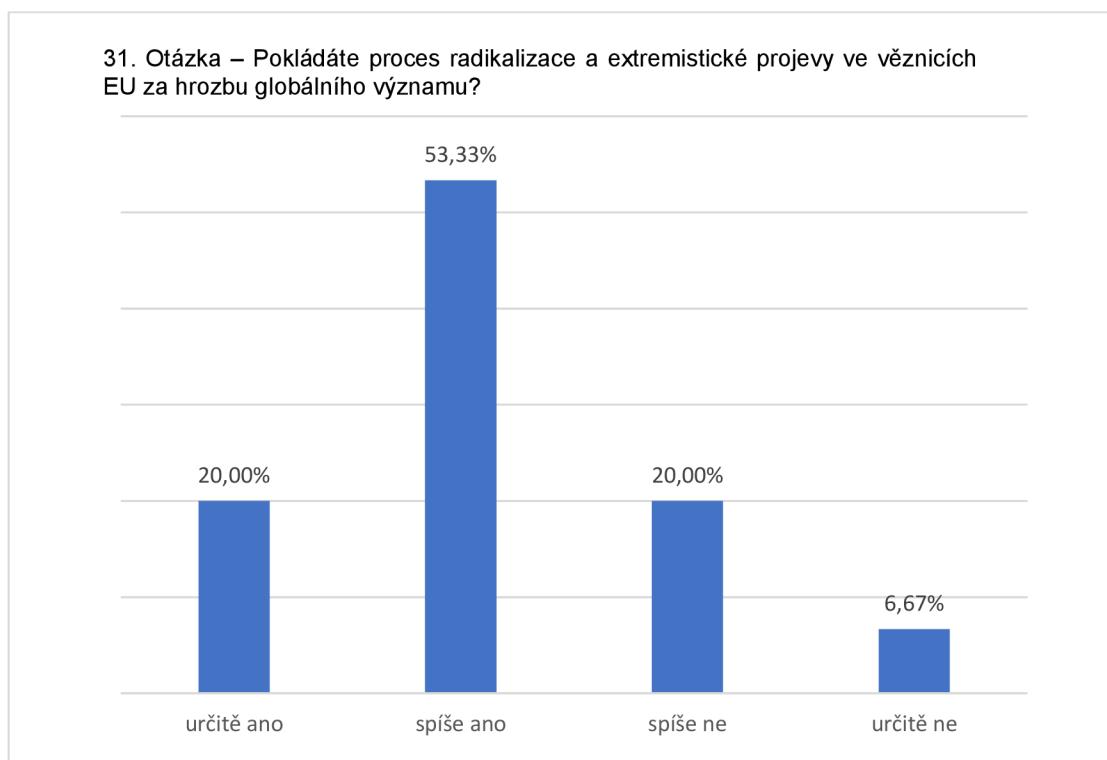
Graf 18 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 30 z celkového počtu dotázaných

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) téměř 47% respondentů odpovědělo, že kolegové si určitě mohou i jinak prohlubovat svoji odbornost a stejný počet respondentů se vyslovil v odpovědích pro možnost spíše ano. Vzhledem k tomu, že možnost spíše ne sdílel pouze jediný z nich, **lze pravdivost H3 ve vztahu k této otázce potvrdit.**

31. Otázka - Pokládá vězeňský personál, podle Vás, tyto vzdělávací kurzy za užitečné? Výběrové odpovědi znázorňuje následující grafické zpracování :

Graf 19 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 30 z celkového počtu dotázaných

Z celkového počtu získaných odpovědí (15) 20 % respondentů pokládá proces radikalizace a extremistické projevy určitě za hrozbu globálního významu, spíše ano 53%, spíše ne 20% a určitě ne 7% z dotázaných. **Tato doplňující otázka směřovala k uzavření celého smyslu výzkumu o ověřila pravdivost H3.**

Z výzkumného šetření lze dovodit potřebu neustálého zvyšování povědomí o zkoumané problematice v pravidelných intervalech – otázka vštěpování a upevnování teoretických znalostí významně zvyšuje možnosti preventivně odhalovat možné (i skryté) symptomy radikalizace a předcházet extremistickým projevům vězňů, které by mohly přejít na celou vězeňskou subkulturu a negativně ovlivnit bezpečnost uvnitř věznice. Doporučení míří k upřednostnění využití analytických nástrojů (SAIRO – a testování rizikovosti vězně jako možného objektu / předmětu násilí. Z upřímných odpovědí lze dedukovat, že vězeňský personál má zájem o edukaci, zvyšování odbornosti, ale chybí mu příklady z praxe a mnohdy naráží na nezájem o spolupráci ze strany samotných vězňů.

Určitou možností, jak vyplnit toto informační vakuum je prostřednictvím networking – sdílení “best practice”, praktickými příklady – zkušenostmi sociálních pracovníků a probačních úředníků z terénu– je nutné pozorovat, zkoumat příčiny změn chování vězňů, stupňované násilí, monitorovat je a dokumentovat, nejen během VTOS, ale před jeho nástupem a před propuštěním z hlediska faktorů rizikovosti, aby mohly být případné změny v chování vězňů kontinuálně sledovány a zvolen včas správný program zacházení nebo jeho změna, specializovaný program, model difúzní nebo separační. Je nutné rizikové vězně monitorovat po propuštění (jejich činnost v on – line prostředí včetně kontaktů, zvláště, jedná – li se o vězně, inklinující k násilným ideologiím, odsouzené za extremistické trestné činy, mladistvé, “osamělé vlky” – starší osoby, trpící osamělostí, ztrátou blízkého člověka, vážně nemocné, s psychickými a mentálními poruchami odsouzené za trestné činy s extremistickým podtextem, zahraniční bojovníky, navrátilivší z ozbrojených konfliktů atp..

Syntéza

Návrh opatření na snížení radikalizačních tendencí v českém vězeňství:

1. vytvoření analytického útvaru pro detekci radikalizace a extremismu ve věznicích;
2. posílení znalostní základny odborníků v „první linii“ o stávajících a vznikajících problémech násilných extremistických ideologií;
3. podpora používání pracovních nezávazných definic radikalizace a extremismu z důvodu upevnování povědomí o této problematice;
4. odhalování slabých signálů radikalizace pozorováním a monitoringem (změny chování, vyjadřování, jídelníčku, četba závadné literatury, analýza korespondence, stupňované násilí) v podobě ukládání a sdílení informací o těchto negativních jevech via networking x EU; individuální analýza flagrantních případů a jejich řešení;
5. dodržování programů navržených na řízení rizik radikalizace a extremistických projevů;

6. proaktivní využívání analytických nástrojů (SAIRO);
7. monitoring navrátilivších, FTF's, osamělých bojovníků a zranitelných osob ve věznicích (mladiství odsouzení, ženy a děti zahraničních bojovníků);
8. snižování (postupně) obsazenost věznic proaktivním přístupem k zavádění alternativních trestů (vyhoštění) a odklonů v trestním řízení, eliminování nadužívání vazby;
9. zlepšení základní odborné přípravu s prvky a metodikou na rozpoznávání radikalizačních procesů s projevy extremismu (PVE / CVE – prevention violent extremism, counterring violent extremism);
10. posilování silných stránek uvězněných osob a snižování pocitů frustrace, deprivace a izolace vězňů smysluplnou prací (opravy inventáře, budov a práce na přilehlých pozemcích věznic, práce, odpovídající dosaženému vzdělání vězňů) a v souladu s podmínkami vězeňského prostředí v rámci harmonizace ze strany požadavků EU jako Prostoru svobody, bezpečnosti a práva;
11. zlepšení přístupu ke komunikaci s uvězněným – disciplína, režim, kázeňské tresty vykompenzovat odměnou – tj. možností pracovat;
12. navýšení počtu tlumočnicků vzhledem k potencionálnímu nárůstu uvězněných cizích státních příslušníků – zlepšení komunikace s nimi,
13. zabezpečení dodržování podmínek výkonu trestu odnětí svobody dle platné právní úpravy a v souladu s Evropskými vězeňskými pravidly;
14. zabezpečení styku cizích státních příslušníků během VTOS s jejich rodinami (alespoň 1x / m);
15. zlepšení pracovních podmínek příslušníků a zaměstnanců vězeňských zařízení a ústavů, zatraktivnění pracovního prostředí např. financováním ze strukturálních fondů EU (navýšení náborového příspěvku o 15 %), zefektivnění managementu věznic;
16. sdílení osvědčených zahraničních postupů při potírání radikalizace a násilného extremismu ve věznicích, při reintegraci a resocializaci vězňů do společnosti, snížení násobné a opakované recidivy;
17. dodržování striktního zákazu mučení, krutého, nelidského a ponižujícího zacházení s vězni, včetně kontroly jeho dodržování a exemplárního potrestání v případě porušení tohoto zákazu;

18. zabezpečení diferenciace mezi vězni krátkodobě a dlouhodobě odsouzenými; podporování reedukace – vězni jsou potrestáni uvězněním, není potřeba dále jejich osobnost „nebo to, co z ní zbylo“, degradovat;
19. monitoring vězně po propuštění v rámci spolupráce s probační a mediační službou;
20. zvýšení pozornosti mladistvým jako zranitelné skupině a striktní oddělení výkonu trestu mladistvých od dospělých odsouzených pachatelů
21. využívání kulturních mediátorů v případě jinověrců.

ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce „Přístupy zemí k monitorování radikalizace a extremismu v EU“ bylo analyzovat problematiku radikalizace a extremismu osob ve výkonu trestu odnětí svobody, její příčiny a možné důsledky. Dále provést komparaci přístupů k monitorování projevů extremismu a radikalizace ve vybraných zemích EU, a to v souvislosti s procesem vzdělávání vězeňského personálu. Dílčím cílem bylo analyzovat systém práce s radikalizovanými jedinci. Předpokladem a východiskem pro formulaci problému v rámci hypotetických předpokladů, jako součást empirického výzkumu, je zhoršující se mezinárodně – politická situace v kontextu globálních hrozeb a jejich vzájemná provázanost (s organizovaným zločinem, migrací, problematikou „foreign terrorist fighters“ atd.). Lze do budoucna predikovat, že zmiňované fenomény budou mít vliv na dynamiku a strukturu vězeňské subkultury. Při naplňování teoreticko – metodologických východisek se autorka z důvodů vymezení definičních znaků základních pojmů, a z důvodu pochopení multioborové problematiky, jakými fenomény radikalizace a extremismus jsou, nejprve zabývala rešerší odborné literatury. Následně tuto problematiku analyzovala z hlediska příčin a následků, komparovala přístupy států EU k monitorování radikalizace a extremismu v kontextu vzdělávání vězeňského personálu ve Vězeňské službě ČR. Základem pro empirický výzkum se staly 3 hypotetické předpoklady vlivu úrovně povědomí a kontinuálního vzdělávání VP – hypotetický předpoklad H1 – vliv vzdělávání na vnímanou hrozbu radikalizace a extremismu respektive bezpečnost uvnitř věznic, H2 – komparace analytických nástrojů a jejich využití ve vybraných zemích v České a Slovenské republice a vliv vzdělávání VP na systém práce s radikalizovanými jedinci (H3). Přes veškerá úskalí (bezpečnostní, výzkum v době dovolených) se v poměrně krátkém časovém horizontu na základě kvantitativní analýzy dotazníkovou formou podařilo získat množství potřebných dat k ověření (ne) pravdivosti hypotéz s následujícími výsledky.

H1 – PRAVDIVOST NEPOTVRZENA

H2 – PRAVDIVOST POTVRZENA

H3 – PRAVDIVOST POTVRZENA

1. **2017.** *Úřední věstník Evropské unie - Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. října 2017 o vězeňských systémech a podmínkách ve věznicích.* [Online] 5. 10 2017. [Citace: 17. 7 2024.] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0385> .
2. **2021.** *Migration and Home Affairs - RAN Policy Support.* [Online] January 2021. [Citace: 19. 7 2024.] Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/ran-policy-support_en?prefLang=et.
3. *Systém ASPI - stav k 20.7. 2024 do částky 222/2024Sb. - RA2391 - IV. ÚS 2011/10 - K trestnému činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka - poslední stav textu.* [Online] [Citace: 22. 07 2024.] Dostupné z: sp. zn. 7 Tdo 1554/2009.
4. **(2016-2018), PROVA.** *Prevention of violent radicalisation and Of Violent Actions in intergroup relations.* Brussels : Funded by EU under the Erasmus+ Programme (580365-EPP-1-2016-1IT-EPPKA3-IPI-SOC-IN 2016-2018). Dostupné z: <https://www.provaproject.org> Ragazzi,F (2017). Students as suspect? Council of Europe.
5. § 7 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník - znění od 01.04.2024. *Zákony pro lidi.* [Online] [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p7-1>.
6. 28th Council of Europe Conference of Directors of Prison and Probation Services (CDPPS). *“Management of Prisons and Probation: New Challenges and Innovative Responses.* [Online] [Citace: 19. 11 2023.] Dostupné z: <https://rm.coe.int/0900001680ab9539>.
7. **Akademie, Vězeňské služby ČR. 2020.** Revidovaná Evropská vězeňská pravidla. [Online] 2020. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/human-rights-rule-of-law/-/revised-european-prison-rules-new-guidance-to-prison-services-on-humane-treatment-of-inmates>.
8. **AUGESTAD Knudsen, Rita. 2020.** Measuring radicalisation: risk assessment conceptualisations and practice in England and Wales. *Behavioral Sciences of Terrorism & Political Aggression; Feb2020, Vol. 12 Issue 1, p37-54, 18p.* [Online] 18. 2 2020. <https://eds.p.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=02ee6886-9935-4641-a3b9-6f36aaac32b0%40redis&bdata=JmxhbmMc9Y3Mmc2l0ZT1lZHMtbGl2ZQ%3d%3d#AN=141151488&db=edb>.

9. **BRIXÍ, T. 2021.** Radikalizace ve věznicích ČR -. *Bakalářská práce*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. str. 41.
10. **Brodie, Renee.** The Aryan New Era: Apocalyptic Realizations in The Turner Diaries. *Journal of American Culture (01911813)*. Fall98, Vol. 21 Issue 3, p13. 10p. [Online] Dostupné z: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=8cca7226-0344-4592-a51d-d2cf99563591%40redis>. ISSN 0191-1813.
11. **Costelloe, Anne a Warner J., Kevin. 2014.** Prison education across Europe: Policy, practice, politics. [Online] 07 2014. [Citace: 18. 11 2023.] Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/308572430_Prison_education_across_Europe_Policy_practice_politics.
12. ČESKO. § 1 odst. 4 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční strážii České republiky - znění od 1. 2. 2022. *In: Zákony pro lidi.cz [online]*. © AION CS 2010–2024. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#p1-4>.
13. ČESKO. § 3 odst. 8 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) - znění od 1. 7. 2024. *n.* [Online]
14. ČESKO. § 3 odst. 8 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) - znění od 1. 7. 2024. *In: Zákony pro lidi.cz [online]*. © AION CS 2010–2024. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#p3-8>.
15. ČESKO. Část 1 zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve zněn. *In: Zákony pro lidi.cz [online]*. © AION CS 2010–2024. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257#cast1> .
16. ČESKO. Fragment #f1994470 vyhlášky č. 345/1999 Sb., Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody - znění od 1. 1. 2024. *In: Zákony pro lidi.cz [online]*. © AION CS 2010–2024 . [Online] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-345#f1994470>.
17. **ČÍRTKOVÁ, L. 2013.** *Forezní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk s.r.o. - 3. upravené vydání, 2013. str. 156. ISBN 978-80-7380-461-9.

18. **DANICS, Š. a autorů, a kolektiv. 2022.** *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty.* Praha : Policejní akademie v Praze, 2022. str. 163. ISBN 978-80-7251-539-4.
19. **DANICS, Š. a kol. 2022.** *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. str. 73. ISBN 978-80-7251-539-4.
20. —. **2022.** *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. stránky 105 - 109. ISBN 978-80-7251-539-4.
21. **DANICS, Štefan a TEJCHMANOVÁ, Ladislava. 2017.** *EXTREMISMUS, RADIKALISMUS, POPULISMUS A EUROSKEPTICISMUS.* Praha : Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. stránky 165-167. ISBN 978-80-7452-122-5.
22. —. **2017.** *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus.* Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.
23. **DANICS, Štefan. 2/2013.** Business & IT Politologicko-právní aspekty militantní demokracie - Political and Legal Aspect of Militant Democracy, str. 157 - 167. [Online] 2/2013. [Citace: 22. 07 2024.] Dostupné z: https://bit.fsv.cvut.cz/issues/02-13/full_02-13_09.pdf.
24. —. **2003.** *Extremismus.* Praha : TRITON, 2003. stránky 9-10. ISBN 80-7254-454-3.
25. —. *Vojenské rozhledy 1991 - 2024.* Brno. [Online] [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://vojenskerozhledy.cz/kategorie/principy-protiextremisticke-politiky-ceske-republiky>. ISSN 2336-2995.
26. **DŽEKOVA, R., STOJNOVA, N. 2022.** Theoretical framework and concepts. In SHENTOV, O., TODOROV, B., STOYANOV, A. *Understanding Radicalisation. Literature Review 2016.* Center for the study of Democracy cit. 2018-07-02. Dostupné z: *Understanding Radicalisation_Review of Literature.pdf*. [autor knihy] DANICS Štefan a kol. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, str. 95.
27. **ERET, Petr. 2018.** Pekelní andělé slaví 70 let. Své kluby mají motorkáři Hells Angels i v Česku. *ČT 24.* [Online] 2018. [Citace: 22. 8 2024.] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/pekelní-andele-slavi-70-let-sve-kluby-maji-motorkari-hells-angels-i-v-cesku-82221>.
28. **EUR - LEX.** Migrace a azyl. *Přístup k právům Evropské unie.* [Online] [Citace: 16. 06 2024.] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/migration-and-asylum.html>.

29. **Eurostat.** EU prisons in 2021: populations and overcrowding. [Online] [Citace: 19. 11 2023.] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230512-2>.
30. **2024.** Eurostat. Prison occupancy statistics. *Prison occupancy rate 2021 - 2022*. [Online] 16. 5 2024. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=568124#countries_experienced_overcrowded_cells_in_2022. ISSN 2443-8219.
31. **2006.** Evropská vězeňská pravidla: doporučení Rec (2006) 2 Výboru ministrů členskými státy Rady Evropy k Evropským vězeňským pravidlům. *České vězeňství*. 2006, 1.
32. **2017.** Evropský parlament. Aspekty týkající se základních práv v integraci Romů v EU: boj proti nesnášenlivosti vůči Romům. *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. října 2017 o aspektech týkajících se základních práv v integraci Romů v EU: boj proti antiziganismu*. Štrasburk. [Online] 25. 10 2017. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0413_CS.html?redirect.
33. **Forum, Global Futures. 2022.** Radical Worlds of 2020: Imaging the Futures of Radicalisation, The Hague, 12-14.12.2007), s. 54. [autor knihy] DANICS ŠTEFAN a kol. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, stránky 73 - 74.
34. Generální ředitelství VS ČR. *Aktuality - Projekty - EU - Slavnostní zakončení Vzdělávacího projektu VS ČR*. [Online] [Citace: 5. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/clanky/detail/slavnostni-zakonceni-vzdelavaciho-projektu-vs-cr>.
35. **Generální ředitelství, VS ČR.** Vězeňská služba ČR. *Statistická ročenka 2022*. [Online] [Citace: 11. 11 2023.] <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>.
36. **GONZÁLEZ-ÁLVAREZ, José Luis, a další. 2022.** Terrorism and Political Violence. *A Theoretical, Empirical, and Methodologically Based Instrument to Assess the Risk of Violent Jihadist Radicalization in Prisons: The DRAVY-3*. [Online] Dec 2022. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09546553.2022.2145194>.
37. **GŘES, Petr. 2014.** ZPRAVODAJSTVÍ 2014 - Policie České republiky – KŘP Moravskoslezského kraje - Aktivně podporoval extremismus . [Online] 9. 9 2014. [Citace: 19. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/aktivne-podporoval-extremismus.aspx>.

38. **HADI, Elaaf. 2019.** The Third World War: Daesh, Iraq and the management of Barbarism {al-Harb al-'Almīah-at al- ṭ'aliṭ'ah-at: Da's w al-Iraq w 'darah-at al-tawhš}. *Central European Journal of International and Security Studies, Al Sharq Strategic Research, pages 242-247.* [Online] Issue 1, volume 13, 22. 3 2019. Dostupné z: <https://www.cejiss.org/the-third-world-war-daesh-iraq-and-the-management-of-barbarism-al-harb-al-alm-ah-at-al-ali-ah-at-da-s-w-al-iraq-w-darah-at-al-tawhs-0>.
39. **Hale, Joseph. 2020.** Does Prison Work? A Comparative Analysis of Contemporary Prison Systems in England and Wales and Finland, 2000 to Present . [Online] 1. 07 2020. Available at: <https://ssrn.com/abstract=3679927>.
40. **Hamm, Mark S. 2013.** *The Spectacular Few: Prisoner Radicalization and The Evolving Terrorist Threat.* New York and London : New York University , 2013. str. Preface. ISBN 978-0-8147-2544-3.
41. **HAMM, S. M. 2013.** *The Spectacular few: Prisoner Radicalization and the Evolving Terrorist Threat.* New York : NEW YORK UNIVERSITY PRESS, 2013. str. 15. ISBN 978-0-8147-2407-1 (e-book) — ISBN 978-0-8147-4437-6 (e-book).
42. **HAMM, S. Mark. 2008.** *Prisoner Radicalization: Assessing the Threat in U.S. Correctional Institutions, NIJ Journal Issue: 261, Pages: 14-19.* [Online] October 2008. [Citace: 17. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/prisoner-radicalization-assessing-threat-us-correctional>.
43. **HAMM, S. MARK. 2013.** *The Spectacular Few: Prisoner Radicalization and the evolving terrorist threat.* New York : The New York University Press, 2013. str. 14. ISBN 978-0-8147-2544-3.
44. **2016.** Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons. *United Nations Office and Drugs and Crime.* [Online] October 2016. [Citace: 22. 8 2024.] Dostupné z: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Handbook-on-VEPs.pdf.
45. **HÄNNINENESA, Esa-Pekka. 2024.** An outlook on Finnish solutions for managing high-risk prisoners. *Prison and Probation Service Finland - Workshop: The evolution of high-risk prison regimes –Ensuring safety while respecting human rights and rehabilitation needs.* [Online] 24. 6 2024. [Citace: 18. 8 2024.] Dostupné z: <https://rm.coe.int/esa-pekka-hanninen-an-outlook-on-finnish-solutions-for-managing-high-r/1680b09356>.
46. **Herzog-Evans, Martine. 2018.** A comparison of two structured professional judgment tools for violent extremism and their relevance in the French context. [Online] 4 2018. <https://eds.s.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=1eaeaa18-50aa-40c9-96d1->

4afe4945fa04%40redis&bdata=Jmxhbmcy9Y3Mmc2I0ZT1lZHMtbGI2ZQ%3d%3d#AN=129016951&db=edb.

47. Hlava 1 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže - znenie účinné od 01. 07. 2023. *In: Zákony pre ľudí.* [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-4/znenie-20230701#hlava1>.
48. **INSTITUTE FOR SAFETY, SECURITY AND CRISIS MANAGEMENT. 2022.** Radicalization, Recruitment and the EU Counter - radicalisation Strategy. Brussels: European Commission, 2008. [autor knihy] DANICS Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, str. 96.
49. **JAKOB, M., JUKSCHAT, N. a LEISTNER, A. 2023.** Paradoxy sociální práce v sekuritizovaném prostředí: příklad prevence a radikalizace v německých věznicích. *Mezinárodní časopis sociální pedagogiky*, 12(1): 3. [Online] 2023. [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2023.v12.x.003>.
50. **KING S., ENDRES J., SCHWAB M., STEMLER M., LAUCHS L., a ARMBORST A. 2018.** Prisoners with Islamist Relations: Are Prisoner Files a Valuable Data Source for Individual Assessment and for Research? *International Journal of Development Science.* [Online] 5. September 2018. Dostupné z: https://www.bing.com/search?pglt=41&q=prisoners+with+islamist+relations%3A+are+prisoner+files+a+valuable+data+source+for+individual+assessment+and+for+research&cvid=22ae0faa227f479f9e7e829b65d21677&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqBggAEEUYOzIGCAAQRrg7MgYIA.
51. **KOLÁŘ, O. a LOCHMANOVÁ, A. 2023.** Projevy extremismu ve společnosti, tetování s extremistickým podtextem. *Kurzy celoživotního vzdělávání.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2023.
52. **KOLÁŘ, O. a PROCHÁZKA, J.- Policejní akademie České republiky v Praze. 2021.** *SAIRO - Systém analytické identifikace a radikalizace osob.* 2021.
53. **KOLÁŘ, O. a STRNAD, Š. 2021.** *CHARACTERISTICS OF APPROACHES TO THE PLACEMENT OF PRISONERS IN CONNECTION WITH POSSIBLE RADICALISATION.* [prod.] PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER. DOI: 10.13165/PSPO-21-26-17 : Research Journal, 2021. ISSN 2335 -2335.
54. **KOLÁŘ, Ondřej. 2020.** Radikalizace ve vězeňském prostředí a využití nástroje SAIRO k její detekci. *Policista. Praha: Ministerstvo vnitra ČR Roč. 26, č. 9. 2020, ISSN 1211-7943* 53 , stránky 5-9.
55. —. **2021.** Radikalizace ve věznicích. Přednáška. *Příčiny radikalizace.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 21. 10 2021.

56. **2024.** Kriminální úrad v Nemecku zaznamenal nárast možných extrémistických hrozieb. *Varovali aj pred rastúcim trendom radikalizácie na internete.* [Online] 9. August 2024. [Citace: 24. 8 2024.] Dostupné z: <https://svet.sme.sk/c/23368422/kriminalny-urad-v-nemecku-zaznamenal-narast-moznych-extremistickyh-hrozieb.html>.
57. **Kruze, Elina a Priede, Janis. 2020.** Cost-effectiveness of Prison System Development - Comparison of the European Countries. [Online] 22. 10 2020. Dostupné z: <https://doi.org/10.5755/j01.eis.1.14.26384>.
58. —. **2020.** Cost-Effectiveness of Prison System Development – Comparison of the European Countries. [Online] 22. 10 2020. [Citace: 17. 11 2023.] Dostupné z: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=493fdf37-372e-4ee1-913a-ab13ed3a041b%40redis>. ISSN: 2335-8831.
59. —. **2020.** Cost-Effectiveness of Prison System Development – Comparison of the European Countries. [Online] 22. 10 2020. Dostupné z: <https://doi.org/10.5755/j01.eis.1.14.26384>.
60. **KUPKA, Petr, LARYŠ, Martin a SMOLÍK, Josef. 2009.** *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy.* Brno : Masarykova univerzita - Mezinárodní politologický ústav, 2009. stránky 18-19. ISBN 978-80-210-4845-č.
61. **Lochmannová A., Kolář O. 2023.** *Druhý život odsouzených - extremistické tetování a jeho rozbor - přednáška.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2023.
62. **LOCHMANNOVÁ, A. a KOLÁŘ, O. 2021.** *Extremism behind bars.* Pilsen : West Bohemian University of Plzen, 2021. Sv. p. 270. ISBN 978-80-261-1024-8.
63. **MAREŠ, Miroslav. 2003.** *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR.* Brno : Barrister & Principal, 2003. str. 33. ISBN 80-86598-45-4.
64. **Martfuli, Adriano. 2018.** The paths of offender rehabilitation and the European dimension of punishment: New challenges for an old ideal? *Maastricht Journal of European and Comparative Law.* [Online] 2018. [Citace: 18. 11 2023.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1023263X18820678>.
65. **MERINGOLO, Patrizia. 2020.** *Preventing Violent Radicalisation in Europe.* Cham : Springer Nature Switzerland AG, 2020. str. viii. ISBN 978-3-030-52047-2.
66. —. **2020.** *Preventing violent radicalization in Europe.* Cham : Springer Nature Switzerland AG, 2020. str. 6. ISBN 978-3-030-52047-2.
67. Ministerstvo spravedlnosti. Databáze strategií. *Portál strategických dokumentů ČR. Koncepce vězeňství do roku 2025.* [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/ms/strategie/koncepce-vezenstvi-do-roku-2025?typ=struktura>.

68. **2024.** Ministerstvo vnitra České republiky. *Výroční zpráva o extremismu za rok 2023: Tradiční extremistické strany jsou v útlumu. Scéně dominuje antisystémové hnutí*, str. 21. [Online] 05. 07 2024. [Citace: 16. 07 2024.] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vyrocní-zprava-o-extremismu-za-rok-2023-tradicni-extremisticke-strany-jsou-v-utlumu-scene-dominuje-antisystemove-hnuti.aspx>.
69. **2020.** Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky. Praha. s. 6. *ZPRÁVA O PROJEVECH EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2019*. [Online] 2020. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.bing.com/ck/a?!&&p=387b6fea2b07ade5JmltdHM9MTcyNTQwODAwMCZpZ3VpZD0wZmRhMzQ0YS1hNGM1LTY5MDUtMDhmNS0yMDMzYTU4NzY4NDAmW5zaWQ9NTE4Mw&ptn=3&ver=2&hsh=3&fclid=0fda344a-a4c5-6905-08f5-2033a5876840&psq=pr%c3%a1va+o+projevy+extremismu+a+>.
70. **2021.** Ministerstvo vnútra SR. Tlačové správy. *Vláda schválila koncepciu boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024*. [Online] 14. 1 2021. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.minv.sk/?ministerstvo-vnutra>.
71. Organizační jednotky. [Online] Vězeňská služba České republiky. [Citace: 14. 11 2023.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/>.
72. **2021.** PRAVIDLA A STANDARDY PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY. *PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA*. [Online] 2021. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2021/12/onas_zakladdokumenty_pravidlaastandardy_2021.pdf.
73. **2021.** Probační a mediační služba. *Pravidla a standardy probační a mediační činnosti*. [Online] 2021. [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2021/12/onas_zakladdokumenty_pravidlaastandardy_2021.pdf.
74. **PROCHÁZKA, Jiří. 2017.** Program SAIRO: Systém analytické identifikace radikalizace osob. [Online] 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/tiskova-zprava-zezasedani-republikoveho-vyboru-proprevenci-kriminality-701992.aspx>.
75. SIS A SIRENE. *POLICIE ČR - Zpravodajství 2017*. [Online] [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sis-a-sirene.aspx>.
76. **2012.** SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2012/29/EU. *EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE*. [Online] 2012. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0029>.
77. **SMOLÍK, Josef. 2020.** *Psychologie terorismu a radikalizace: Jak se z beránek stávají vlci*. Brno : Mendelova univerzita, 2020. ISBN 978-80-7509-724-8 (On-line).
78. STATISTICKÁ ROČENKA 2022. ORGANIZACE, ŘÍZENÍ A ÚKOLY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY. [Online] [Citace: 30. 11 2023.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor->

spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf.

79. **Sterbenz, Christina. 2014.** Why Norway's prison system is so succesfull. *Business insider*. [Online] 11. 12 2014. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/why-norways-prison-system-is-so-successful-2014-12>.
80. Strategic orientations on a coordinated EU approach to prevention of radicalisation for 2022-2023. *RAN*. [Online] [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-03/2022-2023%20Strategic%20orientations%20on%20a%20coordinated%20EU%20approach%20to%20prevention%20of%20radicalisation_en.pdf.
81. **STRNAD, Štěpán a kolektiv. 2020.** Radikalizace - formy, modela a bezpečnostní aspekty. *Dalgaard - Nielsen, A. Studying violent radicalisation in Europe II. The potential contribution of socio- psychological and psychological approaches. DIIS, Danish Institute for International Studies, Working Paperno 2008/3, Copenhagen 2008.* Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2020, kap.:4, str. 91.
82. **Šámal, P., a další. 2022.** *Trestní právo hmotné.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2022. str. 396. ISBN 978-80-7598-764-8.
83. —. **2022.** *Trestní právo hmotné, 9. vydání.* Praha : Wolters Kluwer , 2022. str. 397. Sv. 1904 s. ISBN978-80-7598-764-8.
84. *Tamtéž.*
85. **1957.** The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners. (*The Nelson Mandela Rules*). [Online] 1957. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.
86. **United, Nations. 2020.** Handbook of Classification of Prisoners. *Criminal Justice Handbook Series*. [Online] May 2020. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/dohadeclaration/Prisons/HandBookPrisonerClassification/20-01921_Classification_of_Prisoners_Ebook.pdf.
87. **UNODC. 2016.** Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons. *CRIMINAL JUSTICE HANDBOOK SERIES*. [Online] 2016. [Citace: 23. 8 2024.] Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/brussels/News/2016.10_Handbook_on_VEPs.pdf.
88. **2020.** *Usnesení NS ze dne 22.10.2020. Úmysl nepřímý. Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka.* 8 Tdo 802/2020-1163, Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/print/judikat/nscr/8-tdo-802-2020.htm>. Brno : Nejvyšší soud, 2020. Kategorie C.

89. **van de Rijt, Jill, van Ginneken, Esther a Boone, Miranda.** Lost in translation: The principle of normalisation in prison policy in Norway and the Netherlands. *Punishment & Society*. Jul2023, Vol. 25 Issue 3, p766-783. [Online] Dostupné z: <https://katalog.lib.cas.cz/KNAV/EdsRecord/asn,164374882?sid=10168022>. DOI:10.1177/14624745221103823.
90. **Vegrichová, B.** Předpoklady efektivní detekce radikalizačních procesů v českých věznicích - LIT251822CZ - poslední stav textu. *Systém Aspi - stav k 27.6. 2023 do částky 96/2023 Sb. a 16/2023 Sb.m.s. - RA2184*. [Online]
91. **VEGRICHOVÁ, B.** Systém ASPI - stav k 14.10.2023 do částky 145/2023 Sb. a 26/2023 Sb.m.s. - RA2242. *Předpoklady efektivní detekce radikalizačních procesů v českých věznicích - LIT251822CZ - poslední stav textu*. [Online]
92. **VEGRICHOVÁ, Barbora.** Rizikové aspekty v rámci vězeňské populace. *Předpoklady efektivní detekce radikalizačních procesů v českých věznicích*. [Online] [Citace: 22. 07 2024.]
93. **VERGANI, Matteo, a další. 2018.** The Three Ps of Radicalization: Push, Pull and Personal. A Systematic Scoping Review of the Scientific Evidence about Radicalization Into Violent Extremism. *Taylor & Francis online*. [Online] 10. September 2018. [Citace: 25. 8 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1057610X.2018.1505686>. ISSN: 1057-610X (Print) 1521-0731 (Online) Journal homepage.
94. Vězeňská služba České republiky. *Generální ředitelství. Změna vnější diferenciacce 2017*. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/zmena-vnejsi-diferenciacce>.
95. Vězeňská služba České republiky. *Akademie Vězeňské služby ČR. Akreditované kurzy v Akademii VS ČR*. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/clanky/detail/akreditovane-kurzy-v-akademii-vs-cr>.
96. Vězeňská služba České republiky. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2023. 10.1.2 Změna umístění - s. 159*. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2023.pdf>.
97. Vězeňská služba České republiky. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2023. Oblast mezinárodní spolupráce. s. 21 - 22*. [Online] [Citace: 2. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni->

- reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2023.pdf.
98. **WAGEMAKERS, Joas. 2016.** Salafism. *Oxford research encyclopedias*. [Online] 05. August 2016. [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199340378.013.255>.
99. **WARD, Tony a BROWN, Mark. 2006.** The good lives model and conceptual issues in offender rehabilitation, pages 243-257 . [Online] 22. 08 2006. [Citace: 12. 05 2024.] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10683160410001662744>.
100. *Zákony pro lidi - Sdělení č. 104/1991 Sb.* [Dostupné z:<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>] Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte.
101. **Zákony, pro lidi. Zákon č. 169/1999 Sb. - Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a změně některých souvisejících zákonů.** Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>.
102. **ZHŘÍVALOVÁ, Petra, a další. 2023.** Diferenciace odsouzených ve věznicí s ostrahou. *Institut pro kriminologii a sociální prevenci*. [Online] 2023. [Citace: 5. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.iksp.cz/edice-iksp>.
103. —. 2023. Diferenciace odsouzených ve věznicí s ostrahou. *Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, s. 9-10*. [Online] 2023. [Citace: 5. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.iksp.cz/edice-iksp>.
104. Změna vnější diference po roce 2017- obecný postup. *Vězeňská služba České republiky*. [Online] [Citace: 5. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/obecnypostup>.
105. ZPRÁVA O EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky. Praha 2024. str. 20*. [Online] [Citace: 24. 7 2024.] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-za-rok-2023-extremismus-a-predsudecna-nenavist-pdf.aspx>.
106. 2001. Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2001. *Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky. Praha. s. 8 pozn. č. 2*. [Online] 2001. [Citace: 4. 9 2024.] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>.

6 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam zkratk

Příloha č.2 – Seznam tabulek

Příloha č. 2 – Seznam grafů

Příloha č. 3 – On – line struktura dotazníku

6.1. Příloha č. 1 – Seznam zkratek

BIS – Bezpečnostní informační služba
BS – Bezpečnostní strategie
BRS – Bezpečnostní rada státu
CVE – Counter violent extremism
FTF – Foreign Terrorist Fighter
LEX – Levicový extremismus
LZPS – Listina základních práv a svobod
MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky
NCTEKK SKPV – Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě SKPV
NGO – Non government organisation
NKBT – Národní kontaktní bod pro terorismus
PEX – Pravicový extremismus
PMS – Probační a mediační služba
PVE – Prevent violent extremism
RAN – Radicalisation Awareness Network
SAIRO – Systém Analytické Identifikace Radikalizace Osob
TČ – Trestný čin
UNODC – United Nations on Drug and Crimes
TPV – Terrorist Prevention Violence
VTOS – Výkon trestu odnětí svobody
VS ČR – Vězeňská služba České republiky
ZVJS SR – Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenské republiky

6.2. Příloha č. 2 – Seznam tabulek

Tabulka 1- intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 1.	79
Tabulka 2 - intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 2.	82
Tabulka 3- intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 4.	86
Tabulka 4 - intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 6.	91
Tabulka 5- intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 11.	97
Tabulka 6 - intervalové zhodnocení výsledků jednotlivých odpovědí v komparaci s definičními znaky referenčního souboru na otázku č. 13.	101
Tabulka 7 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 15, komparace.	104
Tabulka 8 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 17, komparace.	108
Tabulka 9 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 18, komparace.	110
Tabulka 10 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 22, komparace.	115
Tabulka 11 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 26 komparace.	120
Tabulka 12 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 27, komparace.	122
Tabulka 13 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 28, komparace.	123
Tabulka 14 - intervalové hodnocení jednotlivých odpovědí výběrových souborů na otázku č. 29, komparace.	125

6.3. Příloha č. 3 – Seznam grafů

Graf 2 - % komparace výběrových odpovědí na otázku č. 3 Lze podle Vás rozpoznat projevy radikalizace a extremismu ve věznicích?

Graf 10 – % komparace výsledků jednotlivých odpovědí respondentů 3. výběrových souborů na otázku č. 4 na základě % intervalového hodnocení

Graf 4 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 5 z celkového počtu dotázaných

Graf 11 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 7 z celkového počtu dotázaných

Graf 12 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 8 z celkového počtu dotázaných respondentů výběrových souborů

Graf 13 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.9 z celkového počtu dotázaných

Graf 14- % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 10 z celkového počtu dotázaných

Graf 15 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.12 z celkového počtu dotázaných, komparace

Graf 16- % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.14 z celkového počtu dotázaných, komparace

Graf 17 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.16 z celkového počtu dotázaných, komparace

Graf 18 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.19 z celkového počtu dotázaných

Graf 13 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.20 z celkového počtu dotázaných

Graf 14 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.21 z celkového počtu dotázaných

Graf 15 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.23 z celkového počtu dotázaných

Graf 16 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.24 z celkového počtu dotázaných

Graf 17 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č.25 z celkového počtu dotázaných

Graf 19 - % vyjádření výsledků respondentů výběrových souborů na otázku č. 30 z celkového počtu dotázaných

6.4. Příloha č. 4 – on line struktura dotazníku

„The survey questions aiming to analyze the progression of analytical tools, awareness of radicalization in selected prisons in the Czech Republic and Slovakia, knowledge and skills of professional staff in the context of radicalization and manifestations of extremism will be focused as follows“.

Dotazníkové otázky:

<u>VÝZKUMNÉ OTÁZKY – ON – LINE DOTAZNÍKU</u>
<i>Otázka č. 1 - Víte, co znamenají pojmy radikalizace a extremismus, a jaký je mezi nimi rozdíl? Prosím, stručně definujte svými slovy.</i>
<i>Otázka č. 2 - Lze podle Vás rozpoznat projevy radikalizace a extremismu ve věznicích? Pokud ano, prosím, stručně popište, jak?</i>
<i>Otázka č. 3 - Jak a kde se vězni nejnáze radikalizují a jaké jsou hlavní "varovné signály"? Prosím, stručně , ale co nejdůležitěji popište. (např. v celách, ve společenské místnosti, na vycházkovém dvoře, nestřeženém pracovišti atp.)</i>
<i>Otázka č. 4 - Používá odborný vězeňský personál nějaké metody nebo analytické nástroje k monitorování procesu radikalizace a projevů extremismu?</i>
<i>Otázka č. 5- Umožňuje Vaše práce monitoring projevů extremismu a procesu radikalizace u vězňů a jak validní jsou podle Vás výsledné poznatky, např. v kontextu vyhodnocení rizik?</i>
<i>Otázka č. 6 - Komu předáváte informace v případě podezření z radikalizace či extremistických projevech vězňů? Jak se s takovými informacemi dále nakládá?</i>

Otázka č. 7 - Lze rozpoznat a dopředu identifikovat „markery nebo - li symptomy“ zranitelnějších vězňů, otevřených k radikalizaci? Jaké jsou povahy?

Otázka č. 8 - Pracujete dále s vězni, u nichž jste zjistili tzv. „red flags“ (varovné signály) radikalizace nebo extremismu? Jakou formou? (např. kurzy sebeovládání, založené na potírání násilí atd.)

Otázka č. 9 - Mají radikalizovaní vězni nějaký zvláštní přístup zacházení (oddělené cely, apod.)?

Otázka č. 10 - Cítí se vězeňský personál ohrožen radikalizovanými vězni nebo jejich extremistickými projevy? Pokud ano, prosím stručně definujte, proč a o jaké se jedná?

Otázka č. 11 - Měla by se společnost cítit ohrožena radikalizovanými vězni po jejich propuštění z výkonu trestu odnětí svobody? Proč? Existují nějaká rizika?

Otázka č. 12 - Měli by se podle Vás vězni během výkonu trestu odnětí svobody dále vzdělávat nebo rekvalifikovat se? Prosím, stručně zdůvodněte.

Otázka č. 13 - Mohou se vězni ve "Vaší" věznici vzdělávat nebo navštěvovat rekvalifikační kurzy?

Otázka č. 14 - Mají ve „Vašem“ nápravném zařízení vězni možnost pracovat? Jak této možnosti (hrubým % odhadem) podle Vás využívají?

Otázka č. 15 – Jak se řeší konflikty mezi vězni, které spadají do kompetence odborného vězeňského personálu?

Otázka č. 15 – Jak probíhá řešení problémů psychologických, rodinných sociálních vězňů ze strany odborného vězeňského personálu (pedagog, psycholog atp.? (kolektivně, individuálně – prosím stručně charakterizujte).

Otázka č. 16 - Má se podle Vašeho názoru vězeňský personál dále vzdělávat, co se týče problematiky radikalizace a extremismu?

Otázka č. 17 - Jaký je zájem o vzdělávací kurzy s touto tematikou – monitorování procesu radikalizace a projevů extremismu osob ve výkonu odnětí svobody?

Otázka č. 18 - Pokládá odborný vězeňský personál tyto vzdělávací kurzy za užitečné? Prosím, stručně zdůvodněte.

Otázka č. 19 - Jak často a na jaké platformě probíhají ?(e- learnig, mentoring, kurzy celoživotního vzdělávání atp.) Prosím, stručně specifikujte.

Otázka č. 20 - Jaké jsou největší klady a zápory těchto vzdělávacích kurzů? Stručně prosím popište.

Otázka č. 21 - Jaké je, podle Vašeho názoru, zaměření těchto vzdělávacích kurzů v porovnání s praktickým využitím?

Otázka č. 22 - Co by se v tomto směru dalo podle Vašeho názoru zlepšit, aby lépe školení vyhovovalo praktickým potřebám?

Otázka č. 23 – Má u Vás odborný vězeňský personál i jiné možnosti, jak si prohlubovat svoji odbornost? Jaké?

Otázka č. 24 – Pokládáte proces radikalizace a extremistické projevy ve věznicích EU jako hrozbu globálního významu?

RESEARCH QUESTIONNAIRE – ENGLISH VERSION

1. **Question: Do you know what the meaning of radicalization and extremism are and what is the difference between these terms? Please, briefly specify on your own.**
2. **Question: In your opinion, is it possible to recognize the manifestations of radicalisation and extremism in prisons? Should you agree, please briefly specify in which way?**
3. **Question: How and where are prisoners most easily radicalized and what are the main 'warning signs'? Please, describe briefly, but sufficiently (e.g.: at cells, during outing, lunchtime, unsecured workplace etc.)**
4. **Question: Do professional prison staff use any methods or analytical tools to monitor the process of radicalization and manifestations of extremism?**
5. **Question: Does your work enable monitoring of manifestations of extremism and the process of radicalisation among prisoners and how valid do you think the resulting findings are, e.g. in the context of risk assessment?**
6. **Question: Who is the receiver of information in case of suspected radicalization or extremist manifestations of prisoners? How the information is handled further?**
7. **Question: Can the "markers or symptoms" of more vulnerable prisoners, open to radicalisation, be recognised and identified in advance? What are their nature?**
8. **Question: Do you continue to work with prisoners for whom you have identified "red flags" of radicalisation or extremism? In what form? (e.g. self-management courses, anti-violence courses, etc.)**
9. **Question: Do radicalized prisoners have any special treatment (separate cells, etc.)?**

10. Question: Do prison staff feel threatened by radicalized prisoners or their extremist manifestations? If so, please briefly define why and what they are?
11. Question: Should society feel threatened by radicalised prisoners after their release from imprisonment? Why? Are there any risks?
12. Question: In your opinion, should prisoners receive further education or retraining during their imprisonment? Please give a brief justification.
13. Question: Can prisoners in "your" prison receive education or attend retraining courses?
14. Question: Do inmates in "your" correctional facility have the opportunity to work? How do you think they use this opportunity (rough % estimate)?
15. Question: How are conflicts between prisoners that fall under the responsibility of specialist prison staff resolved?
16. Question: In your opinion, should prison staff be further educated on the issue of radicalisation and extremism?
17. Question: What is the interest in educational courses on this topic - monitoring the process of radicalization and manifestations of extremism of persons in prison?
18. Question: Do professional prison staff find these training courses useful? Please give a brief justification.

- 19. Question: How often and on what platform do they take place ?(e-learning, mentoring, lifelong learning courses, etc.) Please specify briefly.**
- 20. Question: What are the biggest pros and cons of these training courses? Please briefly describe.**
- 21. Question: In your opinion, what is the focus of these training courses compared to the practical application?**
- 22. Question: In your opinion, what could be improved in this respect to make training more relevant to practical needs?**
- 23. Question: Do your specialist prison staff have other opportunities to develop their expertise? What are they?**
- 24. Question: Do you consider the process of radicalisation and extremist manifestations in EU prisons to be a threat of global significance?**